

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS IR MEDIJŲ MAGISTRO PROGRAMA

MILDA MONTVYDĖ
II kurso studentė

**DISKUSIJOS DĖL PRIEŠTARINGAI VERTINAMŲ HEROJŲ VIETOS LIETUVOS
KOLEKTYVINĖJE ATMINTYJE: VIEŠOJO DISKURSO ANALIZĖ**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė dr. Ieva Petronytė-Urbonavičienė

Vilnius, 2026

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Diskusijos dėl prieštaringai vertinamų herojų vietos Lietuvos kolektyvinėje atmintyje: viešojo diskurso analizė“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Milda Montvydė

(parašas)

Montvydė M. Diskusijos dėl prieštaringai vertinamų herojų vietos Lietuvos kolektyvinėje atmintyje: viešojo diskurso analizė: Politikos ir medijų specialybės magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovė dr. Ieva Petronytė-Urbonavičienė – Vilnius, 2026 – 109 p.

Reikšminiai žodžiai: kolektyvinė atmintis, tautinė tapatybė, heroizavimas, nacionalinis herojus, mnemoniniai konfliktai, konkuruojanti atmintis, atminties ženklai, naratyvai.

Kultūriniu paveldu, paminklais, vietovardžiais įkūnyta praeitis atspindi jos suvokimą visuomenėje. Keičiantis kartoms, tautos istorijos simboliai persvarstomi, o nesutariant dėl jų reikšmės, gali tapti mnemoninių konfliktų objektais. Šiame darbe nagrinėjami konkuruojančios atminties naratyvai, pasitelkiami argumentuojant už prieštaringai vertinamų XX-ojo amžiaus Lietuvos istorinių asmenybių įamžinimą (esamų atminties ženklų išsaugojimą arba naujų kūrimą). Gilinantis į viešus pasisakymus „Facebook“ komentarų diskusijose, siekiama suprasti, kodėl visuomenei svarbu išsaugoti kontroversiškai vertinamų praėjusio amžiaus figūrų atminimo ženklus. Analizuojama, kiek unikalūs, o kiek – universalūs yra sovietmečio ir su nacistinės Vokietijos režimu siejamų nacionalistinių herojų įamžinimo argumentai, kokias atminties dimensijas jie suponuoja.

Remiantis kolektyvinės atminties sampratos teorijomis, nacionalinių herojų formavimosi studijomis, naratyvų analizės teorija, atliekama socialinių tinklų komentarų analizė – indukciniu būdu išskiriami pasikartojantys atminties ženklų kūrimo, išsaugojimo naratyvai. Tyrimas atskleidžia, jog tiek dėl sovietmečiu iškilusių, tiek dėl nacionalistiniais idealais laikomų moraliai liminalių asmenybių įamžinimo išsaugojimo / puoselėjimo yra argumentuojama pasitelkiant sudėtingo istorinio konteksto, istorinės atminties išsaugojimo svarbos, kolektyvinės atsakomybės bei nuopelnų iškėlimo naratyvus.

Turinys

ĮVADAS	6
1. Teorinis pagrindas.....	10
1.1. Individualios ir kolektyvinės atminties santykis (Maurice Halbwachs)	10
1.2. Kolektyvinės atminties tipologija (Jan ir Aleida Assmann)	12
1.3. Kolektyvinė atmintis ir atminties kultūra (Pierre Nora, Vasilijus Safronovas, Alvydas Nikžentaitis, Tomasz Rawski)	15
1.4. Heroizavimo motyvai ir nacionalinių herojų tipologija (Scott T. Allison ir George R. Goethals, Alan Kirby).....	19
1.6. Lietuvos nacionalinių herojų įvaizdžiai tautinėje vaizduotėje (I. Šutinienė).....	23
1.7. Konkuruojanti atmintis ir moralinis nacionalinių herojų liminalumas (Andreja Siliunas ir asociatyvūs tarptautiniai tyrimai)	24
2. Tyrimo metodologija ir medžiaga.....	28
2.1. Naratyvų analizės prieiga kokybiniuose tyrimuose (Catherine Kohler Riessman)	29
2.2. Diskusijų dėl prieštarigai vertinamų herojų įamžinimo atvejų atranka ir medžiaga ..	31
3. Prieštarigai vertinamų istorinių asmenybių įamžinimo naratyvų analizė	33
3.1. Su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimo naratyvai	34
3.1.1. Salomėja Nėris	34
3.1.2. Petras Cvirka.....	42
3.1.3. Justinas Marcinkevičius	47
3.1.3. Atvejų apibendrinimas	53
3.2. Nacionalistiniais idealais laikomų herojų įamžinimo naratyvai	56
3.2.1. Jonas Noreika-Generolas Vėtra	57
3.2.1. Kazys Škirpa	64
3.2.3. Atvejų apibendrinimas	71
3.3. Naratyvų analizės rezultatai	73
IŠVADOS	77
Literatūros sąrašas.....	79
Šaltinių sąrašas.....	81

1 PRIEDAS. Su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimą palaikančių pasisakymų sąrašas	88
2 PRIEDAS. Nacionalistinių herojų įamžinimą palaikančių pasisakymų sąrašas.....	102
SUMMARY	108

IVADAS

Kolektyvinė atmintis yra esminis tautinės tapatybės formavimo komponentas, dažnai (iš)naudojamas siekiant sukurti ar sustiprinti tam tikrą visuomenės vertybių ir idealų pagrindą. Heroizavimas – procesas, kurio metu kai kurios istorinės figūros išryškinamos ir garbinamos kaip idealai, tampa svarbia politinės ir kultūrinės tapatybės kūrimo dalimi. Tačiau šis procesas yra selektyvus: asmenybės dažnai aukštinamos nuopelnų kontekste, ignoruojant pasirinkimus, kuriuos iš šiandieninės perspektyvos galima vertinti nevienareikšmiškai. Heroizavimas nebūtinai reiškia asmenybės, kaip absoliutaus etalono iškėlimą – istorinės figūros nacionaliniais herojais gali tapti dėl altruizmo, pasipriešinimo blogiui, tragiško likimo, kultūrinio palikimo¹. Nacionaliniais herojais taip pat gali būti suvokiami asmenys, kurie ryškiai pasižymėjo nacionaliniame naratyve ir taip tapo išskirtine, neištrinama kultūrinės atminties dalimi², o jų nacionalinė reikšmė gali būti tokia svarbi, jog net užgožia kritiškai vertinamus veiksmus³.

Šiandien Lietuvoje susiduria skirtingi kolektyvinę tapatybę formuojantys istoriniai ir politiniai naratyvai, dėl kurių sunku rasti sutarimą, kaip vertinti iškilias, tačiau kontroversiškas pasirinkimais pasižyminčias istorines figūras⁴. Dėl sudėtingų praėjusio amžiaus istorijos aplinkybių – Sovietų Sąjungos ir nacistinės Vokietijos okupacijų – daugelis to laikmečio asmenybių Lietuvoje šiandien vertinamos dviprasmiškai. Per kelis pastaruosius metus visuomenės dėmesio ir diskusijų centre atsidūrė prieštaringas rezistentas Kapitonas Jono Noreikos-Generolo Vėtros, Lietuvos aktyvistų fronto (LAF) įkūrėjas Kazys Škirpa, poetė Salomėja Nėris, Petro Cvirkos, Justino Marcinkevičiaus

¹ Alan Kirby, “So you want to be a national hero: notes towards a typology of national greatness”, *Identity, Self & Symbolism* (2006), 91-92, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.researchgate.net/profile/Chris-Hart-2/publication/288798891_Identity_Self_Symbolism_V1_N2/links/5683befe08ae197583936c9e/Identity-Self-Symbolism-V1-N2.pdf#page=12

² Istorikas Alvydas Nikžentaitis kultūrinę atmintį tapatina su valstybės atmintimi, o kolektyvinę – su visuomenės grupių atmintimi. Darbe remiamasi šiomis įžvalgomis. (Alvydas Nikžentaitis, „XX a. diktatūrų laikotarpis“, kn. „Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011), 380)

³ Kirby, “So you want to be a national hero”, 90

⁴ Žr. pvz., Aistė Vasiliauskaitė, „Nusipelnęs menininkas ar komunistas? Visuomenė nesutaria dėl paminklo Marcinkevičiui idėjos“, LRT, paskelbta 2023 m. liepos 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2042695/nusipelnęs-menininkas-ar-komunistas-visuomene-nesutaria-del-paminklo-marcinkeviciui-idejos?srltid=AfmBOoraa9tHd-C_Y2JTUHHjvtNC4S3xSsD2IYNuHsWsT8YdEf42sNlu; Aistė Meidutė, „Kur tikroji sovietinių paminklų vieta? Vieniems praeities prisiminimai kelia juoką, kitiems – pasibjaurėjimą“, Delfi, paskelbta 2025 m. vasario 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/multimedija/propaganda-per-mena/kur-tikroji-sovietiniu-paminklų-vieta-vieniems-praeities-prisiminimai-kelia-juoka-kitiems-pasibjaurėjima-120087592>;

„Sprendimas dėl paminklo Smetonai Vilniuje įžiebė diskusijas: vienos nuomonės, ar asmenybė verta įamžinti, nėra“, LRT, paskelbta 2023 m. sausio 3 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000252006/sprendimas-del-paminklo-smetonai-vilniuje-iziebe-diskusijas-vienos-nuomones-ar-asmenybe-verta-iamzinti-nera?srltid=AfmBOoqbO1PB2mLWyMfBulB5PLWWX7bj0EyUVzT-Xiu5wLffZUB0jOk>

vertinimas, jų įamžinimo klausimai⁵. Dažnu atveju, juos paskatina politiniai sprendimai, kuriais siekiama kurti šiuolaikines vertybes ir tautinę tapatybę atliepiančią viešąją erdvę. Tai visuomet sulaukia atgarsio iš visuomenės – daliai jos, tokie sprendimai visuomet atrodo nepriimtini, todėl kyla konkuruojančios atminties konfliktas. Net ir konstruktyviai pateikus prieštarai vertinamiems herojams skirtą kritiką, jų įvaizdį diskredituojančius faktus, laikmečio tyrėjų vertinimas gali būti atmetamas. Pavyzdžiui, visuomenėje kilus diskusijai apie Kazio Škirpos ar Jono Noreikos-Generolo Vėtros vaidmenį holokauste, imama ieškoti kontrargumentų apie jų nuopelnus valstybei pagrindžio veikloje⁶; svarstant Salomėjos Nėries paminklo nukėlimą – pradedami teisinti poetės politiniai sprendimai sovietmečiu, grindžiant tai „negalėjimu rinktis“⁷ ar priešpastatant kultūriškai idealizuotą S. Nėries meninį paveldą⁸.

Tai paverčia įamžinimo klausimus mnemoniniais konfliktais – karais dėl atminties ir identiteto, bei atveria platesnį klausimą, kaip Lietuvos viešojoje erdvėje kovojama dėl skirtingų

⁵ Žr. pvz., Oskaras Koršunovas, „Ką reiškia griauti Salomėją? Tai reiškia griauti esminį daugelio lietuvių inditeto kultūrinį pagrindą“, Facebook įrašas, paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=24541725755430070&set=a.509701095725872;>

Nijolė Oželytė, „Tikiuosi, kad mąstantys žmonės supranta, jog atminimo lentos pakabinimas be suderinimo su savivaldybe yra tyčinė priešrinkiminė provokacija“, Facebook įrašas, paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://www.facebook.com/nijole.ozelyte/posts/pfbid035PzRa5Lm2vgPPYEJ1zw2BLxuqeuVFAVMPfR6VDXvSYEt2KTYybnwacABwQpEn4o2l>

Mindaugas Jackeivičius, „Toliau krapšto seną žaizdą: Generolas Vėtra tampa išbandymu Lietuvai“, LRT, paskelbta 2018 m. rugsėjo 18 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/227162/toliau-krapsto-sena-zaizda-generolas-vetra-tampa-isbandymu-lietuvai?srsId=AfmBOoqbSyEyMBN5owBd-Gdb3XRP-0av_oc9RW7E8kcA1Cph0eeC7VZe

⁶ Žr. pvz., Vytautas Sinica, „Lietuvoje gal net ir nebesigirdi, bet nacių kalintas Štuthofe, o sovietų nužudytas kovotojas už Lietuvos laisvę Jonas Noreika pastaruoju metu aktyviai šmeižiamas pasauliniu mastu“, Facebook įrašas, paskelbta 2021 m. rugsėjo 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://www.facebook.com/SinicaVytautas/posts/pfbid02hKwT9qjTTMdXS2nuUMShV2GYsr6x2XUR5igHETD84Tu2Z1whkuTCSxnGo6K1p7Njl;>

Angelė Jakavonytė, „Uždegiau žvakutę prie Jono Noreikos-Vėtros lentos ant Vrublevskio bibliotekos. Žmonės paaukojusius savo gyvybę už Lietuvą, turime atminti“, Facebook įrašas, paskelbta 2021 m. vasario 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://www.facebook.com/Jakavonyte/posts/pfbid02Sp9YVgEdaeK13duqtMjZCD29gTgG6u8LXqMFNUyKb5rrTmwjf2n7kpDGqLTBZaLRI>

Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba]: „Kapitonas Jonas Noreika, PIRMIAUSIA, yra didis lietuvis – LIETUVIŲ TAUTOS GYNĖJAS, Lietuvos karininkas, KOVOTOJAS UŽ LAISVĄ LIETUVIŠKĄ LIETUVĄ, o visokios ten rezistencijos gali būti minimos tik po to“, paskelbta 2025 m. balandžio 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.: https://www.facebook.com/groups/2948760595344001?multi_permaLinks=3985653438321373&hoisted_section_header_type=recently_seen

⁷ Žr. pvz., komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba]: „Nesvarbu, kad ji važiavo tos „saulės parvežti“, būtų ir be jos atvežę sovietai. Ji nieko neįdavė, nenužudė, nieko neapiplėšė, nepasisavino.“, paskelbta 2024 m. gegužės 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/initv/videos/416104694331581;>

Komentaras prie Facebook įrašo: „Kūryba svarbiau. Pripažino klydus. Smerkėjai tegul pabūna jos laikmetyje ir vietoje...“, paskelbta 2024 m. gegužės 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., *Ibid*

Aldona Ruseckaitė: „Supraskime, tomis dienomis ji buvo bejėgė, išmušta iš vėžių moteris, negalėjo susigaudyti, kas vyksta aplinkui, norėjo visiems padėti, bet neturėjo nei supratimo, nei galimybių“ (Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, „Salomėja Nėris – išteisinti ar nuteisti?“, Delfi, 2019 m. liepos 20 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/salomeja-neris-isteisinti-ar-nuteisti-81710119>

⁸ Žr. pvz., Rokas Subačius: „S. Nėris ant kitos svarstyklių lėktės padėjo savo nuostabią poeziją. Politinės klaidos, kaip ir pati politika, greitai netenka reikšmės, o poezija lieka kaip amžina vertybė.“, Rokas Subačius, *Dramatiškos biografijos: kovotojai, kūrėjai, karjeristai, kolaborantai* (Vilnius: Mintis, 2005), 96-97

istorinių veikėjų įamžinimo. J. Noreika ir K. Škirpa, dažnai pristatomi kaip nacionalistiniai idealai, priklauso visai kitai istorinei trajektorijai negu sovietmečiu iškilę poetai S. Nėris, P. Cvirka ar Just. Marcinkevičius, tačiau palietus tiek vieno, tiek kito įamžinimo klausimus, viešajame diskurse kyla intensyvios diskusijos, kuriose ginant herojus pasitelkiami argumentai apie nedėkingas aplinkybes, asmenybių nuopelnus ir jų reikšmę. Stebint tai, tampa įdomu, ar tie patys argumentai, kurie naudojami ginant sovietmečiu išaukštintus herojus, pasitelkiami ir siekiant išteisinti kontroversiškai vertinamas su nacionalsocialistiniu režimu Lietuvoje siejamas asmenybės, bei atvirkščiai. Remiantis literatūra, šiame darbe atliekamu empiriniu tyrimu siekiama atskleisti, kokie argumentai parodo šių naratyvų panašumą ar priešpriešą, kiek jie universalūs bei kokią atminties politikos viziją suponuoja.

Mnemoniniai konfliktai gali pasireikšti tarp individualios ir kolektyvinės atminties, skirtingų bendruomenių atminčių (pavyzdžiui, skirtingo dviejų tautų požiūrio į tą patį istorinį įvykį), nacionalinės ir vietinės bendruomenės atminties – ir tai vos kelios dimensijos⁹. Atminties karai gali tęstis per kartas, jei dominuoja ne konsensusiniai, o stipriai išreikšti teigiami arba kritiniai naratyvai¹⁰. Pastaraisiais dviem siekiama „demaskuoti“ istoriją, atskleisti klaidas, moralines dilemas, nukarūnuoti „netikrus didvyrius“ ir išaukštinti „tikruosius“. Tuo tarpu, jei visuomenėje gajesni konsensusiniai naratyvai, dažniau ieškoma bendro sutarimo, visoms pusėms priimtinausio istorinio vertinimo, užuot radikaliai kaltinus ar idealizavus.

Eugenijaus Žmuidos straipsnyje „Lietuvių atminties kultūra: įsivaizduojamos bendruomenės ir atminties karai“ (2022)¹¹ iškeliama idėja, kad ne istorija, o būtent kolektyvinė atmintis yra pagrindinis tautos tapatybės formavimo instrumentas. Jo analizuojamos atminties karų, cenzūravimo ir perrašymo praktikos parodo, kaip istorinis pasakojimas buvo ir tebėra nuolat kuriamas iš naujo. Tai leidžia daryti prielaidą, kad visuomenė šiandien gali jautriau reaguoti į istorinių asmenybių persvarstymo klausimus, norėdami apsaugoti ar „atsikovoti“ naratyvą apie tautos praeitį ir išsaugoti jiems artimiausią savivokos versiją.

Šiuolaikiniai akademiniai tyrimai atskleidžia, kad simboliniai objektai – erdvės, vietos ar paminklai, politinių ar kitų aplinkybių kontekste dažnai tampa visuomenės nesutarimų ašimi: jų įamžinimo klausimai išryškina skirtingas istorijos interpretacijas ir giluminius politinius nesutarimus. Tampa ypač sudėtinga, jei nesutariama ne dėl vieno paminklo idėjos, o dėl kertinių kolektyvinės atminties sąvokų: pavyzdžiui, dėl skirtingų bipolinio istorinio teisingumo struktūrų, viena

⁹ Anna Ratke-Majewska, “Disagreements in Remembering, Contradictions in Commemoration: Main Narrative Trends in Conflict of Memories in Poland after 1989,” *Review of Nationalities / Przegląd Narodowościowy*, 2022/12, pp. 93, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=f7d3b201-46ce-330f-8ae4-c2936a300e2c>

¹⁰ *Ibid*

¹¹ Eugenijus Žmuida, „Lietuvių atminties kultūra: įsivaizduojamos bendruomenės ir atminties karai“, *LITUANISTICA*, 2022, Nr. 1(127), p. 19–32, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvqqq/viewer/pdf/iwnq27a2vv>

visuomenės dalis linkusi sieti pokarį su okupacija, o kita – su išvadavimu.¹² Kiekvienas paminklas yra indėlis į kultūrinės tapatybės kūrimą, todėl asmenybių įamžinimas ar pašalinimas iš viešosios erdvės kaskart tampa jautriu politiniu klausimu¹³. Tai neišvengiamas procesas, nes istorinės medijos – tokios kaip paminklai, atminimo lentos, memorialai – dalyvauja, apibrėžiant valstybės tapatumą ir net pagrindžiant saugumo politikos sprendimus.¹⁴

Pasaulinėje literatūroje mnemoniniai konfliktai nagrinėjami kaip įvairių socialinių ir politinių diskursų pasireiškimo vietos. Analizuojant atminties kovas kolektyvinės / kultūrinės atminties atžvilgiu, pastebima, jog būtina šių atminties „karų“ sąlyga yra santykis su tautiniu tapatumu. Visos valstybės bei bendruomenės pasižymi savitais praeities pasakojimais, kurie apibrėžia tautinę ar kultūrinę tapatybę: nurodo herojus ir *anti-herojus*, įtvirtina vertybinę kryptį. Todėl mnemoniniai konfliktai beveik visuomet tamptariai susiję su trauminėmis patirtimis – jų kontekste „gimsta“ tam tikrai grupei svarbus pasakojimas apie praeitį, kurį siekiama apginti, jei atsiranda pusė, atstovaujanti priešingą diskursą. Tačiau tuo pat metu, mnemoniniai konfliktai gali veikti kaip būdas malšinti įtampas visuomenėje, jei randasi erdvė apie juos diskutuoti, analizuoti iš įvairių pusių, arba kalbant anksčiau minėtais terminais – jei ieškoma konsensusinių naratyvų. Atitinkamai, jeigu siekiama absoliutaus tam tikro pasakojimo įtvirtinimo arba jo paneigimo, tai dažniausiai tampa visuomenę skaldančiais klausimais, kuriuose abi pusės jaučia poreikį atstovauti savo požiūrį ir pasaulėžiūrą.

Mnemoniniai konfliktai labiausiai išryškėja nagrinėjant paminklus, muziejus ir kitus simbolinius objektus, atskleidžiančius skirtingas istorijos interpretacijas. Nors pastarąjį dešimtmetį tokių nesutarimų Lietuvoje kilo nemažai, akademiniame lauke daugiausiai tyrinėjami juos įkūnijantys materialūs objektai. Šiuo magistro darbu siekiama papildyti lauką akademinėmis įžvalgomis apie atminties karuose išskylančių istorinių asmenybių vertinimą, apžvelgti, ar kovojant dėl jų įamžinimo naudojami to paties tipo argumentai bei naratyvai, ar galima juos palyginti tarpusavyje. Atpažinti persidengiantys naratyvai gali padėti geriau suprasti, kodėl visuomenei svarbūs atminties ženklai prieštaraujantys vertinamiems nacionaliniams herojams bei kokia atminties kultūra galėtų vesti į didesnę sutarimą dėl šiuolaikinės kolektyvinės tapatybės.

Iš to kyla **probleminis šio tyrimo klausimas**: kaip skirtingose Lietuvos viešojo diskurso diskusijose kovojama dėl sovietmečio arba nacionalistiniais idealais laikomų herojų įamžinimo ir kuo

¹² Nijolė Klumbytė, „Bipolinio istorinio teisingumo struktūros ir politinė atskirtis. Lietuvos rusakalbių prisiminimai apie Antrąjį pasaulinį karą Lietuvos ir Rusijos istorijos politikos kontekste“, *Sociologija*. Mintis ir veiksmas 2017/2 vol. 41, p. 137-168, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

https://www.researchgate.net/publication/324538515_Bipolinio_istorinio_teisingumo_strukturos_ir_politine_atskirtis_Lietuvos_rusakalbiu_prisiminimai_apie_Antraji_pasaulini_kara_Lietuvos_ir_Rusijos_istorijos_politikos_kontekste

¹³ Viktorija Rimaitė-Beržiūnienė, „Paminklų ir politikos santykis Lietuvoje: paminklų tapsmas politinių diskusijų objektu“, *Politologija*, 2019/4, vol. 96, pp. 60–91, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=6e2e1d16-b1b4-35ce-9d79-b0221b5fc791>

¹⁴ Viktorija Rimaitė-Beržiūnienė, „Istorinių medijų komunikacija, žvelgiant iš valstybės saugumo perspektyvos“, *LOGOS*, 121 (2024), 158-166, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvqqq/viewer/pdf/qlw6k4jin5>

šios kovos (ne)panašios tarpusavyje? Atitinkamai, šio **darbo tikslas** – ištirti santykį tarp skirtingų istorinių krypčių asmenybių įamžinimo naratyvų viešojoje erdvėje.

Uždaviniai:

1. Atskleisti teorinius prieštarų XX a. istorinių asmenybių vertinimo viešajame diskurse pagrindus, remiantis kolektyvinės atminties sampratos teorijomis, nacionalinių herojų formavimosi, konkuruojančios atminties studijomis.
2. Remiantis teorinės dalies įžvalgomis ir naratyvų analizės prieiga, sukonstruoti naratyvų analizei tinkamą metodologinį instrumentą empiriniam tyrimui.
3. Atlikti naratyvų analizę, siekiant identifikuoti, kokiais naratyvais yra grindžiamas žymių sovietmečio ir nacionalistinių herojų įamžinimo poreikis, kiek jie panašūs bei skiriasi tarpusavyje.

Darbo struktūra. Pirmiausia darbe pateikiamas teorinis pagrindas, apimantis kolektyvinės atminties sampratą, nacionalinių herojų reikšmę atminimo kultūroje, įtraukiant konkuruojančios atminties, moralinio liminalumo, atminties vietų studijas. Toliau pristatoma naratyvų analizės metodologija ir šio tyrimo dizainas. Atrinkti atvejai analizuojami, išskiriant jiems būdingus įamžinimo naratyvus, o vėliau palyginami tarp asmenybių bei kategorijų. Darbas užbaigiamas išvadomis.

1. Teorinis pagrindas

Šiame skyriuje pristatomos pagrindinės teorinės prieigos, kuriomis aiškinama, kaip formuojasi kolektyvinė atmintis, kas joje tampa herojais, dėl ko kyla mnemoniniai konfliktai. Poskyriuose aptariamas individualios ir kolektyvinės atminties santykis, kolektyvinės atminties tipai, pristatomos atminties kultūros, atminties vietų, konkuruojančios atminties sąvokos, skirtos tarp atminties ir atminimo kultūrų samprata. Tuomet pereinama prie teorijos, pristatančios heroizavimo motyvus ir nacionalinių herojų tipologiją bei atskleidžiančios, kuo grindžiamas heroizmas Lietuvos tautinėje vaizduotėje. Pabaigoje pristatomi tarptautiniai atminties studijų tyrimai, parodantys, kaip konkuruojanti atmintis reiškiasi diskursuose dėl prieštarų vertinamų istorinių asmenybių įamžinimo.

1.1. Individualios ir kolektyvinės atminties santykis (Maurice Halbwachs)

Šiandien humanitariniuose moksluose plačiai nagrinėjamų atminties studijų pradininku galima laikyti prancūzų filosofą ir sociologą Maurice'ą Halbwachą. 1925-aisiais išleistame veikale

„Socialiniai atminties rėmai“¹⁵ jis pirmasis išplėtojo kolektyvinės atminties teoriją, teigdamas, jog nors prisiminimai yra individualūs, apmąstyti praeitį įmanoma tik bendruomenėje. Santykyje su ja atsiranda *socialiniai rėmai* – kontekstas, kuriame faktai, įvykiai, jų veikėjai reflektuojami ir vertinami. Bendruomenėmis šioje teorijoje laikomi visi visuomenės institutai, kuriuose per savo gyvenimą dalyvauja žmonės: šeima, švietimo įstaigos, korporacijos ir kt., darant prielaidą, jog kiekvienos unikalios bendruomenės nariai pasižymi bendromis praeities suvokimo ir vertinimo tendencijomis, iš kurių individas perima tam tikrus įsitikinimus.

1950-aisiais, po M. Halbwachso mirties išleistoje knygoje „Kolektyvinė atmintis“¹⁶, atskleistos kelios šiuolaikinėms atminties studijoms reikšmingos dichotomijos. Atskirtos kolektyvinės bei individualios atminties sąvokos, taip pat įvesta skirtis tarp kolektyvinės ir istorinės atminties. Anot Halbwachso, prisiminimai yra organizuojami dviem būdais: sutelkiami apie konkretų individą, kuris vertina juos iš savo perspektyvos (individuali atmintis), arba paskirstyti grupėje, kurios kiekvienas narys turi tik dalinį vaizdinį (kolektyvinė atmintis)¹⁷. Šios dvi atmintys nuolat persipina: individuali atmintis, siekdama patvirtinti, tikslinti arba užpildyti savo spragas, dažnai remiasi kolektyvine atmintimi, palaipsniui perimdama jai būdingus vertinimus. Tai grindžiama ir tuo, jog individuali atmintis negalėtų egzistuoti be komunikacijos, o tiksliau: be žodžių – priemonių, kurias žmonės perima iš aplinkos. Kolektyvinė atmintis, nors ir aprėpia individualias atmintis, išlieka suvereni. Kaip teigia autorius, ji vystosi pagal savo dėsnius, o į ją patekę individualūs prisiminimai transformuojasi visumoje, kuri asmeninės sąmonės neturi¹⁸.

Daugelis įvykių, kuriuos įprasta laikyti individualiais prisiminimais, iš tiesų priklauso tautos (vadinasi, kolektyvinei) atminčiai, teigia M. Halbwachsas¹⁹. Taip yra dėl to, nes juos prisimenant, remiamasi ne autentiškomis patirtimis, o šaltiniais: medijomis, kitų žmonių pasakojimais. Giliai nacionalinę savimonę paveikę įvykiai išlieka insitucijų atmintyje – apie juos pasakojama mokyklose, jie įamžinami paminklais, dokumentika, taip paverčiant šiuos įvykius idėjomis, simboliais, kurie visuomenėje tampa suvokiami panašiai ar net vienodai.

Halbwachsas savo teorijoje taip pat pateikia kritiką sąvokai „istorinė atmintis“. Anot jo, ji jungia du terminus, kurie prieštarauja vienas kitam²⁰. Istorija – reikšmingiausių faktų rinkinys žmonijos atmintyje – nėra lygu kolektyvinei atminčiai, kurios istorijos interpretacijos užrašytos

¹⁵ Maurice Halbwachs, *Les cadres sociaux de la mémoire* (Paris: Librairie Félix Alcan, 1925)

¹⁶ Halbwachs, *La mémoire collective* (Paris: Presses Universitaires de France, 1950)

¹⁷ Halbwachs, *The Collective Memory* (Harper Colophon Books, 1980), 50

¹⁸ Halbwachs, *The Collective Memory*, 51

¹⁹ *Ibid*, 51

²⁰ *Ibid*, 78

knygose ar dėstomos mokyklose, atrinkus ir suderinus duomenis. Autorius išskiria du pagrindinius istorijos ir kolektyvinės atminties skirtumus:

1. Kolektyvinė atmintis – tai mąstymo tėkmė, kurioje išlieka tik visuomenės sąmonėje gyvi praeities prisiminimai. Ji yra selektyvi, subjektyvi, paremta emociniu santykiu su įvykiais. Tuo tarpu, istorija siekia objektyvumo, todėl sistemina, periodizuoja bei analizuoja įvykius, kurie nebėra „gyvi“ visuomenės sąmonėje.
2. Kolektyvinė atmintis yra paremta patyrimu. Ji „gyva“ tol, kol egzistuoja bendruomenė, kuri praeitį laiko sava, puoselėja ją tradicijomis, rūpinasi jos įamžinimu. Istorija ima kurtis tuomet, kai ryšys tarp visuomenės ir praeities nutrūksta. Tai apima faktų rinkimą, fiksavimą, pastangas išsaugoti kažką, kas jau nebeegzistuoja gyvai.

Anot autoriaus, kolektyvinė atmintis išnyksta, kai nelieka bendruomenės, kuri saugo kolektyvinius prisiminimus. Vardai, datos, aplinkybės, citatos – visa tai galima laikyti istorinių įvykių paminklais, kurie „nugula“ į universalią istoriją, kai jų nelieka kolektyviniuose prisiminimuose. Kaip savo daktaro disertacijoje pastebi Greta Štikelytė, ši skirtis atspindi pozityvistinį XX a. pradžios istorijos suvokimą ir šios disciplinos laikymą objektyvia²¹.

Nors M. Halbwachso kolektyvinės atminties samprata padėjo tvirtus pamatus atminties studijų tyrimams, ji buvo išskirtinai sutelkta į socialinį individualios atminties formavimosi aspektą ir rėmėsi individo priklausymu grupei, teigia G. Štikelytė²². Kultūrinis dėmuo kolektyvinės atminties studijose pristatomas toliau nagrinėjamose teorijose.

1.2. Kolektyvinės atminties tipologija (Jan ir Aleida Assmann)

Atsispiriant nuo M. Halbwachso kolektyvinės atminties studijų, 1995 m. išleistame straipsnyje „Kultūrinė atmintis ir kultūrinė tapatybė“²³ Jan Assman anksčiau aptartą kolektyvinės atminties sąvoką padalijo į du tipus: komunikacinę bei kultūrinę atmintį.

Komunikacinė atmintis – neorganizuota, tematiškai *nestabili*, pagrįsta kasdienėse gyvenimo situacijose vykstančia komunikacija. Keičiantis informacija, vertinimais su bendruomene, kuriai priklauso individas, susiformuoja prisiminimai, kuriuos Halbwachsas įvardijo kaip kolektyvinius – paremtus bendru žmonių grupei būdingu įvykių vertinimu. Dar vienas svarbus komunikacinės

²¹ Greta Štikelytė, „Atminties konfliktų struktūra ir raiška lietuvių ir lietuvių diasporos Holokausto (po)atminties literatūroje“ (Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2025), 35

²² Štikelytė, „Atminties konfliktų struktūra ir raiška lietuvių ir lietuvių diasporos Holokausto (po)atminties literatūroje“, 29

²³ Jan Assmann „Collective Memory and Cultural Identity“, *New German Critique*, No. 65, 1995, 127.

atminties bruožas pagal J. Assman – mažas laiko horizontas. Šis atminties tipas neapima daugiau nei 80–100 metų arba 3–4 kartų.

Kur kas ilgesnė yra **kultūrinės atminties** trukmė. Kitaip nei komunikacinė atmintis, ši turi fiksuotus taškus – įvykius, kurių atminties figūromis tampa paminklai, ritualai bei panašios praktikos, todėl kultūrinės atminties laiko horizontas gali siekti ir kelis tūkstančius metų. Minėtos atminties figūros formuoja laiko salas – nuo dabarties atsietus savarankiškus laiko periodus, prie kurių sugrįžtama, norint prisiminti praeitį. Laiko salomis dažnai tampa valstybinėmis šventėmis, minėjimais, memorialais „įkūnyti“ įvykiai – per tai tarsi kolektyviškai grįžtama laiku, prisimenama, iš naujo išgyvenama tokių praeities įvykių reikšmė.

J. Assman pastebi spragą Halbwachso teorijoje: tikėtina, kad jis nežvelgė kolektyvinėje atmintyje kultūrinio dėmens, nes galėjo daryti prielaidą, jog gyvai komunikacijai susikristalizavus objektualizuotose kultūros formose (tekstuose, vaizdiniuose, pastatuose, paminkluose ir kt.) – vadinasi, tapus istorija – nutrūksta jos ryšys su bendruomene, kadangi atmintis įsteigiama viena reikšme visiems²⁴. Assmano manymu, objektualizuotoje kultūroje ryšys su bendruomene išlieka: žinios ir simboliai padeda jai įtvirtinti ir išsaugoti savo tapatybę.

Savo teorijoje Assmanas mėgina susieti tris polius, kurie ankstesnėse studijose buvo traktuojami kaip tarpusavyje nederantys: atmintį, dabartyje aktualizuotą praeities kultūrą ir bendruomenę. Tam pagrįsti, autorius išskiria šešis kultūrinės atminties bruožus:

1. **Tapatybės įtvirtinimas.** Kultūrinė atmintis – tai bendruomenės unikalumo šaltinis, iš kurio semiamasi žinojimo, kas yra „sava“ ir kas „svetima“; kas bendruomenei priklauso ir kas – ne.
2. **Gebėjimas rekonstruoti praeitį.** Kultūrinė atmintis veikia dvigubu režimu: archyvo – kaupdama informaciją, faktus, vaizdinius į bendrą kontekstą; ir aktualumo – suteikdama šiems ištekliams naujas prasmes. Tai reiškia, kad istoriniai duomenys visuomet siejami su šiandienos situacija, o praeitis vertinama per dabarties prizmę.
3. **Materializacija.** Kad kultūrinė atmintis išliktų, jai reikalinga forma: per kalbą, vaizdus, ritualus.
4. **Institucionalizacija.** Kultūrinės atminties palaikymui reikalinga praktika: institucijos, specialistai, kurie ją saugotų ir perduotų.
5. **Vertybių steigimas.** Kultūrinė atmintis ne tik saugo informaciją – per ją prioretizuojami simboliai, vertybės, elgesio normos, padedančios palaikyti bendruomenės savivoką ir vientisumą.

²⁴ Jan Assmann “Collective Memory and Cultural Identity”, 128

6. **Refleksyvumas.** Per ritualus, simbolius, tekstus ir kitas objektyviasias kultūrinės atminties formas bendruomenė nuolat permąsto savo veiksmus, vertybes, įvaizdį.

J. Assman teigia, kad kultūrinės atminties samprata apima pakartotinai naudojamus tekstus, vaizdinius ir ritualus. Į šią, dažniausiai praeities simboliais paremtą kolektyvinę tapatybę, kiekviena bendruomenė remiasi formuodama savo unikalumo suvokimą. Anot Assman, kai kurios iš jų praeitį prisimena baiminantis netekti „moralinio kompas“, kitos – bijodamos iš naujo padaryti tas pačias klaidas: šioje vietoje, Assman cituoja ispanų filosofo George Santayana mintį, jog tie, kurie neprisimena praeities, yra pasmerkti ją pakartoti²⁵. Paveldų įkūnyta praeitis išryškina visuomenės vertybes, todėl kiekvienas paminklas (žodinis ar monumentalus), byloja apie visuomenės praeities suvokimą ir šiandienos kryptį.

Šį diskursą papildė kultūros istorikė Aleida Assman. Straipsnio „Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the past“ įžangoje ji aptaria teorines prielaidas, kuriomis kolektyvinė atmintis tapatinama su ideologija. Tai paremta vertinimu, jog grupės save apibrėžia sutardamos, kas yra svarbu, kuriam praeities pasakojimui teikti pirmenybę, kokios baimės ir vertybės laikomos bendromis²⁶. Kitaip tariant, kolektyvinė atmintis yra ne prisimenama, o deklaruojama – įsteigiamos universalios tiesos, dažnai artimos ideologijoms. A. Assman linkusi tam prieštarauti – jos manymu, daugelis savybių, kurias dvidešimtojo amžiaus antrojoje pusėje buvo įprasta priskirti ideologijoms, šiandien vertinamos kaip būdingos ir tam, ką laikome subjektyvia (tiesiogine patirtimi pagrįsta) ar objektyvia (nešališkai rekonstruota) tiesa. Anot autorės, kolektyvinės atminties svarba visuomenėje atspindi visuotinį troškimą susigrąžinti praeitį kaip nepakeičiamą dabarties dalį. Tai vyksta ją permąstant, diskutuojant, siekiant išteisinti ar pasmerkti tuos, kas *joje* veikė.

Asmeninė atmintis apima kur kas daugiau nei tai, kas patirta asmeniškai. Kiekvieno žmogaus atmintyje esama šeimos, kaimynystės, kartos, visuomenės, valstybės ir kultūros, kurioje gyvenama, atminties, teigia A. Assman²⁷. Šios atmintys persidengia, susikerta individo viduje ir yra reprodukuojamos. Remdamasi trimis kriterijais: kiek plačiai atmintis apima geografiškai bei koki laikmetį siekia, grupės dydžiu ir nepastovumo/stabilumo lygiu, autorė išskiria keturias kolektyvinės atminties formas²⁸:

²⁵ Assmann “Collective Memory and Cultural Identity”, 133

²⁶ Aleida Assmann, “Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the past”, *Performing the Past. Memory, History, and Identity in Modern Europe*, (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010), 38

²⁷ Assmann, “Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the past”, 40

²⁸ *Ibid*, 40-44

1. **Individuali atmintis**, tiriama neurologų ir kognityvinio elgesio psichologų. Anot jų, ji linkusi iškraipyti praeitį ir negali būti laikoma patikima. Asmeninė atmintis – terpė, kurioje apdorojama tiesioginė patirtis ir kuriama socialinė tapatybė. Nors paremta subjektyviais patyrimais, ji formuojasi santykyje su kitų prisiminimais.
2. **Socialinė atmintis**, apibrėžiama kaip visuomenėje patiriamos, perduodamos arba slopinamos praeities patirtys. Autorė jas apibūdina kaip nuolat kintančias, nes nykstant gyvajai atminčiai, nyksta ir socialinė atmintis. Socialinė atmintis kyla „iš apačios“ ir išgyvena ryškų pokytį maždaug kas 30 metų, keičiantis kartoms bei išryškėjus jų skirtumams.
3. **Politinė atmintis** – institucijų kuriama ir simboliškai įtvirtinama praeities vizija, kurią siekiama perduoti kartomis, pasitelkiant materialias formas: švietimą, paminklus, ritualus. Tokiu būdu „iš viršaus“ įtvirtinama kolektyvinė tapatybė bei vertybės ilguoju laikotarpiu.
4. **Kultūrinė atmintis** – taip pat institucijomis ir materialiais ženklais paremta ilgalaikės atminties forma, kuri nuo politinės atminties skiriasi daugiasluoksniškumu, atvirumu interpretacijoms. Kultūrinė atmintis steigiama per kultūrines praktikas: archyvo saugojimą, kanono kūrimą, literatūrą, muziejus, tradicijų puoselėjimą.

A. Assman įžvalgos leidžia pažvelgti į kolektyvinę atmintį kaip į daugiasluksnę sąvoką, atskirti asmeninius bei bendruomenės praeities vertinimus nuo institucijų steigiamos politinės ar kultūrinės atminties. Šiame skyriuje aptartos Jan ir Aleidos Assmanų perspektyvos suteikia pagrindą nagrinėti, kaip kolektyvinė atmintis konstruojama, perrėminima ir įtvirtinama viešajame diskurse, jog tampa neatsiejama tautinės tapatybės dalimi.

1.3. Kolektyvinė atmintis ir atminties kultūra (Pierre Nora, Vasilijus Safronovas, Alvydas Nikžentaitis, Tomasz Rawski)

Pateikdamas kritiką Assmanų kultūrinės atminties sąvokai²⁹, istorikas Vasilijus Safronovas moderniuose tyrimuose siūlo naudoti terminą „atminimo kultūra“ arba „atminties kultūra“. Ją V. Safronovas apibrėžia kaip „reikšmių sistemą, kuri formuojasi įvairiomis atminties reprezentavimo formomis aktualizuojant praeitį ir stimuliuojant kolektyvinę atmintį“³⁰. Sekant jo mintį, atminties kultūros tyrimų objektu galima laikyti viešojoje komunikacijoje vykstančius reikšmių kūrimo procesus, kurie reguliuoja, palaiko ir transformuoja žmonių atmintį. Apžvelgdamas Lietuvos

²⁹ V. Safronovas teigia, jog Assmanų kultūrinės atminties teorija gali būti netinkama šiandien, nes modernių laikų kultūrą nuo žodinių kultūrų ir ankstyvųjų rašto kultūrų skiria daugelis viešosios komunikacijos aspektų: žinių trūkumą apie praeitį pakeitė tokių žinių perteklius, padidėjo žemųjų visuomenės sluoksnių įsitraukimas į komunikaciją, o atsiradusi globali komunikacija apsunkina galimybes hegemonizuoti kurią nors vieną praeities sampratą. (Vasilijus Safronovas „Kultūrinė atmintis ar atminimo kultūra?“, kn. „Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011), 48-56

³⁰ Safronovas „Kultūrinė atmintis ar atminimo kultūra?“, 60

atminties politikos tendencijas po Nepriklausomybės atkūrimo, istorikas pastebi, kad kultūrinėje aplinkoje visuomet egzistuoja skirtingos tų pačių praeities simbolių interpretacijos³¹. Siekiant suprasti, kuri iš jų teisinga, reikia žinoti, jog tai tampriai susiję su įsitvirtinusia arba dar tik siekiama įtvirtinti visuomenės vertybine orientacija. Anot Safronovo, jeigu šios prerogatyvos nustatymo imasi politikai ir kiti aktyvūs visuomenės veikėjai, pastebimas galios naudojimas siekiant ne tik nustatyti „istorinę tiesą“, bet ir ją įtvirtinti kaip hegemoninę³².

Sąmoningą praeities traktavimų įvairovės mažinimą V. Safronovas gretina su prancūzų istoriko Pierre Nora teorine prielaida, jog nykstant atminčiai, stiprėja poreikis aktualizuoti atminties simbolius³³. Straipsnyje „Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire“ P. Nora teigia, kad šiuolaikinis praeities aktualizavimas rodo spartų jos atminties nykimą. Jo tyrimo objektas – mnemoninės arba atminties vietos, atsirado todėl, nes neliko atminties fonų: papročių, gyvų pasakojimų. Jų išnykimą galėjo lemti urbanizacija, migracija, masinė kultūra. Netekus gyvosios atminties, ji kuriama dirbtinai – statant paminklus, kuriant muziejus, leidžiant vadovėlius. Nutrūkus ryšiui su tradicija, atmintis tampa sąmoningai konstruojamu ir prižiūrimu reiškiniu. Tai tarsi kompensacinis mechanizmas: visuomenė kuria tai, ką prarado, taip paverčiant atmintį refleksyvia ir selektyvia.

Toks atminties institucionalizavimas neišvengiamai reiškia ir jos kontrolę: kas, kaip ir ką visuomenėje turi prisiminti. Anksčiau ar vėliau, tam tikros praeities refleksijos steigimas veda į konfliktą. Straipsnyje „Contested Memory“ Tomasz Rawski plėtoja konkuruojančios atminties apibrėžimą. Konkuruojanti atmintis – bet koks konfliktas dėl reikšmingų praeities įvykių prasmės ir simbolių legitimumo³⁴. Ji žymi nesutarimo būseną dėl to, kas turi teisę kalbėti „praeities vardu“, kai į ją vienu metu pretenduoja skirtingi veikėjai ir pateikia skirtingai – dažnu atveju, tarpusavyje nesuderinamais būdais.

Konkuruojančios atminties reiškinį autorius suvokia kaip dar vieną šiuolaikinės kolektyvinės atminties tyrimų elementą ir aiškina tai per istorinę retrospektyvą. Anot T. Rawski, konkuruojanti atmintis atsirado kartu su moderniu nacionalizmu XIX a. pabaigoje, kuomet jis tapo horizontu, užpildžiusiu tuštumą, atsiradusią žlugus didžiosioms feodalinėms imperijoms, paremtoms tikėjimu dieviška monarcho kilme³⁵. Kiekviena tauta siekė įrodyti, kad jos istorija yra senesnė, kilnesnė ar

³¹ Vasilijus Safronovas, „Lietuvos atminimo politikos tendencijos po 1990 metų“, kn. „*Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje*“, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011), 337

³² Safronovas, „Lietuvos atminimo politikos tendencijos po 1990 metų“, 338

³³ Safronovas, 337

³⁴ Tomasz Rawski, „Contested Memory“, *The Palgrave Encyclopedia of Memory Studies* (Cham: Palgrave Macmillan, 2024), 1

³⁵ Rawski, „Contested Memory“, 2

svarbesnė nei kitų, todėl skirtingos visuomenės grupės ėmė konkuruoti dėl to, koks tautos pasakojimas yra „teisingiausias“.

Antrasis laikotarpis prasidėjo po 1945-ųjų, kai tokios atminties varžybos tapo globalios. Kaip teigia Rawski, tai paskatino Holokausto kolektyvinės atminties iškilimas: nors iš pradžių tai vertinta kaip žydų tautos tragedija, ilgainiui holokaustas tapo universaliu orientyru, vertinant istorines traumas³⁶. Visuotinai pripažinus holokaustą kaip tragediją su aiškiais nusikaltėliais ir aukomis, pasaulyje imta „konkuruoti“ dėl vietos šiame šablone – atsirado siekis, kad ir kitų valstybių okupacijų, genocido, karo nusikaltimų istorijos būtų pripažintos, aiškiai pasmerkiant kaltininkus.

Įsitvirtinus kosmopolitiškam kolektyvinės atminties modeliui, kuriame atmintis pranoksta nacionalinius interesus ir tampa paremta žmogaus teisėmis, morale, solidarumu su aukomis, mnemoninių konfliktų tarp Vakarų valstybių pastebimai sumažėjo. Tai sutapo su Pierre Nora minėtų atminties vietų reikšmės iškilimu: pastangomis išsaugoti gyvąją nacionalinę atmintį, kurios pamažu netenkama. Kosmopolitiška atmintis taip pat paskatino įvairias visuomenės grupes: migrantus, LGBT+ bendruomenę, etnines mažumas, rasinę diskriminaciją patiriančius asmenis protestuoti prieš plačiai įsitvirtinusių nacionalinius, patriarchalinius ar postkolonijinius praeities naratyvus³⁷. Šiuo atveju, konkuruojanti atmintis atliko instrumentinį vaidmenį, leisdama minėtoms grupėms kovoti dėl savo vietos kolektyvinėje atmintyje, o oponuojančiai pusei – tai neigti, steigiant savo tiesą.

Tačiau T. Rawski pastebi, jog nuo 1980-ųjų konkuruojančios atminties apraiškų ėmė sparčiai daugėti Rytuose, žlungant daugiatautėms valstybėms³⁸. Praeitis jose imta išnaudoti siekiant pagrįsti naujos valdžios legitimumą prieš komunistinę ir mobilizuoti visuomenę galimam pasipriešinimui. Tam pasitelkti tautiniai simboliai, herojai, praeities istorijos. Teritoriniai konfliktai tapo erdve konkuruojančiai atminčiai įsiterpti, nes kovota dėl „tikrojo“ tautos istorijos naratyvo.

T. Rawski teigimu, po 2010-ųjų akademikai ėmė aktyviau tyrinėti ne tik atskirų tautų praeities pasakojimus, bet ir atminties dinamiką tarp skirtingų visuomenių: kaip jos veikia viena kitą bei kaip tarp jų kyla konfliktai³⁹. Tai reikalavo perspektyvos, jog atmintis yra nuolat kintantis procesas, pagrįstas visuomenės santykiais ir galios formomis. Taip atsirado kelios sąvokos, atskleidžiančios, kad egzistuoja ir kitos atminties formos, priešingos konkuruojančiai atminčiai. Autoriaus minima *keliaujanti atmintis* (Travelling Memory)⁴⁰ – akademinis požiūris, teigiantis, jog atmintis yra dinamiška ir nuolat keliauja per žmones, medijas, istorijas, ritualus, taip keisdama savo formas ir

³⁶ Rawski, 3

³⁷ Rawski, 4

³⁸ *Ibid*, 3

³⁹ *Ibid*, 4

⁴⁰ *Ibid*, 4

atskleisdama reikšmes vis kituose kontekstuose⁴¹. *Susipynusi atmintis* (Entangled Memory)⁴² – teorinė prielaida, kad skirtingos istorinės patirtys, naratyvai bei interpretacijos sąveikauja tarpusavyje, taip persiklodamos ir formuodamos sudėtingą, įvairiabalį praeities suvokimą⁴³. Galiausiai, *daugiakrypte atmintimi* (Multidirectional Memory)⁴⁴ laikoma tokia atmintis, kuri veikia kaip dialogu paremtas procesas, kuriame konfliktas tampa ne priežastimi konkuruoti dėl dominuojančio diskurso, o kalbėtis ir ieškoti konsensuso⁴⁵.

Anot istoriko Alvydo Nikžentaičio, atminčių įvairovė yra normalus, kiekvienai visuomenei būdingas reiškinyss ir demokratinės visuomenės bruožas⁴⁶. Lietuvoje dažną konfrontaciją kitų atminčių atžvilgiu istorikas aiškina kaip jauno atminčių formavimosi proceso požymį. Kaip kelis konkuruojančios atminties Lietuvoje pavyzdžius A. Nikžentaitis išskiria 1923 m. Klaipėdos sukilimo, pokario partizanų judėjimo bei sovietmečio Lietuvoje vertinimus⁴⁷. Analizuodamas, kiek tarpusavyje konkuruoja visuomenės ir valstybės atmintys, Assmanų iškeltą „kolektyvinės atminties“ sąvoką Nikžentaitis tapatina su visuomenės grupių atmintimi, o kultūrinę atmintį susieja su valstybės atmintimi⁴⁸.

Kaip vieną svarbiausių visuomenės identiteto formavimo priemonių, A. Nikžentaitis įvardija atminties ir atminimo kultūras. **Atminties kultūra** – tai kolektyvinės atminties forma, kuri visuomenėje įsitvirtina žiniasklaidos, paminklų, vietovardžių pavidalu. Ji palaikoma teikiant valstybinius istorinių asmenybių apdovanojimus po jų mirties, minint atskirus praeities įvykius atmintinomis dienomis bei valstybinėmis šventėmis. Atminties kultūroje istoriniai įvykiai bei jų herojai tampa šiandien aktualių vertybių atspindžiu, nes prisiminti praeitį svarbu ne tiek dėl praeities, kaip tokios, kiek siekiant prognozuoti dabartį ir ateitį⁴⁹. Iš to galima spręsti, kad atminties kultūra kuriama „iš viršaus“, per valstybines struktūras ir procesus. Tuo tarpu, **atminimo kultūra** artimiausia A. Assman socialinės atminties sampratai: ji pasireiškia kaip kasdienis praeities komunikavimas ir juo paremti naratyvai, (ne)dalyvavimas minėtuose ritualuose bei kitoks atminties kultūros (ne)palaikymas per jos praktikas. Kadangi atminimo kultūra kyla „iš apačios“, ji yra mažiau

⁴¹ Astrid Erll, „Travelling Memory“, *Parallax* 17(4), 2011, 4

⁴² Tomasz Rawski, „Contested Memory“, 4

⁴³ Gregor Feindt, Félix Krawatzek, Daniela Mehler, Friedemann Pestel, Rieke Trimçev, „Entangled memory: Toward a third wave in memory studies“, *History and Theory*, No. 53, 2014, 24

⁴⁴ Rawski, „Contested Memory“, 4

⁴⁵ Michael Rothberg, *Multidirectional memory. Remembering the holocaust in the age of decolonization* (Stanford: Stanford University Press, 2009), 310

⁴⁶ Alvydas Nikžentaitis, „XX a. diktatūrų laikotarpis“, kn. *„Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“*, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011), 379

⁴⁷ Nikžentaitis, „XX a. diktatūrų laikotarpis“, 380

⁴⁸ Nikžentaitis, 380

⁴⁹ *Ibid*, 388

homogeniška ir nors tam tikrais atvejais gali veikti išvien su atminties kultūra (A. Assman teorijoje – kultūrine atmintimi), dažnu atveju, egzistuoja paraleliai.

A. Nikžentaičio teigimu, nuolat konfrontuojančios praeities interpretacijos ilgainiui veda prie visuomenės dezintegracijos ir gali paskatinti paralelinių visuomenių formavimąsi šalyje⁵⁰. Norint to išvengti, visuomenė turėtų siekti subalansuoto kritinio požiūrio į prieštaringsus praeities įvykius. Kitaip tariant, palaikyti anksčiau įvardintą daugiakryptę atmintį, kaip sudėtingos praeities vertinimo konsensuą, užuot kovojus dėl konkuruojančios atminties teisingumo.

1.4. Heroizavimo motyvai ir nacionalinių herojų tipologija (Scott T. Allison ir George R. Goethals, Alan Kirby)

Kolektyvinė atmintis paremta pasakojimais, kurių centre atsiduria herojai: jie gali veikti patys arba įkūnyti simbolius, personifikuoti vertybes, suteikti prasmę praeities įvykiams. Knygoje „Heroes: What They Do & Why We Need Them“ įvade autoriai Scott T. Allison ir George R. Goethals poreikį *turėti herojus* kildina iš siekio sustiprinti bei nukreipti savo mąstymą ir elgesį⁵¹. Buvimas žmogumi neatsiejamas nuo iššūkių, pasirinkimų ir klaidų, todėl atsidūrus sudėtingo sprendimo akivaizdoje arba padarius klaidą, gręžiamasi į tikras ar išgalvotas asmenybes, ieškant moralinės krypties ir įkvėpimo. Anot autorių, herojų istorijos tampa būdu suprasti ir įveikti bauginančią nežinomybę⁵².

Herojai pasitarnauja keliais būdais. Kaip vieną iš jų, autoriai mini visuomenėje egzistuojančių moralinių schemų užpildymą konkrečiais pavyzdžiais, nustatant, kas yra teisingas elgesys ir kaip jis reiškiasi realiame gyvenime⁵³. Taip pat, herojai atskleidžia sudėtingus moralinius pasirinkimus, kurie būtini siekiant elgtis teisingai, net jeigu tai kainuoja patogumą, karjerą, reputaciją ar kitus asmeniškai svarbius dalykus⁵⁴. Herojai gali būti siejami su gebėjimu veikti, atskleisti, kaip atrodo tikra lyderystė ar aukštas meistriškumas; parodyti, jog net suklydus, galima tai ištaisyti lemtingu metu priimant teisingą sprendimą. Galiausiai, per herojų istorijas yra persvarstoma moralė, istoriniai bei politiniai įvykiai.

XX a. literatūros tyrėjas Alan Kirby straipsnyje⁵⁵ aptaria Vakarams būdingą nacionalinio didingumo (*national greatness*) tipologijas, leidžiančias suprasti, kokios istorinės asmenybės tampa

⁵⁰ Nikžentaitis, 396

⁵¹ Scott T. Allison, George R. Goethals, „Heroes: What They Do & Why We Need Them“, (Oxford: Oxford University Press, 2011), 206

⁵² Allison, Goethals, „Heroes: What They Do & Why We Need Them“, 207

⁵³ Allison, Goethals, 7

⁵⁴ *Ibid*, 8

⁵⁵ Alan Kirby, „So you want to be a national hero: notes towards a typology of national greatness“, *Identity, Self & Symbolism* (2006), 84, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.researchgate.net/profile/Chris-Hart-2/publication/288798891_Identity_Self_Symbolism_V1_N2/links/5683befe08ae197583936c9e/Identity-Self-Symbolism-V1-N2.pdf#page=12

nacionaliniais herojais. Tyrimas remiasi 2002–2006 m. 11 skirtingų valstybių (tarp kurių: Didžioji Britanija, Vokietija, Prancūzija, JAV ir kt.) televizijų inicijuotų 12 visuomenės apklausų rezultatais, kurios buvo atliktos siekiant išskirti svarbiausias istorines asmenybes tų šalių gyventojams. A. Kirby tyrime, apibendrinus ir išanalizavus šių apklausų rezultatus, siekiama atsakyti, ką šiandieninė visuomenė laiko herojais: kokius poelgius, pasiekimus jie sieja su nacionaline didybe, kokio tipo asmenybes įvardija kaip nacionaliai reikšmingas bei kokias platesnes – tarptautines ar universalias – reikšmes atskleidžia vietinis nacionalinio herojaus suvokimas.

Anot A. Kirby, nacionalinis herojus yra asmuo, kurio suvokiamas didingumas (bet kuria prasme) laikomas turinčiu bendruomeninę reikšmę. Analizuodamas apklausose išryškėjančius asmenybių vertinimo dėsningumus, Kirby išskiria 10 nacionalinių herojų tipų:

1. **Valstybių, vyriausybių vadovai bei kiti aukščiausios vykdomosios valdžios atstovai, kurių nacionalinė reikšmė suvokiama per politinį profilį.** Visgi, nepaisant galios ir autoriteto, vien šio statuso įgijimas nėra pakankama sąlyga tapti nacionaliniu herojumi. Apklausų duomenys atskleidžia, kad būtinas elementas – suvokiamas tokio asmens indėlis į valstybės didybę – prie šios kategorijos herojų autorius priskiria Liudviką XIV-ąjį, Elžbietą I-ąją, Napoleoną, Frankliną D. Ruzveltą ir kt.⁵⁶ Šioje kategorijoje asmenybės herojiškumas persipina su valstybės klestėjimu, imperinėmis ambicijomis, geopolitine galia, statusu, prestižu⁵⁷, todėl tokie herojai dažnai laikomi stipriais, tvirtavaliais politikais, gebėjusiais užtikrinti valstybės gerovę.
2. **Valstybių ar vyriausybių vadovai bei kiti asmenys, pasiekę arba išsaugoję šalies nepriklausomybę.** Į šią kategoriją priskiriami Winstonas Churchillis, Karolis I-asis, Žana d'Ark ir kt. Esminis skirtumas nuo pirmosios kategorijos yra tai, jog šios asmenybės laikomos prisiėmusiomis atsakomybę ne tik už valstybės suverenitetą, bet ir už jos tapatybę, unikalumo išsaugojimą, todėl į šią kategoriją patenkantys herojai dažnai įvardijami kaip pačios valstybės „tėvas“ ar „motina“⁵⁸. Be to, šis heroizavimo motyvas toks stiprus, jog antrajai kategorijai gali būti priskiriami ir asmenys, pralaimėję kovą dėl nepriklausomybės, jei jų veiksmai nuosekliai ir pasiaukojančiai vedė į tokį tikslą.
3. **Valstybių ar vyriausybių vadovai bei kiti asmenys, suvokiami kaip reikšmingai prisidėję prie šalies moralumo didinimo valstybės viduje ar tarptautiniu mastu.** Jei pirmosios dvi kategorijos labiau siejamos su materialiai apčiuopiama valstybės gerove ir įtaka bei nacionalinės tapatybės gimimu / atkūrimu, trečiajai kategorijai priskiriami asmenys, kurių

⁵⁶ Kirby, “So you want to be a national hero”, 86

⁵⁷ Kirby, 86

⁵⁸ *Ibid*, 87

pastangomis šalis tapo moralesnė bei teisingesnė. Visgi, autorius pamini, jog ši kategorija stipriai priklauso nuo interpretacijų: dažnu atveju, vieniems jai priskiriamos asmenybės atrodys kaip didvyriai, kitiems – kaip *niekšai*⁵⁹. Taip pat, keičiantis visuomenės vertybėms, požiūris į herojus šioje kategorijoje gali būti kintantis. Kaip pavyzdžiai, minimi A. Linkolnas, N. Mandela, Charles de Gaulle, Martinus Lutheris Kingas.

4. **Karvedžiai, laimėję mūšius savo šaliai.** Anot Kirby, heroizavimo karinių pajėgų vadai sulaukia, jeigu jų pergalės yra daugybinės, laimėtos prieš daug galingesnes pajėgas, pakeitusios istorijos eigą arba kovotos dėl aiškiai moralinių tikslų⁶⁰. Šiam herojų tipui priskiriami H. Nelson (Jungtinės Karalystės admirolas, vienas žymiausių Didžiosios Britanijos karinio jūrų laivyno vadų), Prancūzijos Antrojo pasaulinio karo generolas Leclerc, taip pat, anksčiau minėta Žana d'Ark⁶¹.
5. **Asmenys, kurių pasiekimai vertinami visame pasaulyje.** Pasaulinis pripažinimas stiprina autoritetą nacionaliniu mastu, todėl žinomumas užsienyje, tautos tapatinimas su daug pasiekusiu jos piliečiu tarptautinėje erdvėje, suteikia pagrindą laikyti jį nacionaliniu herojumi. Į šią kategoriją dažnai patenka žymūs rašytojai (V. Šekspyras, V. Hugo, Moljeras, Goethe), muzikantai ir kompozitoriai (Bachas, Bethovenas, J. Lennon), menininkai (Vincentas van Gogas, Rembrantas), sportininkai (D. Beckham, Muhammad Ali), verslininkai (B. Gates, H. Ford), filosofai (K. Marx, M. Luther) bei kitų sričių atstovai⁶².
6. **Asmenys, kurių pasiekimai žymi reikšmingus išradimus bei atradimus visai žmonijai.** Šiai kategorijai priskiriami C. Darvinas, I. Niutonas, L. Lumiere, M. Curie, L. Pasteur, broliai Wrightai, J. Gutenbergas ir kitos asmenybės, kurių heroizmas slypi atradime kažko, ko anksčiau niekas nebuvo atradęs⁶³. Nors išvardinti asmenys siejami su moksliniais ir technologiniais išradimais, ši tipologija tinka ir asmenims, kurie pirmieji įžengė į naujas erdves (J. Cook, N. Armstrong)⁶⁴.
7. **Asmenys, įkūniję minčių dvasią, asmenybę ar tautos charakterį.** Jais gali būti laikomi bet kokios srities atstovai, tam tikru būdu sukūrę ir įprasminę tautos idėją, todėl pripažinti kaip šalį vienijantys nacionaliniai herojai. Ši kategorija, tam tikra prasme, artima antrajai (valstybių ar vyriausybių vadovams bei kitiems asmenims, pasiekusiems išsaugojusiems šalies nepriklausomybę), nes ir vieni, ir kiti, gali būti prilyginami tautos kūrėjams, tačiau septintoji kategorija dažniausiai neturi ryškaus politinio dėmens. Anot Kirby, nepaisant to, jog šiam tipui priskiriami herojai neretai neturi objektyvių savo pasiekimų įrodymų, apklausose

⁵⁹ Kirby, 87

⁶⁰ *Ibid*, 88

⁶¹ *Ibid*, 88

⁶² *Ibid*, 88

⁶³ *Ibid*, 88

⁶⁴ *Ibid*, 88

populiarumu jie dažnai užgožia net valstybės vadovus, menininkus ir rašytojus⁶⁵. Kaip galima tokio tipo nacionalinę heroję, Kirby išskiria Velso princesę Dianą, taip pat prancūzų apklausoje ryškius menininkus: prozininką Marcel Pagnol, dainininkus Édith Piaf ir Georges Brassens bei kitus, kurie laikomi įkūnijusiais Prancūzijos idėją⁶⁶.

8. **Bet kokie asmenys, pasižymėję nacionaliniame naratyve arba tapę išskirtiniu jo bruožu.** Priešingai nei anksčiau aptariama kategorija, šie asmenys neįkūnija tautos, tačiau laikomi neatskiriama jos dalimi. Anot Kirby, tai išskirtinė kategorija, nes ji įtraukia ir asmenybes, kurios tam tikruose kontekstuose laikomos neigiamais to naratyvo kūrėjais, tačiau jų reikšmė nacionaline prasme tokia aiški, jog užgožia kritiką⁶⁷. Šiam tipui priskiriami herojai toje pačioje šalyje gali būti laikomi ir herojais, ir piktadariais, priklausomai nuo laikmečio, pasaulėžiūros, ideologijos. Be to, vien tai, jog herojaus tautinė reikšmė yra plačiai ginčytina, gali paskatinti šios asmenybės iškėlimą, kaip svarbios nacionaliniu mastu⁶⁸. Kaip šio tipo pavyzdžiai, straipsnyje įvardijami Margaret Thatcher, buvęs Čekijos prezidentas Václav Klaus, buvęs Jungtinės Karalystės premjeras Tony Blair⁶⁹.
9. **Asmenys, sulaukę didelio populiarumo savo šalyje, tačiau nesusiję su nacionaline didybe.** Atliekant apklausas, nacionaliniais herojais taip pat įvardyti popkultūros veikėjai, tokie kaip Robbie Williams ar J. K. Rowling, įvairūs televizijos laidų vedėjai, kurių įtraukimas vertintas kaip balsavimo klaida. Visgi, anot Kirby, tai atskleidžia esminę nacionalinės didybės prielaidą: kiekvienas nacionalinis herojus iš pradžių yra didelio populiarumo sulaukęs asmuo⁷⁰. Nacionalinė didybė išauga iš populiarumo, o herojaus statusas yra kolektyvinio pripažinimo produktas, priklausantis nuo visuomenės vertinimų ir jų kaitos.
10. **Fikcinės arba mitologinės asmenybės, įsitvirtinusios kolektyvinėje atmintyje.** Šiai kategorijai priskiriami atminties vietomis įamžinti *nežinomi kariai*, britų Karalius Artūras ir kiti realiai neegzistavę arba aiškos tapatybės neturintys herojai, tapę reikšminga nacionalinės tapatybės, pasakojimų ir simbolinės vaizduotės dalimi⁷¹. Neretai, jie atlieka tą pačią funkciją, kaip ir realios heroizuotos asmenybės: įkūnija vertybes, formuoja moralinius idealus, brėžia kultūrinius orientyrus.

Šis Alan Kirby tipologijos tyrimas atskleidžia, kad nacionalinių herojų suvokimas yra daugialypis: herojai ne visuomet įkūnija moralinį etaloną; jais gali tapti politiniai, kultūriniai,

⁶⁵ Kirby, 89

⁶⁶ *Ibid*, 90

⁶⁷ *Ibid*, 90

⁶⁸ *Ibid*, 90

⁶⁹ *Ibid*, 90-91

⁷⁰ *Ibid*, 91

⁷¹ *Ibid*, 91

kontroversiškai vertinami ar net fikciniai veikėjai. Jų statusas kyla iš kolektyvinio pripažinimo, emocinės reikšmės ir sugebėjimo įsitvirtinti nacionaliniame pasakojime. Remiantis tuo, heroizavimą galima vertinti ne kaip objektyvių, universalių didvyriškų savybių visumą, o kaip socialinį procesą, kuris atspindi vertybinius visuomenės prioritetus bei tautinės tapatybės bruožus. A. Kirby pateikta tipologija suteikia teorinį pagrindą analizuoti, kaip ir kodėl konkrečios istorinės figūros tampa ginčytiniais ar išaukštinamais herojais mnemoniniuose konfliktuose.

1.6. Lietuvos nacionalinių herojų įvaizdžiai tautinėje vaizduotėje (I. Šutinienė)

Anksčiau aptartas herojų vaidmuo kolektyvinei atminčiai tirtas ir siekiant suvokti, kaip simbolinės nacionalizmo raiškos formos prisideda formuojant priklausomybės tautai, panašumo su kitais bendruomenės nariais, jausmus. Straipsnyje „Tautos istorijos pasakojimo simboliai Lietuvos gyventojų tautinėje vaizduotėje“⁷² kaip vienus svarbiausių simbolinio nacionalizmo išteklių sociologė, istorikė Irena Šutinienė įvardija bendrus praeities vaizdinius ir mitologizuotas tautos istorijos interpretacijas⁷³. Šie praeities pasakojimai kiekvienai kartai, socialinei ar etninei grupei reprezentuoja jai būdingus poreikius ir interesus, todėl dažniau veikia kaip tautą skaldantys nei vienijantys veiksniai.

Remdamasi 1991, 1992 ir 2007 metais reprezentatyviose suaugusių Lietuvos gyventojų imtyse atliktų apklausų duomenimis, I. Šutinienė nagrinėja, kaip tautos istorijos simboliai yra suvokiami ir reprodukuojami individo lygmeniu. Kaip teigia sociologė, nacionalinių herojų įvaizdžiai ne tik nuolat primena normatyvias moralines vertybes⁷⁴ – kadangi jie apibrėžia tautinį identitetą, jie taip pat išnaudojami mnemoniniuose konfliktuose, nesutariant dėl skirtingų tautos praeities interpretacijų ir atvirkščiai: tautos ateities projektų bei perspektyvų. Konkuruojant simboliams, dažniausiai laimi plačiau aptariamoms praeities interpretacijoms, todėl didelė reikšmė priskiriama švietimui – jis lydi visą individo formavimosi laiką, todėl per jį žmonės suvokia istoriją kaip tautos praeitį⁷⁵. Interpretacijos, pateikiamos kaip tiesa, stipriai prisideda formuojant tautinį identitetą.

I. Šutinienės tyrimo dalyje „Istorijos herojų įvaizdžių populiarumas ir jo kaita“ apžvelgiami 1992 ir 2007 metų apklausos duomenys, surinkti paprašius dalyvių išvardinti jiems svarbiausias

⁷² Irena Šutinienė, „Tautos istorijos pasakojimo simboliai Lietuvos gyventojų tautinėje vaizduotėje“, kn. „*Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje*“, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011), 297

⁷³ Šutinienė, „Tautos istorijos pasakojimo simboliai Lietuvos gyventojų tautinėje vaizduotėje“, 298

⁷⁴ Šutinienė, 302

⁷⁵ *Ibid*, 303

Lietuvos istorines asmenybes bei jų pasirinkimo motyvus. Sujungus juos į kategorijas, atsiskleidė tokios heroizavimo tendencijos⁷⁶:

1. Nuopelnai Lietuvos valstybingumui, nepriklausomybei, tautiškumui.
2. Įžymi, iškili asmenybė, svarbus vaidmuo istorijoje.
3. Patriotizmas, daug nuveikta Lietuvos valstybingumui.
4. Teigiamos asmeninės savybės (sąžiningumas, garbingumas ir kt.)
5. Konkrečios srities nuopelnai (kultūrai, krikščionybei, blaivybei, miestui).
6. Stiprios asociacijos iš mokyklos, spaudos, kino, paminklų ir kt.
7. Didvyriškos praeities, didelės, garsios valstybės mitų apraiškos.
8. Emocinis vertinimas (simpatija, pasididžiavimas, susižavėjimas).
9. Teigiamos dalykinės savybės.
10. Sąsaja su kolektyvine atmintimi (pvz., „mano jaunystės laikų prezidentas“).
11. Religiniai nuopelnai ir krikščioniškos vertybės.

Kaip teigia I. Šutinienė, šie visuomenės įvardinti heroizavimo kriterijai atskleidžia, jog herojų įvaizdžiai Lietuvos tautinėje vaizduotėje įkūnija valstybingumą, sektinas moralines vertybes ir tuo pat metu, gali būti grįsti asmenybių reikšme kultūrinėje atmintyje: žinomumu, dideliu dėmesiu mokyklos programoje, įamžinimu paminklais. Tai galima susieti su Alan Kirby herojų tipologijoje atskleidžiama tendencija, jog herojumi asmuo gali būti suvoktas ne tik per moralinį pavyzdingumą, bet ir per populiarumą arba įsitvirtinimą nacionaliniame pasakojime.

1.7. Konkuruojanti atmintis ir moralinis nacionalinių herojų liminalumas (Andreja Siliunas ir asociatyvūs tarptautiniai tyrimai)

Daugelis tautinėje vaizduotėje užkoduotų nacionalinių pasakojimų yra paremti binariniais rėmais: juose aiškiai apibrėžiama, kas yra tautos didvyris, o kas antagonistas. Šių pasakojimų aktualumas ypač padidėja išgyvenus imperinę priespaudą, kuomet tenka atkurti ne tik suverenitetą, bet ir vieningą tautinę tapatybę: vadinasi, ieškoti konsensusų kolektyvinės atminties ir teisingumo sampratose. Kad nacionaliniai pasakojimai liberaliose valstybėse pastaraisiais metais tapo kultūrinių ir politinių konfliktų objektu, pastebi sociologė JAV lietuvė Andreja Siliunas. Ji nagrinėja, kaip politiškai poliarizuotuose kontekstuose visuomenė išskaido, perrikiuoja ir rekonstruoja ginčytinai įamžintų asmenybių biografijas⁷⁷. Analizei pasitelkiami du neseniai iškilę konkuruojančios atminties atvejai.

⁷⁶ Šutinienė, 316

⁷⁷ Andreja Siliunas, "Theorizing Moral Liminality: Historical Biography, Political Co-optation, and the Decolonization of Public Space", *Comparative Studies in Society and History* (2025), Vol. 67: 4, 863, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/7019F531F7930550E8E3B965F5D034D3/S0010417525100066a.pdf/theorizing-moral-liminality-historical-biography-political-co-optation-and-the-decolonization-of-public-space.pdf>

Pirmasis – vergų prekeivio, vėliau tapusio misionieriumi, Davido Livingstone'o monumento Glazge, Škotijoje likimas, antrasis – Jono Noreikos-Generolo Vėtros atminimas Lietuvoje. A. Siliunas tiek Livingstone'ą, tiek J. Noreiką įvardija kaip moraliai liminalias figūras, nes dėl savo istorinių veiksmų, kolektyvinėje atmintyje jų suvokimas nuolat balansuoja tarp pasmerkimo ir išaukstinimo.

Moraliniu liminalumu gali būti apibrėžiama kolektyvinės atminties erdvė, kurioje atsidūria asmenybė, neatitinkanti aiškių „gėrio ir blogio“ binarinių struktūrų. Vienu gyvenimo etapu dalyvavusį engimo, smurto sistemose, tačiau vėliau aktyviai besipriešinusį imperialistinėms struktūroms ar kitus gelbėjusį asmenį, sunku priskirti vienai aiškiai moralei kategorijai. Atsidūrusios viešojoje erdvėje, moraliai liminalių figūrų biografijos tampa pagrindu kovoti dėl heroizmo, kaltės, aukos bei atsakomybės apibrėžimų. Pastebima, kad tokiuose mnemoniniuose konfliktuose herojai paprastai interpretuojami pagal tris aspektus:

1. Veikimo laisvės mastą (agentiškumą): kiek moraliai liminali figūra galėjo veikti autonomiškai, laisvai priimti sprendimus;
2. Motyvus: kokios aplinkybės, asmeninės paskatos lėmė prieštarai vertinamus veiksmus;
3. Socialinį poveikį: kokias realias pasekmes herojaus veiksmai turėjo / galėjo turėti⁷⁸.

Remiantis jais, formuojamos išvados, kuriomis palaikomi konkuruojantys diskursai. Vienais atvejais, interpretacijos išnaudojamos heroizavimui ir tautos nacionalinio pasakojimo palaikymui, kitais – siekiant jį dekonstruoti bei išryškinti sudėtingą, daugiasluoksnią herojaus biografiją. Tokiu būdu, moralinis liminalumas lengvai gali tapti įrankiu, per kurį skirtingos visuomenės grupės siekia įtvirtinti hegemoninę asmenybės vertinimą.

A. Siliunas nagrinėjami Lietuvos ir Škotijos pavyzdžiai atskleidžia skirtingas konkuruojančios atminties susidūrimo tendencijas. Glazge kilusi diskusija dėl D. Livingstone'o įamžinimo paskatino platesnį svarstymą, kaip ankstyvieji žmogaus pasirinkimai komplikuoja jo vėlesnės reikšmės suvokimą. Reaguojant į kilusias diskusijas, D. Livingstone'o gimtinėje veikiančiame muziejuje buvo peržiūrėta jo biografija ir perkurta ekspozicija, atvaizduojant ir vergovės liniją, ir teigiamai vertinamus D. Livingstone'o pasirinkimus. Tokia daugialypė perspektyva gali būti laikoma pavyzdžiu, sprendžiant moralinio liminalumo klausimus, priimant sudėtingą istorinį kontekstą, užuot viską redukovus į binarines kategorijas. Kitokias tendencijas atskleidžia Lietuvos atvejis, kur kontroversija dėl J. Noreikos pokario veiksmų peraugo į fizinę kovą dėl įamžinimo. Nuo 2019-ųjų, jam skirta atminimo lenta buvo sudaužyta, atstatyta, nuimta ir vėl pakeista – tai iliustruoja nuolatinius

⁷⁸ Andreja Siliunas, "Theorizing Moral Liminality: Historical Biography, Political Co-optation, and the Decolonization of Public Space", 868

konkuruojančios atminties nesutarimus dėl herojaus įamžinimo ir vietos lietuvių kolektyvinėje atmintyje.

Analizuodama, A. Siliunas atkreipia dėmesį ir į viešojo įamžinimo formų (paminklų, muziejų bei atminimo lentų) diktuojamas skirtingas istorinių debatų trajektorijas⁷⁹. Muziejus straipsnio autorė vertina kaip erdves, leidžiančias interpretuoti, atnaujinti, atskleisti daugiakryptės atminties naratyvus, o statiškus paminklus ir lentas – kaip dažnai provokuojančius atminties poliarizaciją. Diskusijos dėl prieštarų vertinamų herojų vietos imperinį smurtą išgyvenusių visuomenių kolektyvinėje atmintyje parodo, jog nacionalinė atmintis nėra užbaigtas archyvas, priešingai – tai nuolat kintanti erdvė, kurioje sprendžiama, kas yra vertinga, moraliai teisinga, o kas ne. Moraliai liminalios figūros šiame procese veikia kaip katalizatoriai. Jie verčia permąstyti nacionalinį pasakojimą ir formuoja moralines ribas, kurios reikšmingos visuomenei, siekiančiai, kad istorinės klaidos nebūtų kartojamos ateityje.

Nacionaliniai herojai ir jų simbolinė reikšmė niekuomet nėra statiški. Mnemoniniuose konfliktuose atsiduriančių asmenybių atvejų analizės atskleidžia, kad jie nuolat interpretuojami iš naujo, priklausomai nuo įvairių politinių, kultūrinių, socialinių bei kitų aplinkybių, todėl ir tampa objektais, išryškinančiais skirtingą tos pačios visuomenės požiūrį į istoriją bei konkrečios figūros vertinimą.

Kai kuriais atvejais, istorinės asmenybės gali būti heroizuojamos kaip atsvara šiuolaikinei sistemai ar visuomenės santvarkai, kuria žmonės jaučiasi nusivylę. Patrick Vierthaler akademiniame straipsnyje “Founding Father or National Traitor? Contested Memories of Syngman Rhee in Mid-1990s South Korea”⁸⁰ analizuojamos 1990 m. Pietų Korėjoje vykusios diskusijos dėl pirmojo prezidento Syngman Rhee vietos kolektyvinėje atmintyje, kuomet konservatyvi visuomenės dalis siekė įtvirtinti jį kaip tautos tėvą, o progresyvioji kritikavo dėl autoritarinės politikos. Kitas pavyzdys – Joshua Uyheng, Gilana Kim T. Roxas ir Martina Magpusao Herras straipsnyje⁸¹ nagrinėjamas Filipinų diktatoriaus Ferdinando Marcos atminties diskursas. Remiantis filipiniečių komentarais socialinėje medijoje, pastebima, kad visuomenė yra linkusi pateisinti smurto politiką, idealizuojant

⁷⁹ Siliunas, 871

⁸⁰ Patrick Vierthaler, “Founding Father or National Traitor? Contested Memories of Syngman Rhee in Mid-1990s South Korea”, *Korean Studies* (2024), Vol. 48, p. 373-420, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvkkq/viewer/pdf/owfub2egqv>

⁸¹ Joshua Uyheng, Gilana Kim T. Roxas ir Martina Magpusao Herras, “Veiled apologetics and insurgent nostalgia: Sociogenesis of contested memories of the Marcos dictatorship”, *Asian Journal of Social Psychology* (2021), Vol. 24 Issue 3, 336-348, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvkkq/viewer/pdf/h4puyijjtj5>

F. Marcos kaip „stiprios rankos vadovą“ ir priešpastatant tai kaip atsvarą dabartinei demokratinei „elitinei“ valdžiai.

Daugelis paminklų yra nepastebimi, kol aplinkybės ar pasikeitusios visuomenės nuotaikos nepaverčia jų „karštais“ – tai pastebi Angela H. Hobbs, remdamasi socialinės psichologijos profesoriaus Michael Billig teorija⁸². Straipsnyje „In memoriam: The who, how, where and when of statues“⁸³ apžvelgiamos 2020-2021 m. „Black Lives Matter“ kontekste paaštrėjusios diskusijos dėl viešųjų paminklų politikos Vakarų valstybėse: aptariami ginčai, palietę paminklus filantropui, vergų prekeiviui Edvardui Colstonui Bristolyje bei Konfederacijos kariams ir generonams Jungtinėse Valstijose, visuomenės reikalavimai jas nukelti, į kuriuos JAV prezidentas Donaldas Trumpas atsakė kontrapasiūlymu kurti Nacionalinį Amerikos didvyrių sodą. Anot straipsnio autorės, paminklai veikia kaip kolektyvinių jausmų šaltinis ir įkūnija tautos vertybes, o kartais kolektyvinės tapatybės jausmas gali kilti vien dėl įamžinamos asmenybės kilmės – didžiuojamasi tame krašte gimusiu įžymiu žmogumi net be jokių reikšmingų nuopelnų⁸⁴. Kita svarbi autorės įžvalga – paminklai visuomet yra įtakos, politinės ir finansinės galios išraiška. Svarstydamas, kodėl paminklai kontraversiškomis asmenybėms galėtų likti, kaip galimas prielaidas A. H. Hobbs įvardija aukštą estetinę ir meninę vertę bei atkreipia dėmesį į šiandieninio vaizduojamos asmenybės santykio su visuomene svarbą. Kaip teigia autorė, nors Ramzis II-asis yra laikomas žiauriu valdovu, jo įamžinimas nebėra jautrus jokiai visuomenės grupei, todėl ir ne(be)atsiduria atminties konfliktų lauke⁸⁵.

Praeities įvykius svarbu liudyti dėl kelių priežasčių: pagarbos ir dėkingumo už herojų nuopelnus, noro geriau suprasti, kokie praeities įvykiai (teigiamai vertinami ar ne) atvedė į dabartį bei kokių pamokų iš to galima išmokti ateičiai. Nepriklausomai nuo atvejo, Hobbs teigia, jog istorija neturėtų būti ištrinama. Kaip vieną geriausių sprendimų, svarstant kontroversiškiems herojams skirtų paminklų likimą, autorė įvardija jų perkėlimą į muziejus, argumentuodama tuo, jog muziejuje asmenybei nesuteikiama garbė, tačiau suteikiama žinių visuomenei⁸⁶. Paminklų perkėlimą į vietą, kurioje jis įkontekstualizuojamas išsamia informacija apie asmenybės gyvenimą, įamžinimo bei pašalinimo iš viešosios erdvės motyvus, Hobbs laiko būdu aktualizuoti istoriją. Memorialai nėra tik

⁸² Angela H. Hobbs, “In memoriam: The who, how, where and when of statues”, *Journal of Philosophy of Education* (2021), Vol. 55 Issue 3, 373-420, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=de0a1061-0cff-3d0f-966d-75c90bf59cd0>

⁸³ Angela H. Hobbs, “In memoriam: The who, how, where and when of statues”, *Journal of Philosophy of Education* (2021), Vol. 55 Issue 3, 373-420, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=de0a1061-0cff-3d0f-966d-75c90bf59cd0>

⁸⁴ Hobbs, 432

⁸⁵ Hobbs, 437

⁸⁶ Hobbs, 436

praeities klausimas – per juos formuojama dabartis ir ateitis, todėl nepaisant sunkumų, diskusijos apie herojų (ne)įamžinimą vertinamos kaip būtinos demokratinėje visuomenėje.

Aukščiau aptartos teorinės prieigos leidžia apibrėžti kolektyvinę atmintį kaip daugiasluoksnį, kintantį procesą. Halbwachs teorija suteikia pamatinį suvokimą, kad kolektyvinė atmintis yra paremta patyrimu ir gyvuoja tol, kol egzistuoja bendruomenė, kuri aktualizuoja praeitį įvairiomis jos įamžinimo formomis. J. Assmann išvalgos atskleidžia, jog paveldu įkūnyta praeitis byloja jos suvokimą šiandienos visuomenėje, o A. Assmann atkreipia dėmesį, jog viena iš keturių kolektyvinės atminties formų – socialinė atmintis, kuri tyrinėjama šiame darbe – išgyvena ryškų pokytį keičiantis kartoms ir jų vertybėms, kas maždaug 30 metų. Kaip pastebi Safronovas, kultūrinėje aplinkoje esančios skirtingos tų pačių simbolių interpretacijos nuolat konkuruoja dėl galimybės tapti dominuojančia visuomenės vertybine orientacija. Šis procesas dažnai lydi į aktyvų paminklų, muziejų ir kitų atminties vietų kūrimą, kurį Pierre Nora įvardija kaip mėginimą kompensuoti nykstančius gyvus pasakojimus ir kitas atminties puoselėjimo tradicijas. Tuo tarpu, Tomasz Rawski atskleidžia, kad atmintis gali būti ne tik konkuruojanti, bet ir keliaujanti, susipynusi ar daugiakryptė. Pastaroji veikia kaip procesas, kuriame ieškoma konsensuso sudėtingos patirties suvokimui kolektyviniame lygmenyje, todėl ji laikoma siektina tolimesniame darbe, tiriant naratyvus, kuriais visuomenė siekia išsaugoti prieštarigai vertinamų istorinių herojų atminimą.

Allison, Goethals ir Kirby prieigos pagrindžia šiame darbe vartojamą „herojaus“ sąvoką, atskleidžiamą, jog „heroizuoti“ nereiškia asmens prilyginimo visapusiškam vertybiniam etalonui – herojais gali tapti ir prieštarigai visuomenėje vertinamos asmenybės, pasižymėjusios tautos naratyve kaip vadovai, karvedžiai, tautos dvasios žadintojai ar tiesiog išskirtinio populiarumo sulaukusios figūros, tapusios svarbia nacionalinio pasakojimo dalimi. Tai papildo Šutinienės tyrimų išvalgos, atskleidžiančios, kad konkrečiai Lietuvos kontekste herojiškumo suvokimas gali priklausyti ne tik nuo atspindimų vertybių, bet ir nuo asmenybių žinomumo, įamžinimo masto. Galiausiai, tarptautinės studijos, ypač A. Siliunas moralinio herojų liminalumo perspektyva, leidžia konceptualizuoti, kaip prieštaringos biografijos sukelia mnemoninius konfliktus: negalint herojaus priskirti vieniems „blogio“ arba „gėrio“ rėmams, viešojoje erdvėje tenka nuolat pergaltoti jo agentiškumą, motyvus ir istorines pasekmes.

2. Tyrimo metodologija ir medžiaga

Remiantis suformuotu teoriniu pagrindu, toliau darbe tyrinėjama, kaip šiandieninėje visuomenėje suvokiami sudėtingi XX-ojo amžiaus Lietuvos istorijos epizodai, kuomet politinės atminties lygmenyje siekiama atsisakyti atminties ženklų, prieštaraujančių šiandieninei vertybinei tapatybei, o

socialinės atminties lauke reiškiasi noras juos išsaugoti. Toliau pristatoma naratyvų analizės prieiga ir metodologinis instrumentas, kuris bus naudojamas siekiant ištirti, kokie kontroversiškai vertinamų herojų pateisinimo, jų išaukštinimo naratyvai pasitelkiami kovojant dėl jų įamžinimo.

2.1. Naratyvų analizės prieiga kokybiniuose tyrimuose (Catherine Kohler Riessman)

Nacionaliniai tautų ir valstybių pasakojimai kolektyvinės atminties tyrimuose dažnai įvardijami kaip metanaratyvai⁸⁷. Šie didieji, visuotinai pripažinti pasakojimai, įprastai būdingi A. Assmann aptariamoms kultūrinės ir politinės atminties formoms – kitaip tariant, jais paremta atminties kultūra, atsakinga už tai, kad visuomenė žinotų savo istoriją. Pati „metanaratyvo“ sąvoka sufleruoja, jog didysis tautos pasakojimas visuomet susideda iš mažesnių visuomenėje gajų naratyvų. Naratyvai – sakiniai ar rašytiniai pasakojimai, dažniausiai paremti individo jausmais, nuomonėmis, vertinimais⁸⁸ – yra būdas suteikti patirčiai prasmę ir ją interpretuoti. Kaip teigia knygos „Narrative analysis: Qualitative Research Methods“ autorė, akademikė Catherine Kohler Riessman, naratyvinės analizės tikslas yra pamatyti, kaip žmonės kuria tvarką iš patirties srauto, suteikdami prasmę veiksmams bei įvykiams, kokie lingvistiniai ir kultūriniai ištekliai naudojami, siekiant įtikinti pasakojimo autentiškumu⁸⁹ ir tuo pačiu įtvirtinti savo praeities simbolių interpretaciją kaip *teisingesnę*, ką mini ir Safronovas. Kitaip tariant, gilinamasi, kodėl istorija yra papasakota vienu, o ne kitu būdu, kaip individualūs pasakojimai atskleidžia santykių su bendruomene įgytus praeities suvokimus ir vertinimus, kuriuos Halbwachsas įvardija kaip socialinius atminties rėmus.

Anot C. K. Riessman, naratyvai nėra tik informacijos saugyklos⁹⁰. Kadangi tai, kas įtraukiama į naratyvą, o kas ne; kokia seka dėliojami įvykiai ir kokia prasmė jiems suteikiama, lemia individo valia ir vaizduotė, naratyvai gali dalyvauti struktūruojant suvokimą, organizuojant atmintį, suteikiant aptariamiems įvykiams tikslą. Riessman pažymi, kad nors šie pasakojimai individualūs, dažniausiai jie dera su bendruomenės gyvais naratyvais⁹¹. Tai atliepia A. Assmann įžvalgą, kad socialinėje atmintyje – komunikacijoje su kitais visuomenės nariais, praeities patirtys yra nuolat patiriamos, perduodamos ar slopinamos. Naratyvų tyrimuose kalba suprantama kaip įrankis konstruoti realybę, o ne tik priemonė jos prasmėms perduoti, todėl analizuojant naratyvus gilinamasi ne tiek į tai, kas pasakojama, o į tai, ką pasakotojas nori, jog tai reikštų.

⁸⁷ Siliunas, 863

⁸⁸ Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema „E. kalba“, „Naratyvas“, žiūrėta 2025 m. gruodžio 7 d., <https://ekalba.lt/paieska/detalioji/?paieska=naratyvas&p=1&d=50&i=f8d7fef6-1955-4f2f-bdf9-9e84533955fc>

⁸⁹ Catherine Kohler Riessman, *Narrative analysis: Qualitative Research Methods* (Newbury Park: SAGE Publications, 1993), 1-2

⁹⁰ Riessman, *Narrative analysis: Qualitative Research Methods*, 2

⁹¹ Riessman, 2

Naratyvų analizė nuo kitų teksto analizės kryptių skiriasi interpretaciniu akcentu. Kaip teigia Riessman, kadangi šis metodas iškelia žmogaus veiklumą ir vaizduotę, jis ypač tinka subjektyvumo ir tapatybės tyrimams: „Naratyvai atskleidžia, kaip veikia socialinis gyvenimas – kultūra prabyla per individo pasakojimą“ (Riessman, 1993). Ši prieiga leidžia tyrinėti, kaip pasakojimai konstruoja prasmę, formuoja interpretacinius rėmus ir įtvirtina įvairias socialinės tikrovės versijas, kurios visuomenėje gali derėti arba konkuruoti tarpusavyje ir taip tapti mnemoniniais konfliktais.

Remiantis šia teorija, pavienis teiginys ar argumentas savaime neturi naratyvinės galios: jis tampa prasmingas tuomet, kai tampa dalimi pasakojimo, atsiduria santykyje su kitais elementais ir atskleidžia, kodėl tai svarbu pasakotojui. Viena iš naratyvinių struktūrų, kurias pristato Riessman ir kuria remiamasi šiame tyrime, yra amerikiečių literatūros teoretiko Kenneth Burke dramatinės retorinės teorija. Iš esmės, ji siūlo vertinti žmonių elgesį ir kalbą lyg performansą, kuriame viskas turi struktūrą, vaidmenį ir motyvus. Analizuojant kalbą, K. Burke teorija siūlo gilintis į penkis elementus:

1. veiksmą (act) – kas įvyko;
2. sceną (scene) – veiksmo foną, situaciją;
3. veikėją (agent) – kas veikė toje situacijoje;
4. priemonės (agency) – kokiais metodais veikėjas veikė;
5. tikslą (purpose) – kodėl buvo atliktas veiksmas⁹².

Riessman pastebi, jog priklausomai nuo įvairių aplinkybių, žmonės yra linkę pasakojimuose pabrėžti skirtingus elementus: vieni daugiau reikšmės yra linkę teikti tikslui, tuo tarpu kiti, pavyzdžiui, veikimo būdai (priemonės)⁹³. Analizuojant naratyvus, K. Burke dramatinės prieiga gali pasitarnauti norint ne tik dekonstruoti pasakojimą, bet ir įžvelgti retoriškai kuriamas prasmes – penkių klausimų sistema padeda atpažinti pasakojimuose tai, kokią žinutę pasakotojas siekia perduoti ir kur slypi jo argumentas.

Nesvarbu, kur naratyvai naudojami: politikoje, žiniasklaidoje, ar socialinių tinklų diskusijoje, jais siekiama įtikinti skeptišką auditoriją. Naratyvai padeda atkurti ir suprasti praeitį – ypač tuomet, kai prisiminimai ar turimi faktai yra fragmentiški arba sunkiai apdorojami emociškai, be to, jie veikia kaip būdas paveikiai argumentuoti: apipynus faktus priežastiniais ryšiais, moraliniais vertinimais, argumentai gali tapti įtikinamesni. Dar viena svarbi naratyvų funkcija – tapatybių kūrimas. Jie pasitelkiami apibrėžiant skirtį tarp „savęs“ ir „kitų“, gėrio ir blogio, teisingumo ir amoralumo, o tai –

⁹² Kenneth Burke, "Introduction: The five key terms of dramatism", *A grammar of motives* (New York: Prentice-Hall, 1945), 15, cituota iš Catherine Kohler Riessman, *Narrative analysis: Qualitative Research Methods* (Newbury Park: SAGE Publications, 1993), 19

⁹³ Riessman, 19

esminis nacionalinių pasakojimų bei tautinės tapatybės konstravimo elementas. Galiausiai, jie gali paskatinti veikti – paveikūs naratyvai dažnai tampa socialinių judėjimų pagrindu⁹⁴. Ir tuo pačiu metu, naratyvai gali neturėti jokios intencijos: tikslai, kurių siekiama naratyvais, gali būti visiškai neaiškūs patiems pasakotojams (Mark Freeman, 2002)⁹⁵.

Riessman naratyvų analizės prieiga šiame tyrime pasitelkiama siekiant suprasti, kaip diskurse dėl visuomenės nesutarimą keliančių atminties ženklų yra konstruojami kontroversiškai vertinamų herojų įamžinimą palaikantys argumentai: kokios retorinės priemonės pasirenkamos kaip akcentai, kokie pasisakymuose atsikartojantys naratyvai šiuos argumentus sustiprina konkuruojančios atminties lauke. Vadinasi, naratyvų tyrimas gali atskleisti, kaip socialinės atminties lygmenyje yra atmetami, perkuriami arba reprodukuojami kultūrinėje bei politinėje atmintyje įsteigti praeities suvokimai.

2.2. Diskusijų dėl prieštarigai vertinamų herojų įamžinimo atvejų atranka ir medžiaga

Darbe tiriami vieši socialinių tinklų komentarai, publikuoti po žiniasklaidos portalų įrašais, kuriuose dalijamasi straipsniais apie moraliai liminalių praėjusio amžiaus istorinių asmenybių įamžinimo klausimus: naujų atminties ženklų kūrimą arba jau egzistuojančių įamžinimo formų išsaugojimą. Ši strategija pasirinkta siekiant analizuoti spontaniškus, instituciškai nefiltruotus visuomenės pasisakymus, kurie dažnai lieka už oficialaus politinio ar akademinio diskurso ribos. Remiantis jais, siekiama suprasti, kokias kolektyvinės atminties kryptis atskleidžia tokių pasisakymų struktūra ir kokiomis retorinėmis priemonėmis *kovojama* už visuomenei svarbių istorinių figūrų vietą joje.

Atrenkant atvejus, orientuotasi ne į konkretų laikotarpį, o į pastarąjį dešimtmetį daugiausiai visuomenės diskusijų sukėlusias asmenybes. Chronologinės tyrimo ribos prasideda 2015-aisiais, kuomet įvykus Rusijos invazijai į Ukrainą imta svarstyti su sovietmečiu siejamų idealų įamžinimo klausimus Lietuvoje – tai atsispindi ir žiniasklaidoje bei jos socialiniuose tinkluose suaktyvėjusiose diskusijose. Toliau tyrimas paliečia 2018–2019 metais suaktyvėjusį susirūpinimą nacionalistiniais idealais laikomų herojų vietą Lietuvos kolektyvinėje atmintyje, kuomet sostinėje imta diskutuoti, kiek moraliai teisingas yra su dalyvavimu holokauste siejamų figūrų įamžinimas bei vėlesnius šio klausimo persvarstymus. Kiti nagrinėjami atvejai susiję su 2019 m. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro pateiktomis išvadomis dėl Petro Cvirkos talkinimo sovietinei

⁹⁴ Riessman, *Narrative Methods for the Human Sciences*, 22

⁹⁵ Mark Freeman, “The Presence of What Is Missing: Memory, poetry and the ride home”, *Between Fathers and Sons: Critical incident narratives in the development of men's lives* (New York: Haworth Clinical Practice Press, 2002), 165–176, cituota iš Catherine Kohler Riessman, *Narrative Methods for the Human Sciences* (Thousand Oaks: SAGE Publications, 2008), 14

propagandai⁹⁶, vis išskylančiomis diskusijomis dėl Salomėjos Nėries įamžinimo kontroversiškumo, visuomenės noro įamžinti poeto Justino Marcinkevičiaus kūrybinį palikimą, o vėliausi atvejai siejami su 2023 m. įsigaliojusių viešųjų erdvių desovietizacijos įstatymu.

Atrenkant atvejus analizei, nuspręsta fokusuotis į 5 asmenybes, kurių įamžinimas pastarąjį dešimtmetį kėlė daugiausiai visuomenės diskusijų. Tyrime įamžinimas suprantamas plačiąja prasme: kaip esamų jo formų išsaugojimas ir (ar) naujų atminties ženklų kūrimas. Norint iširti, kokie naratyvai pasitelkiami, siekiant su sovietmečiu siejamų istorinių asmenybių atminties ženklų išsaugojimo bei naujų formų kūrimo, pasirinkta nagrinėti diskusijas dėl **Salomėjos Nėries**, **Petro Cvirkos** ir **Justino Marcinkevičiaus** įamžinimo, o siekiant suprasti, kokiais naratyvais kovojama už nacionalistiniais laikomų herojų įamžinimo išsaugojimą viešosiose erdvėse, nuspręsta gilintis į **Kazio Škirpos** bei **Jono Noreikos-Generolo Vėtros atvejus**⁹⁷. Nors jiems būdinga tam tikra specifika (Nėries, Cvirkos, Noreikos ir Škirpos atvejais diskutuojama / diskutuota dėl esamų / buvusių atminties ženklų išsaugojimo, o Marcinkevičiaus atveju – dėl naujų ženklų kūrimo, visi atvejai vertinami lygiavertiškai, nes visų šių diskusijų objektu išlieka pačių herojų reikšmė kolektyvinėje atmintyje.

Siekiant prisotinti tyrimą duomenimis, analizei pasirinkti aktyviausią auditoriją socialiniame tinkle „Facebook“ turintys žiniasklaidos portalų puslapiai: LRT, 15min, Delfi.lt, lrytas.lt, ir Respublika.lt, siekiant atrasti kuo įvairesnių visuomenės požiūrio taškų. Duomenų paieška vyko filtruojant raktažodžius *Nėris / Nėries / Nėriai / Cvirka / Cvirkos / Cvirakai / Marcinkevičius / Marcinkevičiaus / Marcinkevičiui / Škirpa / Škirpos / Škirpai / Noreika / Noreikos / Noreikai / Vėtra / Vėtros / Vėtrai* pagal metus iki ankstyviausių publikacijų apie šių asmenybių reikšmę, įamžinimą ar atminimo ženklų išsaugojimą / panaikinimą. Iš viso rasti ir analizei panaudoti 52 tyrimo temą atitinkantys „Facebook“ įrašai (32 – paliečiantys sovietmečio herojų įamžinimo klausimus, 20 – aktualijas dėl prieštarigai vertinamų nacionalistinių herojų atminties ženklų likimo).

Tyrimo medžiaga sukaupta iš atrinktų 148 Facebook įrašų komentarų⁹⁸, geriausiai tinkančių naratyvų analizei pagal Riessman siūlomą K. Burke naratyvinę struktūrą, t.y. turintys vieną ar kelis dramatizmo retorinės teorijos elementus: veiksmą, sceną, veikėją, priemones, tikslą, kurie leidžia traktuoti pasisakymą kaip pasakojimą apie tai, kodėl kontroversiškai vertinama asmenybė turėtų likti

⁹⁶ Rūta Miškinytė, „Petro Cvirkos paminklo epopėja (II): 2019 m. diskusijos įkaito iki raudonumo“, 15min, paskelbta 2019 m. lapkričio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/ar-zinai/petro-cvirkos-paminklo-epopeja-ii-2019-m-diskusijos-ikaito-iki-raudonumo-1634-1229036?utm_medium=copied

⁹⁷ Atliekant tyrimą, taip pat gilintasi į kontroversišką Kosto Kubilinsko (vaikų poeto, užverbuoto sovietų saugumo ir rezistenciniame pogrindyje nužudžiusio 15 Lietuvos partizanų), Antano Venclovos (rašytojo, Liaudies seimo atstovo) bei Juozo Krikštoponio (partizanų vado, dalyvavusio žydų genocido vykdyme Lietuvoje) atminimą, jų įamžinimo diskusijas, tačiau jos sulaukė nepalyginamai mažesnio susidomėjimo, todėl tyrime nuspręsta apsiriboti asmenybės, paliečiančiomis didesnę visuomenės dalį.

ar būti įamžinta viešojoje erdvėje. Visi surinkti komentarai, kuriuose pasisakoma už su sovietine ideologija siejamų herojų įamžinimą, pateikiami 1 priede, o visi surinkti komentarai, kuriuose pasisakoma už nacionalistiniais herojais laikomų asmenybių įamžinimą – 2 priede. Kadangi šių komentarų autoriai, didžiąja dalimi, nėra vieši asmenys, dėl etinių priežasčių šio darbo citatose ir išnašose komentarų autorystė nenurodoma.

Komentarai nagrinėti siekiant išskoduoti pasikartojančius naratyvus, kurie pasitelkiami argumentuojant dėl sovietmečio bei nacionalistiniais herojais laikomų asmenybių įamžinimo. Daugeliu atvejų, viename komentare persidengia ne vienas, o keli (2-3, kai kur – net 4 skirtingi naratyvai), tai priklauso nuo pasisakymo ilgio ir pasakojimo detalių gausos. Surinkti duomenys leidžia tyrinėti, kokios naratyvinės dimensijos atsiskleidžia visuomenės pasisakymuose, kiek argumentai už įamžinimą yra būdingi vienai asmenybei, o kiek universaliai tinkami kitų atvejų tarpe: iš pradžių tarp tos pačios kategorijos figūrų, o vėliau – lyginant abi kategorijas tarpusavyje. Galima pastebėti, kad analizuojamų komentarų imtys skiriasi: pasisakymų gausą dėl S. Nėries įamžinimo objektyviai galima paaiškinti ilgesniu diskusijų laikotarpiu (nuo 2015 m. jos nuolat atsinaujina) ir didesniu jo aktualizavimu žiniasklaidoje, o žvelgiant nuodugniau – svarstyti gilesnį poetės įsitvirtinimą kultūrinės atminties lauke, paremtą sovietmečiu susiformavusiu patyriminiu kartos ryšiu su S. Nėries figūra. Tai artima ir Marcinkevičiaus atvejui, tačiau platesnės diskusijos dėl jo įamžinimo yra sąlyginai naujos, todėl ir pasisakymų dėl jo – mažiau. Tuo tarpu, Cvirkos, Noreikos ir Škirpos įamžinimo atvejai, nors irgi atskleidžia savitas praeities refleksijas, pasižymi siauresne diskutuoti įsitraukiančios visuomenės dalimi, kuriai rūpi konkrečių atminimo ženklų likimas – tai paaiškina mažesnę viešų pasisakymų skaičių.

Kadangi šiame tyrime K. Burke dramatismas taikomas ne siekiant rekonstruoti istorinius veikėjų motyvus, o analizuojant viešajame diskurse konstruojamus argumentus dėl jų įamžinimo, atitinkamai interpretuojamos šios teorijos elementų reikšmės. Veiksmas, scena, veikėjas ir priemonės analizuojami kaip naratyviniai elementai, kuriais grindžiamas požiūris į pačią istorinę asmenybę arba jos kritikus, tuo tarpu, tikslas suprantamas ne kaip herojaus intencija, o argumentacinė kryptis, kuria paremtas įamžinimo palaikymas arba atmetimas. Tokiu būdu, Burke teorinė prieiga leidžia analizuoti, kaip šiuose pasisakymuose retoriškai formuojama prasmė ir per konkrečius toliau nagrinėjamus atvejus reiškiasi socialinės atminties lauke susiduriančios kolektyvinės atminties interpretacijos.

3. Prieštarinai vertinamų istorinių asmenybių įamžinimo naratyvų analizė

Trečiame skyriuje pereinama prie konkrečių atvejų, atskleidžiančių, kaip prieštarinai vertinamų XX-ojo amžiaus herojų įamžinimo persvarstymas politinės atminties lauke paskatina diskusijas socialinėje atmintyje. Retrospektyviai apžvelgiama kiekvienos diskusijos dėl analizuojamų

herojų įamžinimo chronologija, pristatomos istorinės aplinkybės, dėl kurių jiems skirti atminties ženklai tampa konkuruojančios atminties objektais bei priskiriamas Kirby herojaus tipas. Tuomet, remiantis Riessman pasiūlyta Burke naratyvų analizės struktūra, tiriama, kaip konstruojami vieši įamžinimą palaikantys pasisakymai ir kokias kolektyvinės atminties interpretacijas jie artikuliuoja.

3.1. Su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimo naratyvai

Pirmame trečiojo skyriaus poskyryje aptariamos Salomėjos Nėries, Petro Cvirkos ir Justino Marcinkevičiaus – didžiausio savo populiarumo sovietmečiu sulaukusių Lietuvos kultūros veikėjų – įamžinimo diskusijos bei jose atsiskleidžiantys naratyvai. Tiriama, kiek šie naratyvai unikalūs asmenybėms, o kiek – sutampa tarpusavyje bei kokias bendresnes sovietmečiu iškilusių asmenybių vertinimo tendencijas atskleidžia.

3.1.1. Salomėja Nėris

Salomėja Nėris (tikroji pavardė – Bačinskaitė-Bučienė), net ir praėjus 80 metų nuo poetės mirties, Lietuvos viešajame diskurse išlieka viena prieštaringiausiai vertinamų asmenybių. Pastarąjį dešimtmetį vis sugrįžta diskusijos dėl sovietmečiu vietovardžiais bei kitais atminimo ženklais aktualizuotos poetės įamžinimo reikšmės šiandieninei tautos tapatybei. Nors dėl S. Nėries literatūrinio palikimo vertės daugiau ar mažiau sutariama, nerandama konsensuso vertinant poetės vaidmenį sovietinės okupacijos laikotarpiu, kūrybos santykį su komunistine ideologija bei politinius veiksmus, atstovaujant Lietuvą TSRS Aukščiausioje Taryboje. Skirtingi vertinimai būdingi ir akademinei bendruomenei: filosofė, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto docentė Nerija Putinaitė teigia, jog nors S. Nėris nedėjo parašo po teisės aktais ar represijomis, simbolinis intelektualų ir kultūros žmonių dalyvavimas laikomas viena pagrindinių propagandos centrinių ašių⁹⁹. Tuo tarpu literatūros kritikė, poetė Giedrė Kazlauskaitė pastebi, jog iš 20 „*Saulės nešėjų*“ vienintelė S. Nėris išreiškė atgailą, todėl vertinant jos asmenybę, vertėtų atsižvelgti į žmogišką polinkį klysti¹⁰⁰.

Atkūrus nepriklausomybę, diskusijos dėl S. Nėries vietos kolektyvinėje atmintyje opiomis tapo 2014-aisiais, Rusijai užėmus Krymą ir pradėjus karą Donbase. Kontroversiškų nuomonių dėl S. Nėries aukštinimo tuo metu susilaukė režisieriaus Jono Vaitkaus ir dramaturgo Sauliaus Šaltenio

⁹⁹ „120 metų Nėriai: scenos norėjusi poetė ar į komunizmo spąstus pakliuvusi asmenybė?“, LRT, paskelbta 2024 m. lapkričio 30 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2423878/120-metu-neriai-scenos-norejusi-poete-ar-i-komunizmo-spastus-pakliuvusi-asmenybe?srsId=AfmBOoocDciRpfp3CtPI-V9pq_vtpNtbTofNs2ZhLIUGOeBEx81Nv6wQ

¹⁰⁰ 120 metų Nėriai: scenos norėjusi poetė ar į komunizmo spąstus pakliuvusi asmenybė?“, LRT

sumanymas kurti filmą apie Salomėją Nėrį¹⁰¹. Nors kūrėjai tikino, jog naujajame geopolitiniame fone poetės istorija galėtų tapti priminiu apie tragišką istorinę pamoką, visuomenė tokioje Nėries įamžinimo vizijoje išvelgė kultūrinę propagandą, kritikavo Lietuvos kino centrą, teikiantį prioritetą filmui apie Nėrį, o ne, pavyzdžiui, Žalgirio mūšį. Vėliau panašios diskusijos iškildavo rengiantis poetės gimimo sukaktims¹⁰², atidengiant naują paminklą poetės gimtajame Vilkaviškyje¹⁰³, o prasidėjus plataus masto karui Ukrainoje 2022-aisiais metais, pagausėjo nesutarimų dėl su poete siejamų vietovardžių. 2022 m. gruodį Seimo priimtas Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymas ir jį sekęs 2023 m. gegužę įsigaliojęs viešųjų erdvių desovietizacijos įstatymas sudarė prielaidas pašalinti iš viešųjų erdvių totalitarizmo ir autoritarizmo simbolius – paminklus, kitus memorialinius objektus, gatvių, aikščių ir kitų viešųjų objektų pavadinimus¹⁰⁴.

Šie teisėkūros procesai visuomenėje priimti nevienareikšmiškai: pavyzdžiui, Šiauliuose¹⁰⁵, Klaipėdoje¹⁰⁶ Desovietizacijos komisijos ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro rekomendacijos atsisakyti S. Nėries gatvių pavadinimo atmetos, o Vilniuje su prašymu pakeisti poetės vardo gimnazijos pavadinimą į savivaldybę kreipėsi pati mokykla¹⁰⁷. Mažeikiuose tapatų gatvės pavadinimą nuspręsta keisti nepaisant aktyvaus gyventojų prieštaravimo¹⁰⁸. Vienu didžiausiu visuomenės nesutarimų objektu tapo Vilniaus centre, prie anksčiau poetės vardu vadintos gimnazijos esantis 1974 m. skulptoriaus Vlado Vildžiūno pastatytas paminklinis biustas Salomėjai Nėriai. 2024 m. rugpjūtį Desovietizacijos komisijai pateiktoje rekomendacijoje jį nukelti, konstatuota, jog S. Nėris veikė okupacinėse-politinėse struktūrose, aktyviai dalyvavo priimant

¹⁰¹ Edita Maželytė, „Istorikai skambina pavojaus varpais: rengiama dirva būsimai okupacijai“, Delfi, paskelbta 2014 m. kovo 30 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/veidai/filmai-ir-tv/istorikai-skambina-pavojaus-varpais-rengiama-dirva-busimai-okupacijai-64306552>

¹⁰² Mindaugas Jackevičius, „Trypia poetės atminimą: išdavė Lietuvą“, Delfi, paskelbta 2015 m. birželio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/trypia-poetes-atminima-isdave-lietuva-68343094>

¹⁰³ Evelina Joteikaitė, „Naujo paminklo Salomėjai Nėriai iniciatoriai: svarbiausia – ne griauti, o kurti“, Delfi, paskelbta 2021 m. gruodžio 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/naujo-paminklo-salomejai-neriai-iniciatoriai-svarbiausia-ne-griauti-o-kurti-88820657#Echobox=1638625181>

¹⁰⁴ Lietuvos Respublikos Seimas, „Gegužės 1-ąją įsigalioja viešųjų erdvių desovietizacijos įstatymas“, lrs.lt, paskelbta 2023 m. balandžio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=284659&p_a=1648&p_kade_id=10

¹⁰⁵ „Šiaulių meras: mieste esančios Salomėjos Nėries gatvės pavadinimas nebus keičiamas“, LRT, paskelbta 2024 m. gruodžio 10 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2435800/siauliu-meras-mieste-esancios-salomejos-neries-gatves-pavadinimas-nebus-keiciamas?srsId=AfmBOopWzdPMj3xIF6d7crRrfv2_11OqbOEcvSnGRtM8I0Ab42H78qN-

¹⁰⁶ Valdas Pryšmantas, „Salomėjos Nėries gatvė Klaipėdoje lieka: nepadėjo net Vyriausybės reikalavimas“, 15min, paskelbta 2025 m. vasario 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/salomejos-neries-gatve-klaipedoje-lieka-nepadejo-net-vyriausybes-reikalavimas-56-2398080>

¹⁰⁷ „Keičiasi dviejų Vilniaus gimnazijų pavadinimai: štai, kokius išrinko“, tv3.lt, paskelbta 2024 m. vasario 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/keiciasi-dvieju-vilniaus-gimnaziju-pavadinimai-stai-kokius-isrinko-n1291550>

¹⁰⁸ Vilmantas Venckūnas, „Nepaisant gyventojų prieštaravimo, Mažeikiai keis Nėries, Cvirkos gatvių pavadinimus“, LRT, paskelbta 2025 m. sausio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2458166/nepaisant-gyventoju-priestaravimo-mazeikiai-keis-neries-cvirkos-gatviu-pavadinimus?srsId=AfmBOookvTS7VOnqgK3MjmgkILBDjh3pQKu7dQbbmF-Zwf4ByR13qAyw>

sprendimus, turėjusius įtakos įtvirtinant sovietų okupaciją¹⁰⁹. Kaip ir būdinga moraliai liminalių asmenybių įamžinimo klausimams, sprendimas sulaukė ir visuomenės palaikymo, ir pasipiktinimo.

Remiantis Alan Kirby nacionalinių herojų tipologija, Lietuvos atminimo kultūroje S. Nėrį būtų galima priskirti 8-tai kategorijai – **bet kokie asmenys, pasižymėję nacionaliniame naratyve arba tapę išskirtiniu jo bruožu**. Moraliai liminalios asmenybės aiškiai atspindi šį tipą: net ir jų prieštarumas neužgožia svarbos tautos pasakojime, netgi priešingai – nuolatinis jų kvestionavimas, visuomenės nesutarimai, gali dar labiau aktualizuoti herojaus reikšmę. S. Nėries atveju, kontroversiškas vertinimas ir periodiškai atsinaujinančios diskusijos atminties kultūros kontekstuose palaiko jos atminimo aktualumą ir paverčia jį vėl ir vėl persvarstomu Lietuvos kolektyvinės atminties elementu.

Analizuojant 84 atrinktus komentarus, kuriuose argumentuotai, pasakojimo stiliumi pasisakoma už S. Nėries atminimo ženklų išsaugojimą, išskirta 20 skirtinguose pasisakymuose pasikartojančių naratyvų (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. *Salomėjos Nėries įamžinimo išsaugojimo naratyvai*

Naratyvų grupė	Naratyvas	Naratyvo bruožai	Pavyzdys (pasisakymas)
Herojų pateisinimo naratyvai	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo	S. Nėries veiksmai vertinami per asmeninį ar amžininkų liudijimą.	<i>Ji pamačiusi ir sužinojusi, kaip masiškai buvo tremiami jos tėvynainiai, išreiškė viešai nusivylimą. Tai ir buvo likviduota, paskelbus, kad sirgo kepenų vėžiu</i> ¹¹⁰ .
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Emocinio tapatumo / nostalgijos	Vertinimas grindžiamas asmeniniais prisiminimais, emociniu ryšiu.	<i>Talentinga poetė, populiariausias jos eiles žinom atmintinai: mama skaitydavo, guldydama miegot, vėliau jos eiles rinkdavomės deklamuot skaitovų konkursuose, renginiuose...</i> ¹¹¹
Herojų pateisinimo naratyvai	Herojaus atgailos	Vėlyvoji Nėries kūryba interpretuojama kaip kaltės išpažinimas, praeities klaidų refleksija.	<i>Ypač rinkinyje „Prie didelio kelio“ atsiskleidžia tėvynės ilgesys ir apgailestavimas dėl praeities klaidų. Tikriausiai liūdniausi žinomi eilėraščiai yra būtent iš Salomėjos Nėries rinkinio „Prie didelio kelio“.</i> ¹¹²
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Ideologinio sukloidinimo	Vertinama per ribotos informacijos ir komunistinės ideologijos įtaką.	<i>Karininkus palygino su ideologijos supainiota moteriške. Jei istoriją seki, tuo pseudokomunizmu sirgo pusė Europos nuo</i>

¹⁰⁹ Daiva Gabrilavičiūtė, „Tokia pat svarbi kaip Maironis“: šeštadienį Vilniuje – akcija prie Nėries paminklo“, LRT, paskelbta 2025 m. gegužės 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2574583/tokia-pat-svarbi-kaip-maironis-sestadieni-vilniuje-akcija-prie-neries-paminklo?srltid=AfmBOorK2sJSWa9cbAnJos_kW3jkX7doHAfAHbqovIle0jTKBAWSjw8g

¹¹⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2016 m. lapkričio 27 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144>

¹¹¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDVtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyl>

¹¹² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2016 m. lapkričio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144>

			<i>menininkų iki progresyviausių mokslininkų. Interneto nebuvo ir to kas vyko sovietijoje niekas nematė, o fasadas buvo pristatomas itin idealistiškai.¹¹³</i>
Interesų ir galios naratyvai	Informacinio karo	Nėries įamžinimo kvestionavimas siejamas su manipuliavimu viešąja erdve.	<i>Didžiulė pagarba gerb. Vaitkui ir Šalteniui, kurie bent nebijo pabandyti tautą laisvinti nuo paranojinio aštuonkojo, apraizgiusio Lietuvą.¹¹⁴</i>
Interesų ir galios naratyvai	Institucijų savivalės	Akcentuojami vienašališki institucijų sprendimai Nėries įamžinimo atžvilgiu.	<i>Pasimokyti reikia iš archeologų: kasinėja, ieško istorijos, o mūsų neišprusę Šimašiai viską naikina – prieš istoriją nekovok...¹¹⁵</i>
Interesų ir galios naratyvai	Institucinės veidmainystės	Akcentuojami dvigubi institucijų standartai	<i>O kuris iš tų „šventųjų“ nebuvo toks pat tarybinis, o kartais ir aršesnis? Visi profesoriai, direktoriai ir t. t., kurie ir dabar aukštuose postuose ir deda į kelnes, kad tik nebūtų išviešinti.¹¹⁶</i>
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	Pabrėžiama atminties ženklų reikšmė perduodant istoriją ateities kartoms.	<i>Tai griaukit viską – akmenis ant akmenų nepalikit... ką reikės ateinančioms kartoms apie Lietuvos istoriją papasakot, nugriovus visus paminklus, sudeginus knygas, sunaikinus protėvių palikimą???¹¹⁷</i>
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Išlikimo / prievartos sąlygų	Nėries pasirinkimai traktuojami kaip nulemti grėsmės jai, jos šeimai.	<i>Visų pirmą reikia nepamiršti kokias ji laikais gyveno, arba ji paklūsta režimui, arba ji ištremiama į atšiaurų Rusijos užkampį, arba dar blogiau – ji pasmerkiama myriop.¹¹⁸</i>
Interesų ir galios naratyvai	Kartų kritikos	Kritiškas Nėries vertinamas tapatinamas su kartų kaita, ugdymo spragomis, išprusimo stoka.	<i>Mano šeimos trys kartos ir mano šeimos žmonės bei jų draugai – kunigas Povilas Jakas, tremtyje Sibire buvęs kartu su monsinyjoru Kazimieru Vasiliausku bei tėvu Stanislovu Dobrovolsku – niekada neniekino S. Nėries. Nes jie mokėjo atleisti paklydimus. Bet ta karta, kuri užaugo be S. Nėries, be P. Širvio mokyklos programoje,</i>

¹¹³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. gegužės 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0MUFWUABdRSXW3HjkSLWzYsisercgJhXrQSE1Zu51KeTUp1j3LqbFVHj2WbQGhC49I>

¹¹⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2014 m. kovo 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/4017631536397>

¹¹⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. gruodžio 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0nTggSZBshqNeirJMC1typCAczPrgejo4yoGGM9GzAA1VbDW38ektrGZ2KwD41frBl>

¹¹⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. lapkričio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid02YU33i3f5zLw3nqZWQTx4UhugfSWZfCqw5G3n2yAx8cjdTm9JZszyo7PRCmwHTktnl>

¹¹⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 15 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAnPcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl>

¹¹⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2015 m. birželio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883>

			<i>mato tik trumpalaikį žmogaus pasidavimą, kurį išpučia ir rėkia: „Išdavikė!“¹¹⁹</i>
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Kolektyvinės atsakomybės	Pabrėžiamas Nėries neagentiškumas ir ribotos galimybės veikti savarankiškai.	<i>Argi gali vienas žmogus, moteris, poetė pakišti valstybę po „geležinę uždangą“? Ji pati buvo pakišta, kaip ir visa sovietmečio karta. Pakišo visą liaudį TSKP vadovai, vyriausybės politikai, o ne S. Nėris.¹²⁰</i>
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Kultūrinio paveldo	Nėries kūryba pristatoma kaip reikšminga kultūrinio palikimo dalis, perduodama per kartas, nepriklausomai nuo istorinių aplinkybių.	<i>Mes visi suprantame, kad ji buvo patikėjusi sovietine „šviesa“. Tačiau poetė ji buvo tikra legenda. Senelės pasakos iš vaikų neatimsi. Visa poezija – legendinė.¹²¹</i>
Herojų pateisinimo naratyvai	Nuopelnų iškėlimo	Vertinimas grindžiamas kūrybiniais Nėries pasiekimais.	<i>Ar yra kita to laikotarpio poetė, geresnė už S. Nėrį? Ar turim kažką geresnio pokariniu ar dabartiniu laiku? Štai ir atsakymas. Bet jūsų valia neskaityti jos, vaikų, anūkų nemokinti tų eilių. Rinkitės, ką norit, bet nelieskit to, kas šventa didelei tautos daliai.¹²²</i>
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Paminklo meninės vertės	Vertinama, pabrėžiant paminklo, kaip autonomiško meno kūrinio, vertę bei autoriaus indėlį.	<i>Ar leisim vandalams nugriauti mylimos poetės paminklą ir gerb. menininko Vildžiūno sukurtą ne tik poetei, bet visai LIETUVIŲ tautai? NELEISKIM savivaliauti svolačiams.¹²³</i>
Herojų pateisinimo naratyvai	Pasyvaus dalyvavimo	Teigiama, kad Nėris atliko tik simbolinį vaidmenį, tačiau aktyviai prie represijų neprisidėjo.	<i>Ne todėl, kad dalyvavo delegacijoje, priversti buvo, tai dalyvavo, bet todėl, kad skundė nepalankius valdžiai, todėl ir skiriasi S. Nėris nuo P. Cvirkos, kuri tik dalyvavo ir turėjo parašyti ką liepiama, bet nieko neskundė.¹²⁴</i>
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Politikos ir kūrybos atskyrimo	Teigiama, kad Nėries poezijos meninė reikšmė neturėtų būti nuvertinama dėl politinių pasirinkimų.	<i>Žmonės, kurie tapatina talentą su politika, yra skurdūs savo vidumi. Tas pavydas, kad kitas yra Dievo paliestas, neleidžia mėgautis sukurtais meno šedevrais, tuo pačiu, ir džiaugtis savo gyvenimu.¹²⁵</i>

¹¹⁹ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyl>

¹²⁰ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJki8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQOB7iv9y5ml>

¹²¹ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. gegužės 31 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyl>

¹²² Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyl>

¹²³ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/photo?fbid=1131353322364435&set=a.552533703579736>

¹²⁴ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 27 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSFI>

¹²⁵ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyl>

Herojų pateisinimo naratyvai	Smerkiančių veidmainystės	Teigiama, kad kritikuoti Nėrį iš saugios šiandieninės pozicijos – neteisinga.	<i>Lietuvoje „patriotai“ puola silpną moterį... sėdėdami ant minkštų sofų, čia jie gali vaizduoti nepalaužiamus... Bet mes, senoji karta, puikiai dar prisimename, kaip viskas gali būti...¹²⁶</i>
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Sudėtingo istorinio konteksto	Nėries politiniai pasirinkimai aiškinami atsigręžiant į istorinio laikmečio aplinkybes.	<i>Kokiu ji laikmečiu tai rašė. Aš ją pateisinu. Ji turėjo sūnų ir šeimą, kurią mylėjo. Stalino žiaurumas buvo nenusakomas.¹²⁷</i>
Herojų pateisinimo naratyvai	Unikalumo	Pabrėžiamas Nėries išskirtinumas ir reikšmė nacionaliniame pasakojime.	<i>Išprotėjo tie, kurie nori ištrinti S. Nėrį iš mūsų atminties. Ji – geriausia, ką turime, ir manau, kad jau nieko geresnio nebus.¹²⁸</i>
Interesų ir galios naratyvai	Visuomenės skaldymo	Institucijų sprendimai pateikiami kaip neatsakingai kuriantys įtampą visuomenėje.	<i>Tai „desoviet. komisijai“ garbės nedaro, vadovaujantis vien tik savo neapykanta ir atsižvelgiant į to laikmečio politinį režimą, juk negalit įrodyti, ar jai nebuvo grasinama, ar šantažuojama... taigi... viskas daroma paviršutiniškai ir aplaidžiai.... tarsi specialiai norėta išserzinti žmones...¹²⁹</i>

Salomėjos Nėries įamžinimo diskurse pasitelkiamų naratyvų analizė atskleidžia, kad argumentuojant už jos atminimo ženklų išsaugojimą, retorinė pirmenybė yra teikiama scenai, veikėjui ir tikslui, tačiau esama ir pavyzdžių, kai pasakojimo centre atsiduria veiksmas bei priemonės. Pirmuoju – **scenos** – atveju, akcentuojamas istorinis laikmetis, represinės sąlygos, ideologinė propaganda:

„Na, laikotarpis buvo žiaurus ir ji pasirinko tokį kelią. Neteisčiau aš jos už tokį dalyką, tai teiskim ir Smetoną, Cvirką ir t. t. Nemanau, kad jei ji būtų nevažiavusi, tai būtų nulėmę kitaip Lietuvos priklausomybę Rusijai.“¹³⁰

Tai matyti ir anksčiau, lentelėje naudotame pavyzdyje:

„Argi gali vienas žmogus, moteris, poetė pakišti valstybę po „geležinę uždanga?“ Pati buvo pakišta, kaip ir mes visa sovietmečio karta. Pakišo visą liaudį TSKP vadovai, vyriausybės politika, o ne S. Nėris.“¹³¹

¹²⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJk8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQQB7iv9y5ml>

¹²⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. gegužės 17 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI>

¹²⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. lapkričio 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0Wfc6zvzHf8ZM55tvjSJNqpRwdFHfUTJNDNob3HfextnBZ4vmRBA3QKwZzEqMPqGJl>

¹²⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. kovo 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0vfjVpvdspyUTSt4TsJjbY9c1Wzvc6XMXJcLTNFhfJsJemWDbQAxi6T2veZR4fXWfsl>

¹³⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2015 m. birželio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883>

¹³¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJk8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQQB7iv9y5ml>

Šie pavyzdžiai atskleidžia, kaip pasisakymuose dėl Nėries įamžinimo išsaugojimo, sudėtingo istorinio konteksto („laikotarpis buvo žiaurus“) naratyvas dažnai derinamas su kolektyvinės atsakomybės naratyvu, teigiant, jog dėl Lietuvos okupacijos buvo kalta ne tik Salomėja Nėris, bet ir kitos iškilios to laikmečio figūros. Akcentuojant sceną, formuojama žinutė, jog jei vienos asmenybės vertinimas nėra simetriškas kitoms, pirmiau reikėtų spręsti šį klausimą, užuot skubėjus atsisakyti įamžinimo.

Argumentuose, kurie paremti scenos aprašymu, neretai susiduria sudėtingo istorinio konteksto ir smerkiančių veidmainystės naratyvai, nusakantys, kokiomis aplinkybėmis Nėris veikė ir kritikuojo tuos, kurie šiandien jaučia turintys teisę vertinti poetės veiksmus. Dažnai, kaip antraeilis elementas, juose atsiranda ir **priemonės** – tai pasireiškia išlikimo / prievartos sąlygų naratyvo naudojimu:

„Kalbate apie tai, ko nesuprantate, ko savo protu ir širdimi nenorite pajauti. Kalbate, kad kiti ištverė, o jūs ar buvote bent panašioje situacijoje kaip Salomėja? Ir ką jūs pasakysite apie tuos, kurie kantriai, tyliai išgyveno, nuplaukdami pasroviui. Ar pagalvojote, kas būtų atsitikę su Salomėja ir jos šeima, jei būtų atsisakiusi? Gal ji ir ne didvyrė, bet ir ne nusikaltėlė, ji palaužta, nelaiminga moteris ir nuostabi POETĖ.“¹³²

Kitas dažnai sutinkamas naratyvas – asmeninio liudijimo / alternatyvios tiesos, kuri pasitelkus, argumentams „už“ tarsi savaime suteikiamas didesnis svoris. Tokiu atveju, retoriškai ryškinamas **veiksmas** – liudijama, kokie Nėries poelgiai atskleidžia jos neagentiškumą:

„Tikra tiesa, kad ji buvo uždaryta ir verčiama parašyti poemą apie Staliną per naktį, nes iki paskutinės dienos ji nesutiko.“¹³³

„Labai gaila, kad jau nebeliko amžininkų. Jie TIKRAI pasakytų, kad bent jau gyvenimo pabaigoje ji suprato, kad buvo apgaudinėjama sovietų ir į tą Maskvą mirti ji buvo išskraidinta per prievartą.“¹³⁴

Veiksmo akcentavimas taip pat būdingas herojaus atgailos bei pasyvaus dalyvavimo naratyvams, tokiu būdu vaizduojant veikėją Nėrį kaip suklaidintą ideologinės propagandos, tačiau aktyviai atgailavusią:

¹³² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJkj8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQOB7iv9y5ml>

¹³³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2016 m. lapkričio 27 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144>

¹³⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. gegužės 17 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI>

„Sovietai negailėjo lėšų savo propagandai prieškario LIETUVOJE, mūsų rašytojus ir šiaip inteligentus kviesdavosi į ambasadą pasakodavo koks nuostabus gyvenimas Rusijoje. Jie šitą mokėjo, kai kas mūsiškių patikėjo, tame tarpe ir mūsų nepaprasto talento mergina iš provincijos. Aišku, paskui dėl šito nepaprastai gailėjosi ir graužėsi.“¹³⁵

Tuo tarpu retoriškai pabrėžiant **veikėją**, dažnai minimas Nėries unikalumas, nuopelnai Lietuvos kultūrai, pristatant petę kaip kultūrinę, o ne politinę figūrą ir ignoruojant politines kontroversijas. Veikėjo akcentavimas padeda formuoti teigiamą herojės įvaizdį ir išsakyti nuomonę, kodėl reikėtų išsaugoti jos įamžinimą, apeinant diskusijas dėl atsakomybės už politinius pasirinkimus:

„Kad ir ką apie Ją besakytų, geresnio poeto Lietuva neturi.“¹³⁶

„Ar bent jau tolimame horizonte matyti bent panašaus talento kūrėjo kaip S. Neris, tas pats K. Kubilinskas ar P. Cvirka. Politika tegu eina savo keliu, kūryba savo keliu. O dabar talentai sukonzentruoti „Eurovizijoje“ ar „M.A.M.A.“ apdovanojimuose.“¹³⁷

„Atsitokėkit, žmoneliai! Savo energiją panaudokite prieš esamus Lietuvos priešus, vagis ir sukčius. Salomėja nieko iš jūsų neatėmė. Tik paliko neįkainojamą indėlį Lietuvos literatūrai. Baisu, kad yra tokių žmonių, kurie nemoka atskirti, įvertinti.“¹³⁸

Kaip minėta anksčiau, argumentai „už“ Nėries įamžinimą dažnai konstruojami ir per **tikslą** – išsaugoti istorinę atmintį, nepasiduoti *informaciniam karui*, už kurio stovi *laikini valdantieji*, priešintis *institucijų savivalei*, apginti estetinę reikšmę turintį meno kūrinį. Ryškus tikslą retoriškai atliepiantis naratyvas yra emocinio tapatumo / nostalgijos. Nors pasisakymuose tai konkrečiai neįvardijama, galima manyti, jog būtent asmeninis santykis su Nėries kūryba, jo asociacijos su prisiminimais iš vaikystės, jaunystės, mokyklos laikų tampa priežastimi kovoti dėl poetės įamžinimo išsaugojimo:

¹³⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. gruodžio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid02YU33i3f5zLw3nqZWQTx4UhugfSWZfCqw5G3n2yAx8cjdTm9JZszyo7PRCmwHTkml>

¹³⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2016 m. lapkričio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144>

¹³⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. kovo 20 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0vfjVpvdspyUTSt4TsJbY9c1Wzvc6XMJcLTNFhfJsJemWDbQAXi6T2veZR4fXWfsl>

¹³⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. birželio 15 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNl>

„Nugriausit, išvešit, bet vis tiek Nemune ledai išplauks, obelys pabals... Jaunimui, tai nieko, bet mūsų kartos žmonėms labai SKAUDU.“¹³⁹

„Kuris iš mūsų neskaitėm S. Neries pasakų? Aš mažytė prieš miegą klausydavau Sigutės, Eglės žalčių karalienės... Tai mūsų Lietuvos pasididžiavimas.“¹⁴⁰

Analizė parodo, kad ginant Neries įamžinimo išsaugojimą, visuomenė nenaudoja vieno, universalios savo motyvų paaiškinimo – argumentai jungiami į kelis sluoksnius turinčius pasakojimus, sudėtus iš asmeninių liudijimų, susitapatinimo, kūrybos reikšmės, institucijų kritikos, herojaus pasirinkimus pateisinančių bei kitų naratyvų. Jų visuma leidžia vertinti Salomėjos Neries atvejį kaip moraliai liminalų. Nuo praėjusio amžiaus išlikę poetės atminimo ženklai ginami ne neigiant istorinius faktus, o naudojant kitus – kultūrinius, emocinius, istorinius – rėmus. Toliau šiame darbe tirama, ar panašios naratyvinės dimensijos pasireiškia ir kitų su sovietine ideologija siejamų herojų įamžinimo diskursuose.

3.1.2. Petras Cvirka

Iki 2014-ųjų metų rašytojo Petro Cvirkos įamžinimą lydėjo pavienės diskusijos. Dar 2003-aisiais Vilniaus miesto savivaldybės tarybą pasiekė Lietuvos Sąjūdžio kreipimasis dėl „Petro Cvirkos“ stotelės pavadinimo keitimo, kuris įgyvendintas tik po penkerių metų: kaip teigta, dėl patogumo, o ne dėl ideologinių tikslų¹⁴¹. Diskusijos paaštrėjo 2013-aisiais, kuomet imta aktyviau kelti Vilniaus Žaliojo tilto skulptūrų klausimą bei nukėlus sostinėje stovėjusį Liudo Giros biustą. Tuo metu, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (LPKTS) ėmė raginti iškelti ir paminklus S. Neriai bei P. Cvirka¹⁴². Tais pačiais metais susirūpinimo sulaukė Kauno rajono Vilkijos gimnazijos moksleivių tėvų bendruomenės pasiūlymas grąžinti gimnazijai iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo buvusį – Petro Cvirkos vardo gimnazijos – pavadinimą. Nors iniciatyva nesulaukė gimnazijos administracijos palaikymo, visuomenėje imta svarstyti, ar Lietuvoje yra įgyvendinta dekomunizacija¹⁴³.

¹³⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. gegužės 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0Rs9KtYFuMogFTEz93qvpmyUsWQdJuZtPwgg9tJVMc2umLoJMArG8397m4xjSNdgI>

¹⁴⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2015 m. birželio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883>

¹⁴¹ Rūta Miškinytė, „Petro Cvirkos paminklo epopėja (I): nuo ko prasidėjo diskusija?“, 15min.lt, paskelbta 2019 m. lapkričio 11 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/ar-zinai/petro-cvirkos-paminklo-epopeja-i-nuo-ko-prasidejo-diskusija-1634-1228918>

¹⁴² Rūta Miškinytė, „Petro Cvirkos paminklo epopėja (I): nuo ko prasidėjo diskusija?“

¹⁴³ Mindaugas Jackevičius, „Kodėl mokyklos iki šiol vadinamos kolaborantų vardais: kada S. Nėris sulauks P. Cvirkos likimo“, Delfi, paskelbta 2014 m. rugpjūčio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/education/kodel-mokyklos-iki-siol-vadinamos-kolaborantu-vardais-kada-s-neris-sulauks-p-cvirkos-likimo-65480370>

Kaip teigiama Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro išvadoje, rašytojas Petras Cvirka 1940–1947 m. savo politinėje-visuomeninėje veikloje aktyviai kolaboravo su okupacinės sovietinės valdžios struktūromis, o jo kolaboravimas sukėlė didelių ir žalingų pasekmių Lietuvos valstybės ir jos piliečių likimui¹⁴⁴. Remiantis ja, 2017–2018 m. Vilniaus miesto savivaldybėje imta svarstyti dėl Petro Cvirkos vardu pavadintos gatvės pavadinimo keitimo¹⁴⁵ bei Vilniaus centre esančio paminklo nukėlimo¹⁴⁶, o netrukus panašūs klausimai imti kelti ir Kauno miesto savivaldybėje, svarstant rašytojui skirtą paminklinio biusto likimą. Kelerius metus diskutuota, kokia P. Cvirkos (ne)jamžinimo forma būtų teisingiausia: siūlyta visiškai atsisakyti jamžinimo; palikti, pakeičiant pateikimą – pristatant rašytoją kaip prieštaringą asmenybę; surengta meninė akcija, kurios metu paminklas apsodintas samanomis, siekiant parodyti, jog „pati istorija ilgainiui suveda sąskaitas“¹⁴⁷.

Po ilgų diskusijų, Vilniuje galutinis sprendimas nukelti paminklą įgyvendintas tų pačių metų lapkritį, lydint ir besipiktinančių, ir šį sprendimą palaikančių žmonių miniai. Prieš tai minėtas biustas Kaune nukeltas 2021-ųjų gruodį. 2023-aisiais metais, Vilniaus centre stovėjusi Petro Cvirkos skulptūra perduota Grūto parkui. Nuo 2022 m., vykdamas Desovietizacijos įstatymą, daugiausiai pakeista būtent Cvirkos vardo gatvių pavadinimų.

Alan Kirby nacionalinių herojų tipologijoje Petras Cvirka turėtų priklausyti tai pačiai – 8-tai – kategorijai, kaip ir Salomėja Nėris. Kadangi P. Cvirka visuomenėje vertinamas ir kaip talentingas rašytojas, ir kaip kolaborantas, jį taip pat galima laikyti moraliai liminalia figūra, neatitinkančia tradicinių „gėrio“ ir „blogio“ binarinių struktūrų. Nors pastarąjį dešimtmetį netrūko istorikų, akademinių bendruomenės bei visuomenės nuomonių dėl sąmoningo ir reikšmingo Cvirkos bendradarbiavimo su sovietiniu režimu, svarstant dėl jo atminties ženklų atsisakymo, visuomenėje netrūko pasisakymų, kuriais siekta juos išsaugoti. Tai rodo, jog Cvirka tebėra aktualus Lietuvos nacionaliniame pasakojime, nepaisant jo prieštaringumo.

Analizuojant atrinktus 14 komentarų po Petro Cvirkos jamžinimo klausimus atskleidžiančių žiniasklaidos straipsnių įrašais socialiniuose tinkluose, išskirti 11 naratyvų, kurie naudojami siekiant pagrįsti Cvirkos jamžinimo svarbą (žr. 2 lentelę).

¹⁴⁴ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, „Galutinė ekspertinė istorinė išvada apie P. Cvirką“, genocid.lt, žiūrėta paskelbta 2025 m. gruodžio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.genocid.lt/UserFiles/File/Titulinis/2019/20191211_cvirka_ekspertine_isvada.pdf

¹⁴⁵ „Vilniuje svarstoma atsisakyti P. Cvirkos, S. Nėries, A. Venclovos, L. Giros pavadinimų“, lrytas.lt, paskelbta 2017 m. gruodžio 3 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2017/12/03/news/vilniuje-svarstoma-atsisakyti-p-cvirkos-s-neries-a-venclovos-l-giros-pavadinimu-3762791>

¹⁴⁶ „Komisija siūlo nukelti P. Cvirkos paminklą Vilniaus centre“, lrytas.lt, paskelbta 2018 m. balandžio 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2018/04/19/news/komisija-siulo-nukelti-p-cvirkos-paminkla-vilniaus-centre-6025924>

¹⁴⁷ Spektaklis „Nepamiršime nebeprisiminti“. Petras Cvirka išsineria iš samanų odos, Literatūra ir menas, paskelbta 2021 m. lapkričio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://literaturairmenas.lt/mediateka/spektaklis-nepamiršime-nebeprisiminti-petras-cvirka-issineria-is-samanu-odos>

2 lentelė. Petro Cvirkos įamžinimo išsaugojimo naratyvai

Naratyvų grupė	Naratyvas	Naratyvo bruožai	Pavyzdys (pasisakymas)
Kultūrinės reikšmės / nostalgijos	Emocinio tapatumo / nostalgijos	Vertinimas grindžiamas asmeniniais prisiminimais, emociniu ryšiu.	<i>Man verda viduj dėl tokių išsidirbinejimų. [...] Man straipsnyje išvardinti P.Cvirkos kūriniai įstrigo visam gyvenimui į atmintį.</i> ¹⁴⁸
Herojų pateisinimo naratyvai	Herojaus socialinio teisingumo siekio	Cvirka suvokimas kaip herojus, siekęs veikti visuomenės labui.	<i>Šaunuoliai, gargždiškiai, sveikinu. P. Cvirka kilęs iš garsios Žemaitijos bajorų giminės. Tik tėveliai, kaip ir visa giminė, nemokėjo ropštis žmonėms ant sprando, tad ir gyveno, kaip visi to krašto žmonės. Tačiau ryžtas veržtis į priekį, žinių troškimas išliko. Petriukas siekė mokslo, žinių. Matė tarpukaryje kylančios buržuazijos aroganciją. Nepritarė jai.</i> ¹⁴⁹
Interesų ir galios naratyvai	Institucijų savivalės	Cvirkos istoriniai vertinimai ir institucijų sprendimai laikomi neobjektyviais, tarnaujančiais galios diskursui.	<i>Ji (istorija) priklauso tam kas turi daugiau galios. Mano senelė pasakodavo, kad po karo dienų ėjo ir plėšė vieni, o naktį ateidavo kiti ir visi jie buvo vadinami banditai tik po skirtingom vėliavom. Žiauru, kai pasikeitus politikai, nori perrašyti istoriją.</i> ¹⁵⁰
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	Pabrėžiama atminties ženklų reikšmė perduodant istoriją ateities kartoms.	<i>Tai jau tikrai, griovimo veiksmas yra amoralus šių visų paminklų atžvilgiu. Jei jau taip norima istorinės tiesos, kodėl prie paminklo neparašius apie tai kas su kuo kolaboravo? [...] Paminklai yra istorinė atmintis. Negi jų reikia sunaikinti?</i> ¹⁵¹

¹⁴⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. gruodžio 15 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nozxDg9VpRhZ9Kcf81dA8ubxvGEX6Xy8BSe681xZArq66PXGmGtXDbijp3QpMoSl>

¹⁴⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2022 m. rugpjūčio 17 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nozxDg9VpRhZ9Kcf81dA8ubxvGEX6Xy8BSe681xZArq66PXGmGtXDbijp3QpMoSl>

¹⁵⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSFI>

¹⁵¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo93uhl>

Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Išlikimo / prievartos sąlygų	Cvirkos pasirinkimas kolaboruoti vertinamas kaip nulemtas spaudimo.	<i>O tai nusikaltimą padarė rašytojas, kad dalyvavo delegacijoje. O ką? Galėjo nedalyvauti? Turėjo iš ko rinktis, kai šalis okupuota?</i> ¹⁵²
Interesų ir galios naratyvai	Kartų / institucijų kritikos	Kritiškas Cvirkos vertinamas tapatinamas su kartų kaita, ugdymo spragomis, išprusimo stoka.	<i>Tie mokslinčiai, kurie griauja rašytojo paminklą, mūsų istoriją, tikriausiai nėra skaitę šio rašytojo romanų. Mat dabar mokyklose nemoko eilėraščių, romanų ir neaiškina apie mūsų lietuvių kalbos istoriją. Dabartiniai moksleiviai auga lietuvių literatūros bei istorijos nemokšomis.</i> ¹⁵³
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Kolektyvinės atsakomybės	Pabrėžiant Cvirkos visuomeninį vaidmenį pokariu, rašytojas vertinamas kaip neturėjęs agentiško.	<i>Tai rašytojas, o ne kažkoks rusų generolas, pirmiau susitvarkykite su sovietine simbolika, tai lietuvių istorija, nemanau kad labai kas pasikeis.</i> ¹⁵⁴
Herojų pateisinimo naratyvai	Nuopelnų iškėlimo	Cvirkos politinė veikla laikoma nesvarbia, priešingai nei kūrybinė.	<i>Nesvarbu kas ir kuo buvo, bet jo kūryba yra ir tikiusi, dar išliks kitoms kartoms.</i> ¹⁵⁵
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Paminklo meninės vertės	Pabrėžiama paminklo, kaip autonomiško meno kūrinio, reikšmė.	<i>Koks skirtumas, kokio laikmečio buvo poetas, bet buvo – netrinkim ir nenaikinkim ir perrašinėkim istorijos, tai gražus paminklas ir gražioje vietoje.</i> ¹⁵⁶
Herojų pateisinimo naratyvai	Smerkiančių veidmainystės	Teigiama, kad kritikuoti Cvirką iš nutolusios šiandieninės pozicijos – neteisinga.	<i>Dabar labai visi protingi, o va, kažin kaip pasielgtų, jei vėl tai įvyktų? Patys pirmi pasileistų „su gėlėmis“.</i> ¹⁵⁷

¹⁵² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8P5Ce2Swe2VxbFTE71YPmLRpbrKThZo93uhl>

¹⁵³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSFI>

¹⁵⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSFI>

¹⁵⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSFI>

¹⁵⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. gegužės 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytasl/posts/pfbid085zTatUzKtUqNoVxPTNSyV3Eci8jeUkuuu2HrnnGkjT2SRXf2prMbxGmHCyKLkfYI>

¹⁵⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. rugpjūčio 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSFI>

Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Sudėtingo istorinio konteksto	Siūloma atsisakyti istorinio vertinimo, atsižvelgiant į laikotarpio sudėtingumą.	<i>Nė vienas tuo laikmečiu negyvenom. Niekada nesužinosim tikrų motyvų, kodėl paminkluose įamžintieji elgėsi vienaip ar kitaip.¹⁵⁸</i>
---------------------------------	-------------------------------	--	---

Vertinant Cvirkos įamžinimą palaikančius naratyvus per K. Burke dramatizmo prieigą, matyti, jog lyginant su S. Nėrimi, konstruojant pasisakymus, beveik nekalbama apie **veiksma**: nutylima Cvirkos politinė veikla, bendradarbiavimas su režimu, kontekstas, kuriame jis išaukštintas kaip rašytojas; nenaudojami alternatyvūs liudijimai apie kitokią jo veiksmų prasmę. Vietoje to, keliama retoriniai klausimai, ar Cvirkos pasirinkimai tikrai turėjo tokį rezonansinį poveikį, kaip teigia institucijos ir įamžinimo kritikai. Tai atsiskleidžia kolektyvinės atsakomybės bei sudėtingo istorinio konteksto naratyvus, kuriuose ryškinama **scena**:

„Manau, kad P. Cvirka buvo rašytojas, o saulės parvežti būtų važiuavęs kitas, nes buvo toks laikas, kai reikėjo rinktis gelbėti tautą ar valstybę, nežinau ar šis žmogus labai pakenkė mums, komunistai statė paminklus leido pinigų, o mes griaukime, leiskime pinigų.“¹⁵⁹

Kur kas dažniau šiuose pasisakymuose pabrėžiami **veikėjo** ir **tikslo** elementai. Cvirka dažname komentare pristatomas kaip kultūrinė, o ne politinė figūra – rašytojas, poetas, kurio kūriniai tapę ypač vyresniųjų tautinės tapatybės dalimi:

„Tegul patys save išsišluoja, o ne šituos mūsų visų mylimus ir gerbiamus poetus. Juk mes mokėmės mokykloje, deklamavome jų parašytus eilėraščius, skaitėme poetas, mokėme savo vaikus juos pažinti ir mylėti, o dabar tik šluoti ir griauti, nieko kito avinų banda nesugalvoja. Tegul viskas lieka, juk čia istorija, praeitis, o poetai nemiršta, jie gyvena mūsų širdyse, tai kam draskyti tai ko tu nepadarei? Atėjot dirbti tai ir dirbkit, o ne draskykit, neatimkit iš mūsų to, ko mes išmokom ir vaikus išmokinom, žiauru.“¹⁶⁰

Retoriškai pabrėžiant veikėjo – Cvirkos – kūrybinius nuopelnus, paminklo meninę vertę, netgi pateisinant jo kolaboravimą socialinio teisingumo siekiu, jis pristatomas kaip kolektyvinėje atmintyje svarbi istorinė figūra, kurios įamžinimas turi būti išsaugotas. Iškeliama tikslo – istorinės atminties

¹⁵⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo93uhl>

¹⁵⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2018 m. gegužės 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo93uhl>

¹⁶⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2018 m. gegužės 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo93uhl>

ženklų išsaugojimo svarbą, kritikuojant Cvirką smerkiančią visuomenės dalį, konstruojama mintis, jog atsisakant Cvirkos įamžinimo, netenkama galimybės mokytis iš tautos praeities:

„Manau, kad istorija, yra istorija, nesvarbu, kokia ji buvo. Istorijos nereikia išmesti, nugriauti. Anaipol, ją reikia aiškinti, analizuoti ir mokytis iš jos. Paminklas taip pat yra istorija, jį nugriovus praeities neištrinsi.“¹⁶¹

Atlikta naratyvų analizė parodo, jog ginant ar palaikant Cvirkos įamžinimą, rašytojas pirmiausia pristatomas kaip kultūrinė figūra, o politinis Cvirkos vaidmuo neutralizuojamas pateikiant jo veiksmus kaip nulemtus aplinkybių arba apskritai nereikšmingus. Aiškiai artikuliuojamas tikslas – apginti kultūrinį bei simbolinį paveldą, taip išsaugant tautos istorinę atmintį. Tokiu būdu, paminklo išsaugojimas pateikiamas kaip atsakomybė už tautos istoriją, kurioje Cvirka yra tik vienas dėmuo, tačiau, nepaisant prieštaravimo, jis reikšmingas bendrame kolektyvinės atminties audinyje.

3.1.3. Justinas Marcinkevičius

Apie poeto, sovietmečiu buvusio LSSR rašytojų sąjungos valdybos sekretoriaus, o vėliau – aktyvaus Sąjūdžio veikėjo, Aukščiausiosios Tarybos deputato Justino Marcinkevičiaus įamžinimą imta diskutuoti 2015-aisiais metais. Rengiantis Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui, ši sumanymą iškėlė Lietuvos socialdemokratų partijos Vilniaus skyriaus prezidiumas¹⁶². Tai sekė įvairios nuomonės, tarp kurių – Nerijos Putnaitės įžvalgos, jog visuomenėje nėra įvykęs adekvatus sovietinių veikėjų vertinimas¹⁶³. Anot filosofės, poetą įprasta prisiminti nuo Sąjūdžio laikų, nuošalyje paliekant jo propagandinį vaidmenį¹⁶⁴.

Prie šios diskusijos sugrįžta po septynerių metų. 2022-ųjų rudenį Lietuvos rašytojų sąjunga paskelbė konkursą Vilniuje esančio poeto vardu pavadinto skvero sutvarkymui ir Just. Marcinkevičiui skirto architektūrinio-skulptūrinio objekto sukūrimui¹⁶⁵. Inicijatyva ir vėl susilaukė įvairių nuomonių: kultūrininkai ėmė kelti klausimą, ar nevienareikšmiškai vertinamoms asmenybėms apskritai reikalingi paminklai¹⁶⁶. Politologas Justinas Dementavičius tuo metu pastebėjo, kad „paminklų

¹⁶¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2018 m. gegužės 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo93uhl>

¹⁶² „Inicijuoja paminklo J. Marcinkevičiui statybą“, Delfi, paskelbta 2015 m. gegužės 11 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/inicijuoja-paminklo-j-marcinkeviciui-statyba-67936770>

¹⁶³ Mindaugas Jackeivičius, „Trypia poetės atminimą: išdavė Lietuvą“, Delfi, paskelbta 2015 m. birželio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/trypia-poetes-atminima-isdave-lietuva-68343094>

¹⁶⁴ Mindaugas Jackeivičius, „Trypia poetės atminimą: išdavė Lietuvą“

¹⁶⁵ „Vilniuje planuojama statyti paminklą Justinui Marcinkevičiui bei tvarkyti jo skverą“, Delfi, paskelbta 2022 lapkričio 20 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/vilniuje-planuojama-statyti-paminkla-justinui-marcinkeviciui-bei-tvarkyti-jo-skvera-91800337>

¹⁶⁶ Evelina Joteikaitė, „Stebisi sumanymu statyti paminklą Justinui Marcinkevičiui: tai bus tik visuomenės kiršinimas“, Delfi, paskelbta 2023 m. kovo 15 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/stebisi-sumanymu-statyti-paminkla-justinui-marcinkeviciui-tai-bus-tik-visuomenes-kirsinimas-92798597>

suvalstybinimas ir jų pavertimas viešąja tautine problema¹⁶⁷ gali būti perdėtas, o diskusijos apie jamžinimo svarbą savaime yra svarbesnės už monumentus. Tuo pat metu, literatūrologas Paulius Subačius teigė, jog paminklas Just. Marcinkevičiui taps visuomenės kiršinimo objektu¹⁶⁸. Į poeto atminimo įpaminklinimą palaikančiųjų pusę stoji politikai¹⁶⁹, 2024–2025 m. atidengtos Marcinkevičiaus atminimui skirtos skulptūros Širvintose, Druskininkuose ir Naisiuose. Vilniuje šis projektas sustojo, Vilniaus merui Valdui Benkunskui tvirtinant, kad prieš suteikdama leidimą tokiam poeto jamžinimui, savivaldybė lauks visuomenės sutarimo¹⁷⁰.

Kitaip nei Nėrį ir Cvirką, Marcinkevičių galima priskirti 7-ajam Kirby nacionalinių herojų tipui: asmenys, įkūniję minčių dvasią, asmenybę ar tautos charakterį. Prisimenant teoriją, jais laikomi asmenys, vienaip ar kitaip sukūrę ir įprasminę tautos idėją, todėl net ir be objektyvių tokio masto pasiekimų įrodymų, šie herojai gali būti populiariausi net už valstybės vadovus ir kitus iškilus jos veikėjus. Justino Marcinkevičiaus vertinimas viešojoje erdvėje yra susijęs su jo, kaip lietuviškos tapatybės, gimtosios kalbos, tautiškumo puoselėtojo įvaizdžiu, todėl poetui dažnai priskiriamas tautos žadintojo vaidmuo¹⁷¹.

Atrinkus 16 socialinių tinklų komentarų, kuriuose palaikomas Justino Marcinkevičiaus jamžinimas, išskirti 13 naratyvų, jie pateikiami 3 lentelėje:

3 lentelė. Justino Marcinkevičiaus jamžinimo palaikymo naratyvai

Naratyvų grupė	Naratyvas	Naratyvo bruožai	Pavyzdys (pasisakymas)
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Emocinio tapatumo / nostalgijos	Vertinimas grindžiamas asmeniniu santykiu su herojaus kūryba.	<i>Šių dainių dėka aš didžiavausi, kad esu Lietuvė, net būdama užsienyje, nežemindama kitų tautų</i>

¹⁶⁷ Evelina Joteikaitė, „Stebisi sumanymu statyti paminklą Justinui Marcinkevičiui: tai bus tik visuomenės kiršinimas“

¹⁶⁸ Evelina Joteikaitė, „Stebisi sumanymu statyti paminklą Justinui Marcinkevičiui“

¹⁶⁹ Žr. pvz.: „Vytenis Andriukaitis. Taip, tikra tiesa – Justinas Marcinkevičius yra iškiliausias“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/vytenis-andriukaitis-taip-tikra-tiesa-justinas-marcinkevicius-yra-iskiliausias-94015691>

„Robertas Šarknickas. Po Marcinkevičiaus nulinčiavimo, kieno kito eilė? Tavo, Lietuvos patriote!“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/robertas-sarknickas-po-marcinkeviciaus-nulinciavimo-kieno-kito-eile-tavo-lietuvas-patriote-94016519>

„Ramūnas Karbauskis. Justino Marcinkevičiaus iš mūsų širdžių jokia valdžia neatims“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/ramunas-karbauskis-justino-marcinkeviciaus-is-musu-sirdziu-jokia-valdzia-neatims-94026899>

„Blinkevičiūtė sugraudino diskusijos dėl paminklo Marcinkevičiui: be jo sunku įsivaizduoti Lietuvos atgimimą“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/blinkeviciute-sugraudino-diskusijos-del-paminklo-marcinkeviciui-be-jo-sunku-isivaizduoti-lietuvas-atgimima-94051457>

¹⁷⁰ „Širvintose atidengta Marcinkevičiaus atminimui skirta skulptūra“, LRT, paskelbta 2024 m. birželio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2291343/sirvintose-atidengta-marcinkeviciaus-atminimui-skirta-skulptura?srsltid=AfmBOoqI94NlmarPxJhlHFU5qMyfwgap_PvissFy6kaJvW-YbHj-sf

¹⁷¹ Žr. pvz. „Justinas Marcinkevičius – vienas iškiliausių Lietuvos kūrėjų, ypač jautriai ir poetiškai apmąstęs žmogaus ir tautos likimą, įprasminęs lietuvių tautos dvasinę ir istorinę patirtį, gyvenimą supratęs kaip pareigą. Savo eilėmis, poetinėmis dramomis ir visuomenine veikla žadindamas tautinę savimone, Poetas pelnė didžiausią tautos pagarbą ir daugeliui iš mūsų yra moralinis autoritetas.“ (Lietuvos Respublikos Seimas, „Seime eksponuojama Justino Marcinkevičiaus atminimui skirta paroda“, lrs.lt, publikuota 2012 m. vasario 10 d., žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., https://www.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=2443&p_d=120759&p_k=1

			<i>žmonių, kantriai aiškinau, kas yra ta Lietuva, kokios jos šaknys, kalba, kultūra.</i> ¹⁷²
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	Pabrėžiama būtinybė išsaugoti Marcinkevičiaus (ir kitų iškilių poetų) atminimą ateities kartoms.	<i>Lietuvoje ateinančioms kartoms neliks nei vieno poeto, nes geriausius apšmeižėm ir išmetėm į šiukšlyną.</i> ¹⁷³
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Išlikimo / prievartos sąlygų	Marcinkevičiaus prisitaikymas sovietmečiu laikomas neišvengiama ano meto realybės dalimi.	<i>Nejuokaukite, visi kažkaip gyvenom, nes reikėjo išgyventi. Kas daugiau, kas mažiau prisitaikė. Išvežti į Sibirą ar gulagus irgi turėjo viltį kažkada grįžti į tėvynę.</i> ¹⁷⁴
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Kartų / institucijų kritikos	Kritiškas Marcinkevičiaus vertinamas tapatinamas su kartų kaita, ugdymo spragomis, išprusimo stoka.	<i>Byrant tarybinei santvarkai vis kartojom tokį žodį „mankurtai“, bet tada net įsivaizduot negalėjom, kad nepriklausomoj Lietuvoj tų mankurtų prisidaugins šitiek daug...</i> ¹⁷⁵
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Kolektyvinės atsakomybės	Teigiama, kad visi gyvenę sovietmečiu, savotiškai kolaboravo su režimu, paklusdami buvusiai sistemai.	<i>Manau, kad mes visi, kurie tik gyveno sovietiniais laikais, neišvengiamai vienaip ar kitaip kolaboravome su režimu: spaliukai, pionieriai, komjaunuoliai... Dirbome kažkokius darbus – kūrėm pridėtinę vertę, masiškai plaukėm į tas juokingas ir iškilmingas demonstracijas, nes liepė, o svarbiausia – TYLĖJOME.</i> ¹⁷⁶
Kultūrinės reikšmės naratyvai	Kultūrinio paveldo	Marcinkevičiaus kūrybinis palikimas vertinamas kaip svarbus valstybei.	<i>Gerbiamas rašytojas parašė Mažvydą, pastatė Katedrą. Mes žmonės ir klysti</i>

¹⁷² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp_q3LsKUsa9ngl

¹⁷³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp_q3LsKUsa9ngl

¹⁷⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. rugpjūčio 22 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0282vijw8pyzUjwjtFSJoWPBxNgg66wucXiadyjZ9WzGLZqhKfQBgp_gKGTxVFQVRl

¹⁷⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp_q3LsKUsa9ngl

¹⁷⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp_q3LsKUsa9ngl

			<i>žmogiška. Nieko neteiskim, patys nebūdami šventi.</i> ¹⁷⁷
Herojų pateisinimo naratyvai	Nuopelnų iškėlimo	Poeto prisitaikymas prie sovietinės sistemos laikoma nesvarbiu, lyginant su jo kūrybos kultūrine reikšme.	<i>Marcinkevičiaus kūryba daug aukščiau politinių pasvarstymų. Paminklą galima statyti, galima nestatyti – jo paliktam žodžiui tai neturės jokios įtakos. Tas žodis periodiškai vis pareis pas mus. Vienus erzindamas, kitus vienijantis, trečius įkvėpiantis. Ir tik neskaitantis jo kūrybos lieka dvasiškai apleistas.</i> ¹⁷⁸
Herojų pateisinimo naratyvai	Patriotizmo	Marcinkevičius pristatomas per meilę tautai, moralumą, atsidavimą Lietuvai.	<i>Tai didis mūsų Tautos poetas, dainius, patriotas – tokių mažai. Ir užbaikime apie nesąmoningas nuodėmes. Kas Lietuvoje buvo be „nuodėmių“. Jei kalba eina apie menininką, svarbiausia yra jo kūrybinis talentas, kuris turi būti įvertintas.</i> ¹⁷⁹
Herojų pateisinimo naratyvai	Smerkiančių veidmainystės	Kritikuojamas šiandieninis Marcinkevičiaus laikymas prisitaikiusiu, apeliuojant į unikalią sovietmečio patirtį.	<i>Lengva ponui K. Girniui kritikuoti „sovietinius“ rašytojus ir poetus, kai jam likimas nulėmė gyventi visai kitokioje santvarkoje, kitame pasaulyje. Įdomu, kaip būtų susiklostęs jo gyvenimas, jo veikla, jei būtų tekę gyventi prie tos bolševikinės santvarkos.</i> ¹⁸⁰
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Sudėtingo istorinio konteksto	Primenama apie laikmečio sudėtingumą, taip paaiškinant prisitaikymą.	<i>Tai jei jau taip puikiai yra išstudijavusi archyvus, tai lai nepina pasakų, o pasako konkrečiai, ką įskundė ar kas nukentėjo nuo J. Marcinkevičiaus... Lai nevelia visko į kažkokį numanymo debesį vien dėl to, kad poetas gyveno tokiu</i>

¹⁷⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2016 m. vasario 20 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1388750824487310>

¹⁷⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 27 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp q3LsKUsa9ngl>

¹⁷⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp q3LsKUsa9ngl>

¹⁸⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp q3LsKUsa9ngl>

			<i>politiškai permainingu metu...</i> ¹⁸¹
Herojų pateisinimo naratyvai	Tautinės savimonės formavimo	Marcinkevičius pristatomas kaip herojus, padėjęs išsaugoti lietuvišką tapatybę, tautos vertybes bei istorinę atmintį sovietmečiu.	<i>Tokių žmonių dėka, kaip šis poetas, išsaugojom tautiškumą, meilę Tėvynei, pagarbą praeičiai okupacijos laikais. Marcinkevičiaus kūriniai buvo ir yra atgaiva kiekvieno mąstančio lietuviio sielai.</i> ¹⁸²
Herojų pateisinimo naratyvai	Unikalumo	Pabrėžiamas Marcinkevičiaus talento išskirtinumas ir herojaus reikšmė nacionaliniame pasakojime.	<i>Kiek galima juodinti šį šventą žmogų. [...] Man jis išskirtinis žmogus. Tokių dar ne greit Lietuva turės o gal ir visai neturės, nes kas dabar vyksta, baisu ir pagalvoti, kur einam.</i> ¹⁸³
Interesų ir galios naratyvai	Visuomenės skaldymo	Pasisakymai prieš Marcinkevičiaus įamžinimą suvokiami kaip neatsakingai kuriantys įtampą visuomenėje.	<i>Kristina Sabaliauskaite, neištrinsit Justino Marcinkevičiaus iš tautos istorijos, bet tuo savo tekstu teršiate dabartį, kiršinat lietuvius. Kas Jums suteikė tokią galią – niekinti kitaip mąstančius, ne pagal Jūsų standartus gyvenančius.</i> ¹⁸⁴

Dominuojantis K. Burke elementas pasisakymuose, kodėl Marcinkevičiui reikėtų paminklo Vilniuje – **veikėjas**. Didžiojoje daugumoje komentarų pagrindinis akcentas teikiamas tam, koks poetas buvo: patriotiškas, žadinęs tautos dvasią, neprilygstamas Lietuvos meniniame lauke, palikęs reikšmingą kultūrinį palikimą. Galima matyti, kad tam pasitelkiami persipinantys patriotizmo, tautinės savimonės formavimo, unikalumo, kultūrinio paveldo naratyvai, taip perkeliant diskusiją į asmens reikšmę ir stiprinant įamžinimui parankų diskursą:

¹⁸¹ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. spalio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuhIGAJerGdWi3Re6oJl>

¹⁸² Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid013kx1Fy8ASnSrBg9TRJM5HK6LkFXtQisb18gnu37CuxwZhpHTEJztXbhZAoLTx89l>

¹⁸³ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0FS8THhTapgi7PSsvRSFdW6UW9SsW9RAFCXytV8CVEDVnxUun9EFuqZbk91WAegkNl>

¹⁸⁴ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. spalio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuhIGAJerGdWi3Re6oJl>

„Ir iš kur pas J. Marcinkevičių liko ir buvo tiek vidinės šilumos ir grožio, kad visa Lietuva ėjo paskui ir klausėsi jo kalbų kaip LAUSVĖS ŠAUKLIO... Vadinasi, tas jo vidinis balsas nebuvo sunaikintas tarybinės ar sovietinės erozijos, bet jis ruseno kaip ugnikalnis paslėptas labai giliai širdyje iki tos lemtingos dienos...”¹⁸⁵

„O mane Marcinkevičius išmokė mylėti Lietuvą ir manau, ne tik mane. Žinot, tokiems kaip jūs reiktų pasiklausti Jūratės ir Kastyčio finalinės dainos, gal nustotumėt dergti žmones be kurių ir tos laisvos Lietuvos nebūtų: Dievas davė mums brangią dovaną, pamokint kaip mylėt pamiršo, kad nereikia jos trypti kojomis, kad privalom ją kelt į viršų.”¹⁸⁶

„Be J. Marcinkevičiaus kūrybos, žmonės nebūtų pakilę kovai už Lietuvą. Be dainų jo žodžiais, jo trilogijoje paslėptų, bet lietuviams gerai suprantamų reikšmių... Jūs norite, kad tai, kas buvo balta, būtų vertinama kaip juoda. Nepavyks! Žmonių dar nepavertė zombiais, nors labai norima.”¹⁸⁷

Tam tikrais atvejais, veikėju tampa ne pats Marcinkevičius, o jo įamžinimo kritikai. Tokiu būdu, argumentas „už“ stiprinamas ne aukštinant poetą, o „demaskuojant“ kritikuojančių veidmainiškumą, jo reikšmės nesuvokiančią jaunąją kartą bei institucijas. Kaip antraeilis elementas tokiuose pasisakymuose dažnai tarnauja **tikslas** – išsaugoti valstybei reikšmingą Marcinkevičiaus kūrybinį palikimą ateities kartoms, priminti apie jo nuopelnus valstybingumui, atmesti kritikuojančių vertinimą, kuris diskredituoja poeto atminimą. Tam naudojami istorinės atminties išsaugojimo svarbos, kultūrinio paveldo, nuopelnų iškėlimo, kartų / institucijų kritikos, smerkiančių veidmainystės, visuomenės skaldymo naratyvai:

„Greit šie žmogėnai išbrauks ir žodį Lietuva.. Jiems tautos istorija nerūpi... Žodis tauta, tautos dainius, šiems žmogėnams nesuprantamas o gal net kaip keiksmazodis.. Klausimas: kas jie tokie, kad niekintų tai, kas mums brangu, kas mumyse gimdė lietuviškumą, meilę savo kraštui, žmonėms...”¹⁸⁸

„Mane nuolat stebina žmonių polinkis visas problemas spręsti iš savo bokšto, t.y. iš šios dienos pozicijų. Objektvyiam situacijos vertinimui būtinas platus žvilgsnis į kontekstą, realių istorinių aplinkybių žinojimas. Todėl nesutinku su tuo, kad poeto vertinimą reikia palikti ateities kartoms. Esu įsitikinusi, kad J.M. vaidmenį atkuriant Lietuvos valstybingumą, objektyviausiai gali vertinti poeto amžininkai, tai tie žmonės, kurie gyveno ir dirbo tuo pačiu metu.”¹⁸⁹

¹⁸⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. rugpjūčio 22 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0282vijw8pyzUjwjtffFSJoWPBxNgg66wucXiadyjZ9WzGLZqhKfQBgp gKGTxVFQVRl>

¹⁸⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. rugpjūčio 14 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid03VWkKZFh2ZJWJyLHqx6uRVukPwxVQ1CKqW6p92thVXfTHkqV kZWzJEbj96FhSDTdl>

¹⁸⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. spalio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCcQkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuh iGAjerGdWi3Re6oJl>

¹⁸⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. liepos 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2fTbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKp q3LsKUsa9ngl>

¹⁸⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. spalio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCcQkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuh iGAjerGdWi3Re6oJl>

Scena šiuose pasisakymuose retai iškeliamą į pirmąjį planą, tačiau yra naudojama kaip fonas sustiprinti veikėją ar pagrįsti tikslą. Tuomet dažniausiai komentaruose apeliuojama į prieštarinę sovietmečio realybę, akcentuojant **priemonės** – išlikimo / prievartos sąlygas, pabrėžiant kolektyvinę atsakomybę, sudėtingą istorinį kontekstą:

„Pamiršot tuos, kurie čia kentėjo, bet tyliai dantis sukandę puoselėjo lietuvių ir gražias lietuviškas tradicijas, kaip jus galvojat, kad buvo lengva, jei ne jų dėka, šiandien gal ir kalbos nieks nemokėtume... O lietuvių poetui išdėstyti savo mintis popieriuje reikėjo mokėti viską surašyti tarp eilučių...“¹⁹⁰

„Ateinančios kartos, kaip ir dabartinė, vargu ar galės suprasti tą atmosferą, kuri iš poeto dramų, iš teatrų scenų kaip šventa ugnis plito į žmonių namus, gaivino tautinę savimonę. Tai vyko gerokai anksčiau, nei atsirado Sąjūdis! Tai ar galės ateinančios kartos, gyvenančios laisvoje šalyje, suprasti tą jaudulį, kai perpildyta žiūrovų salė, drauge su Mažvydu skandavo žodį „Lietuva!“, kai medaus skonis maišėsi su ašaromis ir viltimi!“¹⁹¹

Verta atkreipti dėmesį, kodėl argumentuojant už paminklo kūrimą Just. Marcinkevičiui, pasisakymai nėra konstruojami per veiksmo akcentavimą, kaip pavyzdžiui, Nėries atveju. Komentaruose dėl Marcinkevičiaus įamžinimo svarbos nekalbama apie konkrečius poelgius, kurie paneigtų tai, dėl ko jis labiausiai kritikuojamas – prisitaikymo prie buvusios sistemos, prieš prasidedant Sąjūdžiui. Vietoje to, akcentuojant veikėją, su kuriuo jaučiamas emocinis ryšys; sceną ir priemones (laikotarpį, kuriuo vienaip ar kitaip prisitaikyti teko visiems) arba tikslą išsaugoti Marcinkevičiaus kultūrinį palikimą, iš diskusijos apie jo veiksmų vertinimą pereinama prie diskusijos apie poeto reikšmę kolektyvinei tapatybei. Tai leidžia atskleisti simbolinę Justino Marcinkevičiaus vertę, kurią ši visuomenės dalis ir siekia įamžinti paminklu Vilniuje.

3.1.3. Atvejų apibendrinimas

Visus Salomėjos Nėries, Petro Cvirkos ir Justino Marcinkevičiaus atvejų analizėse išskirtus naratyvus galima suskirstyti į 4 platesnes naratyvines grupes, atspindinčias pagrindines viešojo diskurso kryptis, kuriomis konstruojami argumentai, palaikantys jų įamžinimą (žr. 4 lentelę).

¹⁹⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. rugpjūčio 22 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0282vijw8pyzUjwjtFJSJoWPBxNgg66wucXiadyjZ9WzGLZqhKfQBgp gKGTxVFQVRl>

¹⁹¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. spalio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuh iGAjerGdWi3Re6oJl>

4 lentelė. *Su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimo naratyvų grupės*

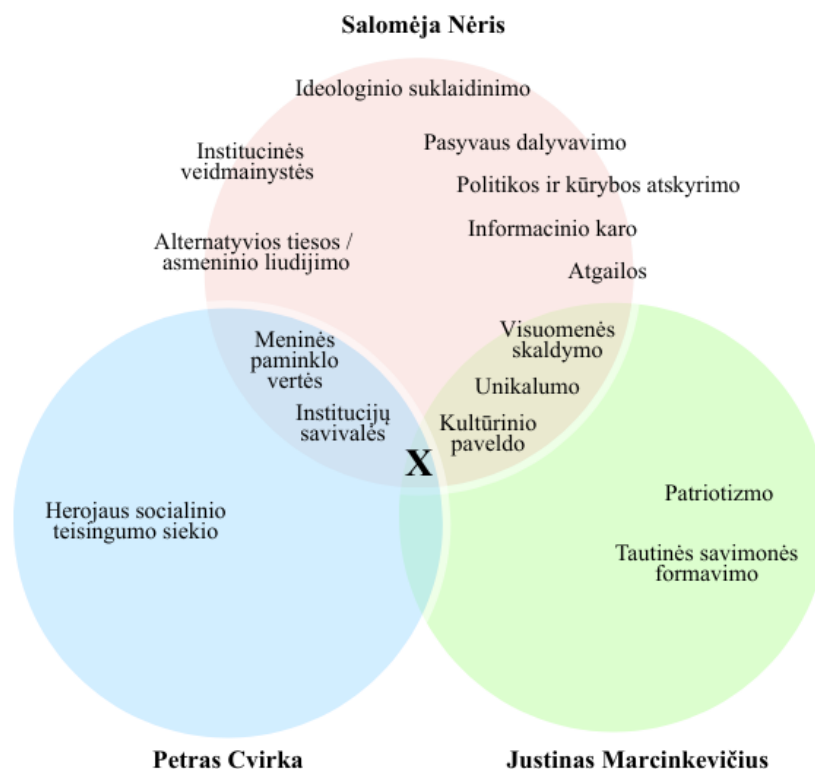
Herojų pateisinimo naratyvai	Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Interesų ir galios naratyvai	Kultūrinės reikšmės naratyvai
• Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo • Herojaus atgailos • Herojaus socialinio teisingumo siekio • Nuopelnų iškėlimo • Pasyvaus dalyvavimo • Patriotizmo • Smerkiančių veidmainystės • Unikumo • Tautinės savimonės formavimo	• Ideologinio suklaidinimo • Išlikimo / prievartos sąlygų • Kolektyvinės atsakomybės • Sudėtingo istorinio konteksto	• Informacinio karo • Institucijų savivalės • Institucinės veidmainystės • Kartų / institucijų kritikos • Visuomenės skaldymo	• Emocinio tapatumo / nostalgijos • Istorinės atminties išsaugojimo svarbos • Kultūrinio paveldo • Paminklo meninės vertės • Politikos ir kūrybos atskyrimo

Herojų pateisinimo naratyvai telkiasi aplink veikėją arba veiksmą: jo nuopelnų akcentavimą, unikalią reikšmę kolektyvinėje atmintyje, taip pat – jo atgailą, pasyvią laikyseną kontekste, kuris visuomenėje vertinamas kontroversiškai, patriotizmą, asmeninius ar alternatyvius liudijimus, kuriuose pristatomi kultūrinėje atmintyje neįsitvirtinę, „mažai kam žinomi“ faktai, kuriais herojai galėtų būti „išteisinti“ kolektyvinėje atmintyje. Akcentuojant veikėją, jo pateisinimo naratyvus dažnai seka raginimas neskubėti smerkti, nepabuvus herojaus vietoje. **Atsakomybės perkėlimo naratyvuose** akcentuojama scena ir priemonės, kuriomis istorinės klaidos buvo neišvengiamos – istorinės aplinkybės, kuriomis herojaus asmeniniai pasirinkimai tampa mažiau reikšmingi: tai ir primesta ideologija, ir režimo priespauda, kurios akivaizdoje, teigiama, buvo veikama ne pavieniui, o kolektyviškai. **Interesų ir galios naratyvais**, kurie gali būti paremti tiek veikėjo (kuriuo tampa „kiti“: kritikai, institucijos, dabartinė karta), tiek tikslo akcentavimu, kvestionuojami institucijų bei tariamai suinteresuotų visuomenės grupių veiksmai, siekiant parodyti, jog atminties konfliktuose dėl Nėries, Cvirkos ir Marcinkevičiaus peržengia objektyvaus šių kūrėjų vertinimo ribas bei siekia politizuoti ar kitaip paveikti jų atminimo kultūrą. Paskutiniai, **kultūrinės reikšmės naratyvai**, fokusuojasi į tikslą: puoselėti emocinį ryšį su šiais herojais, jų kūryba ir paminklais, išsaugoti jų kūrybinį palikimą, bendrai – istorinę atmintį. Jais siekiama atskirti kultūrinę šių figūrų reikšmę nuo politinių batalijų ir užtikrinti, kad pasisakymų autoriams svarbios asmenybės būtų tinkamai įamžintos arba išliktų viešose erdvėse.

Lyginant visus tris atvejus tarpusavyje, galima matyti, jog dalis šių herojų įamžinimo palaikymui naudojamų naratyvų yra būdingi konkrečiomis asmenybėms, dalis persidengia tarp dviejų atvejų, o kai kurie tarnauja universaliems argumentams, kuriuos galima pritaikyti visoms

analizuotoms figūroms (žr. 1 paveiksle). Tai leidžia teigti, kad esama platesnių, sistemingų pasakojimų, formuojančių požiūrį į su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimo svarbą.

1 paveikslas. *Naratyvai, kuriais grindžiamas noras įamžinti su sovietmečiu siejamus herojus: Veno diagrama*

Kaip galima matyti diagramoje, kiekvienas atvejis pasižymi unikaliais naratyvais, naudojamais konkrečios asmenybės įamžinimo svarbai pagrįsti. Nėriai būdingų unikalių naratyvų gausa gali būti aiškinama ankstesne prielaida dėl ilgesnio diskusijų laikotarpio (didesnio pasisakymų srauto) bei kultūriškai artimesnio santykio su pačia figūra. Sankirtos tarp Nėries ir Cvirkos atskleidžia visuomenės siekį išsaugoti tam tikrais miesto simboliais tapusius, meninę ir subjektyvią vertę turinčius jų paminklus, o taip pat – institucijų veiksmų vertinimą kaip vienašališką bei neatliepiantį visuomenės interesus. Tuo tarpu, Nėries ir Marcinkevičiaus įamžinimo palaikymo argumentai sutampa, kuomet naratyviškai yra pabrėžiamas šių asmenybių išskirtinumas, jų kultūrinio paveldo reikšmė, o institucijos ir kritikai kaltinami visuomenės kiršinimu.

Paminėtina, kad nėra naratyvų, kurie sutaptų tik Cvirkos ir Marcinkevičiaus įamžinimo diskusijose. Vienas iš galimų to paaiškinimų – pasisakymuose galima įžvelgti, kad priešingai nei Nėris ar Marcinkevičius, Cvirka socialinėje atmintyje yra pripažįstamas kaip kolaboravęs su sovietais, o jo įamžinimo išsaugojimas veikia grindžiamas tokio pasirinkimo pateisinimu (herojaus socialinio teisingumo siekio naratyvas) ar noru išsaugoti miesto dalimi tapusį paminklą, priešintis

politinės atminties vertinimu grįstiems institucijų sprendimams. Tai sieja jį su Nėrimi, tačiau toliau nuo Marcinkevičiaus, kuris socialinėje atmintyje turi Sąjūdžio, o ne sovietinės nomenklatūros veikėjo vaizdinį.

Taip pat, nors ir Nėris, ir Cvirka, priskiriami tai pačiai Kirby kategorijai („asmenys, pasižymėję nacionaliniame naratyve arba tapę išskirtiniu jo bruožu“), skirtumai tarp jiems būdingų unikalių naratyvų – iškalbingi. Siekiant išsaugoti Nėries atminimo ženklus, dažnai remiamasi praėjusio amžiaus kultūrinės ir politinės atminties vaizdiniais: pateikiami alternatyvūs poetės sprendimų paaiškinimai, nuopelnai, pabrėžiamas unikalumas („geresnių poetų Lietuva neturi“). Tai, iš dalies, suartina ją su Marcinkevičiumi, kuris, nors ir priskiriamas kitai kategorijai („asmenys, įkūniję minčių dvasią, asmenybę ar tautos charakterį“), socialinėje atmintyje taip pat traktuojamas per išskirtinumo, kūrybinės reikšmės prizmę.

X ženklas diagramoje žymi naratyvus, kurie sutinkami visose trijose analizėse:

- Emocinio tapatumo / nostalgijos;
- Išlikimo / prievartos sąlygų;
- Istorinės atminties išsaugojimo svarbos;
- Kartų kritikos;
- Kolektyvinės atsakomybės;
- Nuopelnų iškėlimo;
- Smerkiančių veidmainystės;
- Sudėtingo istorinio konteksto.

Tai apibendrinant, galima teigti, jog nagrinėti Nėries, Cvirkos ir Marcinkevičiaus atvejai atskleidžia ne tik įvairovę naratyvų, kuriuos visuomenė pasitelkia kovojant dėl jiems svarbių asmenybių atminties vietų kūrimo / išsaugojimo. Jų persidengimas rodo, jog kilus diskusijoms dėl herojų, siejamų su sovietmečiu, dažnai remiamasi panašiais emociniais, istoriniais bei moraliniais argumentais, kurie nepriklauso nuo konkrečios asmenybės ir jos biografinio konteksto.

3.2. Nacionalistiniais idealais laikomų herojų įamžinimo naratyvai

Antrajame trečiojo skyriaus poskyryje aptariamos diskusijos dėl nacionalistinių simbolių – Jono Noreikos-Generolo Vėtros ir Kazio Škirpos – įamžinimo bei joms būdingi naratyvai. Kaip ir ankstesniame poskyryje, tirama, kiek šie naratyvai unikalūs vienai asmenybei, o kiek persidengia su kita, taip gilinantis į bendresnius kontroversiškai vertinamų nacionalistinių herojų įamžinimo argumentus.

3.2.1. Jonas Noreika-Generolas Vėtra

Generolo Vėtros slapyvardžiu žinomam tarpukario Lietuvos karininkui, antinacistinio ir antisovietinio pagrindžio veikėjui Jonui Noreikai skirta memorialinė lenta ant Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos fasado Vilniuje atidengta 1997-aisiais metais. Vėliau, 2010-aisiais, atminimo lenta taip pat pakabinta Šiauliuose, ant buvusio Šiaulių apskrities viršininko administracinio pastato, kuriame J. Noreika 1941-1943 m. dirbo Šiaulių apskrities viršininku¹⁹². Apie šių paminklų likimą garsiau imta kalbėti 2015 m., Vilniuje nukėlus žaliojo tilto skulptūras: visuomenėje imta diskutuoti ir dėl kitų atminties ženklų, galimai moraliai nederančių su šiandienine tapatybe¹⁹³.

Tais pačiais metais pasirodžiusioje Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro pažymoje apibendrinta, kad nacistinės okupacijos metu Jonas Noreika nedalyvavo masinėse žydų naikinimo operacijose Telšių ir Šiaulių apskrityse, tačiau tuometinei okupacinei valdžiai buvo pavykę jį bei kitus civilinės administracijos pareigūnus įtraukti į su žydų izoliavimu susijusių reikalų tvarkymą¹⁹⁴. Į tai sureagavo Lietuvos žydų bendruomenė, keldama retorinį klausimą, ar neįrodyti nusikaltėliai savaime tampa didvyriais¹⁹⁵. Diskusijos tęsėsi kelerius metus, kol pasiekė rezonansinę kulminaciją – 2019 m. balandį Vilniuje kabėjusi atminimo lenta buvo sudaužyta tuometinio kandidato į Europos Parlamentą, visa tai transliuojant socialiniuose tinkluose¹⁹⁶. Toks aktas susilaukė visuomenės pasipiktinimo, jį pasmerkė ir Lietuvos žydų bendruomenė. Kelis kartus keitusi nuomonę, Vilniaus savivaldybės administracija šią lentą visgi atkūrė ir grąžino į buvusią vietą¹⁹⁷, tačiau tų pačių metų liepos mėnesį lenta vėl buvo pašalinta. Visuomenė į tai sureagavo mitingu, iniciavo peticiją, savo resursais pagamino naują lentelę, kuri pakabinta nesuderinus su Vilniaus savivaldybe ir iškabėjo iki 2023 m. gegužės, kuomet buvo nuimta dėl fasado remonto darbų bei perduota saugoti ją

¹⁹² „Šiauliuose netyla ginčai dėl lentelės generolui Vėtrai: kodėl valdžia delsia?“, Kauno diena, paskelbta 2023 m. rugsėjo 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/siauliuose-netyla-ginciai-del-lenteles-generolui-vetrai-kodel-valdzia-delsia-1138618>

¹⁹³ „Vilniaus teisme – byla dėl J.Noreikos veiklos vertinimo“, 15min.lt, paskelbta 2019 m. kovo 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniaus-teisme-byla-del-j-noreikos-veiklos-vertinimo-56-1111770>

¹⁹⁴ „LGGRTC: J. Noreikos veikla vokiečių okupacijos metais negali būti vertinama vienareikšmiškai“, bernardinai.lt, paskelbta 2015 m. lapkričio 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.bernardinai.lt/2015-11-09-lggrtc-j-noreikos-veikla-vokieciu-okupacijos-metais-vertintina-nevienareiksmiskai/>

¹⁹⁵ „Lietuvos žydų bendruomenė sureagavo į pažymą apie Generolą Vėtrą“, bernardinai.lt, paskelbta 2015 m. lapkričio 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.bernardinai.lt/2015-11-09-lietuvos-zydu-bendruomene-sureagavo-i-pazyma-apie-generola-vetra/>

¹⁹⁶ „Vilniuje išniekinta Generolo Vėtros atminimo lenta: teisėsauga pradėjo tyrimą, Tomas lieka sulaikytas“, LRT, paskelbta 2019 m. balandžio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/989347/vilniuje-isniekinta-generolo-vetros-atminimo-lenta-teisesauga-pradejo-tyrima-tomas-lieka-sulaikytas-atnaujinta-17-10?srsId=AfmBOopKLQMhQcPUv0dS-30OWnsLOjEZqqIvQFuehm8Dh9GF4rj2pJgO>

¹⁹⁷ „Remigijus Šimašius pakeitė nuomonę – Vilniaus savivaldybė lentą generolui Vėtrai atkurs“, 15min.lt, paskelbta 2019 m. balandžio 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/premjeras-j-noreikos-lenta-turi-buti-atstatyta-tada-sprendžiama-del-jos-tolesnio-likimo-56-1127886>

pakabinusiai organizacijai. Tuo metu žadėta, jog baigus remonto darbus, lenta vėl turėtų atsidurti ant fasado¹⁹⁸.

Šiauliuose kabėjusi Noreikos pagerbimo lenta LGGRTC sprendimu pašalinta 2025 m. kovą, remiantis ankstesniais metais gautomis Desovietizacijos komisijos rekomendacijomis. Tai argumentuota teigiant, kad „lenta įamžina Jono Noreikos–Generolo Vėtros darbą okupacinėje vokiečių struktūroje, apskrities viršininko administracijoje, kuri dubliavo okupacinių struktūrų nurodymus, leido potvarkius žydų turto nusavinimo, geto Žagarės steigimo klausimais“¹⁹⁹. Taip pat svarstyta dėl Pakruojo rajone, Noreikos gimtajame Šukionių kaime esančios rezistentų vardo gatvės pavadinimo, tačiau ją komisija pasiūlė išsaugoti²⁰⁰.

Alan Kirby herojų tipologijoje Jonui Noreikai artimiausia 4-oji kategorija – karvedžiai, laimėję mūšius savo šaliai. Nors „Generolas Vėtra“ tėra slapyvardis, o ne oficialiai suteiktas karinis laipsnis ir Jonas Noreika, iš tiesų, nebuvo karvedys, jo rezistencinė veikla, dalyvavimas 1941-ųjų Birželio sukilime, atminimo kultūroje siejamas su patriotizmu bei kova už nepriklausomybę. Kirby teorija nurodo, kad šiai kategorijai priskiriami nacionaliniai herojai pasiekia nacionalinį didingumą, jei jų pergalės daugkartinės, laimėtos nelygioje kovoje, pakeitusios istorijos eigą arba kovotos dėl aiškiai moralinių tikslų. Būtent dėl pastarųjų Noreika ir šiandien suvokiamas kaip nacionalinis herojus, jaunystėje paaukojęs savo gyvybę dėl Lietuvos laisvės.

Analizuojant diskusijas po Noreikos įamžinimo klausimus liečiančių žiniasklaidos straipsnių įrašais socialiniuose tinkluose, 24 atrinktuose soc. tinklų komentaruose pastebėti 13 skirtingų, šiuose pasisakymuose pasikartojančių naratyvų, kuriais palaikomas jo įamžinimo išsaugojimas (žr. 5 lentelėje).

5 lentelė. Jono Noreikos-Generolo Vėtros įamžinimo palaikymo naratyvai

Naratyvų grupė	Naratyvas	Naratyvo bruožai	Pavyzdys (pasisakymas)
Herojų pateisinimo naratyvai	Aukos už valstybę	Noreika laikomas herojumi, nes dėl rezistencinės veiklos, jaunas žuvo.	<i>Numirusių neprikelsim, bet savo gyvenimu sumokėjo už Lietuvos valstybę. Tik mes negalime jų apginti.</i> ²⁰¹
Herojų pateisinimo naratyvai	Hipotetinių motyvų	Svarstoma arba pateikiama alternatyvi Noreikos	<i>Tiesa ta, kad Vėtra ir daug gero padarė. Ir tą parašą galima visaip interpretuoti.</i>

¹⁹⁸ Lauryna Vireliūnaitė, „Nuo Vrublevskių bibliotekos dingio lentelė Generolui Vėtrai: direktorius paaiškino, kas nutiko“, Delfi, paskelbta 2023 m. gegužės 2 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nuo-vrublevskiu-bibliotekos-dingo-lentele-generolui-vetrai-direktorius-paaiskino-kas-nutiko-93227465>

¹⁹⁹ „Komisija siūlo Šiauliuose pašalinti atminimo lentą Jonui Noreikai, gatvę Šukioniuose – palikti“, tv3.lt, paskelbta 2024 m. gruodžio 11 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/zmones/komisija-siulo-siauliuose-pasalinti-atminimo-lenta-jonui-noreikai-gatve-sukioniuose-palikti-n1384253>

²⁰⁰ „Komisija siūlo Šiauliuose pašalinti atminimo lentą Jonui Noreikai, gatvę Šukioniuose – palikti“, tv3.lt

²⁰¹ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 16 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02Tqvk6fyt3LMtedW9diYp73hTw6DmRUBvP5BYXX45SbFn9T7zAsKDsk5HvxvTAHt7l>

		prieštaringų veiksmų reikšmė.	<i>Tiesiogiai jis žydų nežudė, o kalbama, kad kaip tik tikėjosi, kad žydai taip gyvendami vienoj vietoj bus saugesni.</i> ²⁰²
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Ideologinio suklaidinimo	Svarstoma, jog po sovietinės okupacijos nacistai atrodė kaip „mažesnis blogis“, tuo pateisinant kolaboravimą.	<i>Po sovietų okupacijos ir genocido aš į vokiečius tikrai būčiau žiūrėjęs kaip į išlaisvintojus, ypač vertinant tai, kad nebuvo jokios informacijos spaudoje ir labai ribota žinių sklaida.</i> ²⁰³
Interesų ir galios naratyvai	Informacinio karo	Kritiškas Noreikos vertinimas tapatinamas su antivalstybiniu diskursu.	<i>Tai tik dar viena informacinio karo auka. Didvyrius apšaukti niekšais, tai KGB metodika. Jie niekada nesustos.</i> ²⁰⁴
Interesų ir galios naratyvai	Institucijų savivalės	Reiškiamas nusivylimas „iš viršaus“ priimamais sprendimais dėl Noreikos įamžinimo ir visuomenės balso nepaisymu.	<i>Kaip ir minėjau, buvo rengti ir gyvi susitikimai su „valdžia“. Bet jie nenori nieko girdėti. Jie nenori matyti Škirpos atminimo lentos. Šimašiaus laikais panaikintas skveras. Sudaužyta atminimo lenta Generolui Vėtrai. Tai jūsų akimis normalu?</i> ²⁰⁵
Tautinės tapatybės naratyvai	Istorinės atminties išsaugojimo	Paminklų naikinimas laikomas žalingu visuomenei istorinės atminties perdavimo prasme.	<i>Gal palikim istoriją ramybėj. Toks buvo laikas. Kokia mes būsim tauta be praeities, jei viską griausim ir naikinsim.</i> ²⁰⁶
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Išlikimo / prievartos sąlygų	Teigiama, kad Noreikos kolaboravimas buvo nulemtas spaudimo.	<i>Dėl J. Noreikos. Jis padarė, gal verčiamas aplinkybių, o gal suklaidintas, didžiulę klaidą, pasirašydamas dokumentus dėl geto įsteigimo ir pan.</i> ²⁰⁷

²⁰² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. sausio 27 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRI>

²⁰³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtECK4y3xqKsyrQGWc9RheGBM7BoSC4DqVf5DjFhkDFBI>

²⁰⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. spalio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0rpdXFAYSCFrgJtn2Y5g6gKSMwLu2HWfjpbx3tDUuxgVrHBa3PPd4DGiwXxis6r8l>

²⁰⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvgb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgtfKftTZZqpW8dnl>

²⁰⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0CdWv39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMqdyJSJ1XrwMrvtx7CkxtpCI>

²⁰⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. sausio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid02iSK2ve8ef4MUrecjArrqc21z2vPAWXbR1FvzM1yD9XgrqmkyFbEG93Zt4MApSAEI>

Herojų pateisinimo naratyvai	Kaltinimų nepagrįstumo	Kvestionuojamas kritinis Noreikos vertinimas, lyginant tarptautines praktikas bei nenuoseklius institucijų sprendimus.	<i>Tai paaiškinkite nesusipratėliams tokį dalyką. Hansas Gewecke, kuris davė įsakymus dėl geto kūrimo, buvo sąjungininkų sučiuptas ir teisiamas – bet jį išteisino. Nors žinant Amerikos žydų diasporos svorį ir ryšius tikėtina, kad turėjo būti nuteistas – jei būtų buvęs koks nors kabliukas. O Vėtra, kuris tik perdavė Gewecke įsakymus – pasirodo žydšaudys, kolaborantas ir Holokausto bendrininkas. Nors jo atžvilgiu irgi yra teismo sprendimas. Tai kai čia yra? Gal nušviesite mūsų sustabarėjusius protus?</i> ²⁰⁸
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Kolektyvinės atsakomybės	Teigiama, kad ne tik Noreika, bet ir visi jo amžininkai šiandien gali būti vertinami prieštarinčiai.	<i>Ar mes turime nors vieną žmogų, nuo 1900 iki 1991, kuriam galima pastatyti paminklą? Turime, tik nėra nei vieno, kuris nebuvo bent trumpam įtrauktas į priešo pusę.</i> ²⁰⁹
Herojų pateisinimo naratyvai	Nuopelnų iškėlimo	Pabrėžiami Noreikos nuopelnai valstybingumui.	<i>Gal gana???? Turim žmones, kurie gynė Lietuvos laisvę ir už tai juos reikia gerbti.</i> ²¹⁰
Herojų pateisinimo naratyvai	Smerkiančių veidmainystės	Kritikuojantys įamžinimą laikomi nesusidūrusiais su sovietinio režimo teroru, todėl nekompetentingais vertinti Noreikos veiksmų.	<i>Kas žudė už Lietuvos Laisvę, kovojo už savo tėvynės nepriklausomybę gindamasis nuo grobikų, tas kovotojas o ne žudikas, niekada negalima dovanoti okupantams, kurie to nepripažįsta, o tamsta daryk kaip nori, matyt nenukentėjai jokiai prasmėi nuo okupantų ir</i>

²⁰⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtECK4y3xqKsyrQGW9C9RheGBM7BoSC4DqVf5DjFhkDFBI>

²⁰⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugsėjo 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02dam9xsUFZwuhR6yQniFehDxj4HNPV9qUx5F5UZvmBHFJTMPQXu6uNkXZWtfD4s7Ll>

²¹⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. liepos 29 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0Cdwy39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMqdyJSJ1XrwMrvtX7CkxtpCl>

			<i>nesiimk čia motinos Teresės vaidmens.²¹¹</i>
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Sudėtingo istorinio konteksto	Laikotarpis, kuriame veikė Noreika, laikomas per daug sudėtingu, kad būtų galimas moralinis vertinimas iš šiandienos perspektyvos.	<i>Kataklizmų metu būtent taip pasielgė ir jos senelis. Už gyvybę... Už savo ir savo šeimos gyvybę turbūt kiekvienas paaukotų viską... Dergia į savo lizdą, tuo kaltindama Lietuvą.²¹²</i>
Tautinės tapatybės naratyvai	Visuomenės skaldymo	Svarstymai dėl Noreikos įamžinimo reikšmės laikomi visuomenės kiršinimu.	<i>Tai gal gana skaldyti visuomenę ir valstybę!!!! Kiek dar laiko turėsime nešioti tą nežmonišką šydą? Vokiečių tauta nešioja, mes nešiojam šią istoriją. Reikia išmokyti šią pamoką ir nedaryti tokių klaidų ateityje.²¹³</i>

Atlikta analizė atskleidžia, jog kovojant už Noreikos atminimo ženklų išsaugojimą, pasisakymuose dažniausiai retoriškai fokusuojamasi į veikėją, veiksmą arba tikslą. Kiek rečiau argumento centru tampa scena, tuomet kaip antraeilis retorinis elementas pabrėžiamos ir priemonės.

Argumentai, kuriuose siekiama įtikinti akcentuojant **veikėją**, gali būti tiesiogiai heroizuojantys rezistentus, naudojant kolektyvinės atsakomybės, nuopelnų išskėlimo, smerkiančių veidmainystės naratyvus:

„Tie žmonės kovojo bet kokiais būdais, kad išlaikytų lietuviybę, jei ne jie, gali būti, mūsų iš vis nebūtų likę.“²¹⁴

„Kad ir kaip ten buvo... Jis mūsų tautos didvyris, laisvės kovotojas, todėl taip paprastai, kaip tai padarė LRT, drėbti ant jo negalima.“²¹⁵

Pavyzdžiai iliustruoja, kaip heroizavimo diskursas yra grindžiamas moraliniu veikėjo išaukštinimu: vertinant Noreiką, didžiausias dėmesys skiriamas jo pasirinkimui priešintis sovietinei okupacijai,

²¹¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. lapkričio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0ohf7BzgADcvLeHcEt2fM2ecW5psRoyWDVo2RQ16UYXRsg2mp5AoTmxFoHFtK5uDTI>

²¹² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. sausio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRI>

²¹³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. liepos 29 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0Cdwv39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMqDyJSJ1XrwMrvtX7CkxtpCl>

²¹⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtECK4y3xqKsyrQGW9RheGBM7BoSC4DqVf5DjFhkDFBI>

²¹⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. gegužės 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid038MAqj5sYBaFipdUhdCwhH1igjNvG7jrBNJC1i67k7a19RvT7CuM7e66EcKUBFtKyl>

kuris suvokiamas kaip jo didvyriškumo įrodymas. Pasisakymuose užsimenama apie probleminius Noreikos biografijos aspektus, tačiau jie pateikiami, kaip priemonės išlikti. Tai gali būti daroma ir akcentuojant **veiksmą** per aukos už valstybę, išlikimo / prievartos sąlygų naratyvus:

„Svarbiausia, kad jis kovojo už Lietuvą. Tų laikų, kad ir nežmogišką elgesį galima pateisinti. Tai buvo vienintelis būdas išgyventi.“²¹⁶

Taip pat, analizuojant Noreikos įamžinimo išsaugojimo argumentus, dažnai sutinkamas hipotetinių motyvų naratyvas:

„Tiesa ta, kad Vėtra ir daug gero padarė. Ir tą parašą galima visaip interpretuoti. Tiesiogiai jis žydų nežudė, o kalbama, kad kaip tik tikėjosi, kad žydai taip gyvendami vienoj vietoj bus saugesni.“²¹⁷

„Ar, tamsta, bent kiek žinai termino dirbo po priedanga turinio reikšmę ir kaip tai daroma...? Tai paaiškinu dar kartą, kad Vėtra ir dirbo fašistų valdomoje apskrities viršininko administracijoje po priedanga, o todėl į getą žydams nurodė atvykti per savaitę, tai pakankamai didelis terminas, kad jiems būtų galimybė pabėgti iš Lietuvos, už ką ir dar kitą jo antifašistinę veiklą buvo Gestapo suimtas bei deportuotas į Štuthofio lagerį, Jis dirbo savo Tėvynei ir neišdavė žmogiškumo principų.“²¹⁸

„Dėl J. Noreikos. Jis padarė, gal verčiamas aplinkybių, o gal suklaidintas, didžiulę klaidą, pasirašydamas dokumentus dėl geto įsteigimo ir pan. Bet po to, Noreikos dukra (S. Foti motina) dalino varomiems miestu žydams duoną ir daug žydų šeimų pabėgo iš geto, padedant nematomam globėjui – kitaip tai sunku buvo įvykdyti. Gal J. Noreika suprato savo klaidą ir ją išpirkinėjo padėdamas žydams, kaip galėjo tuo sunkiu metu? Nėra tikslų liudijimų ar dokumentų išlikę apie tai.“²¹⁹

Šis naratyvas remiasi prielaidomis apie tikruosius Noreikos ketinimus, taip siekiant perinterpretuoti prieštarai vertinamus jo veiksmus. Akcentuojant tariamas **priemones**: slaptą pagalbą žydams, bandymą juos apsaugoti, sušvelninama atsakomybė dėl istorinių pasirinkimų.

Beveik kiekvienoje diskusijoje apie Noreikos įamžinimą, sutinkami pasisakymai, kvestionuojantys kritinio Noreikos vertinimo pagrįstumą. Tam naudojamas kaltinimų nepagrįstumo naratyvas, pabrėžiant veiksmą, kuris tarsi logiškai prieštarauja jam metamiems kaltinimams:

²¹⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. gegužės 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid038MAqj5sYBaFipdUhdCwhH1igjNvG7jrBNJC1i67k7a19RvT7CuM7e66EcKUBFKyl>

²¹⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. sausio 27 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRI>

²¹⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. gruodžio 18 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid024UCUcp1yAviEhTMz1wbEBVMNZqA8Si51XYxR8Mo8rCeut5Ru4yyBwMkW9pFjxmShl>

²¹⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. sausio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRI>

„Hansas Gewecke, kuris davė įsakymus dėl geto kūrimo, buvo sąjungininkų sučiuptas ir teisiamas – bet jį išteisino. Nors žinant Amerikos žydų diasporos svorį ir ryšius tikėtina, kad turėjo būti nuteistas – jei būtų buvęs koks nors kabliukas. O Vėtra, kuris tik perdavė Gewecke įsakymus – pasirodo žydšaudys, kolaborantas ir Holokausto bendrininkas. Nors jo atžvilgiu irgi yra teismo sprendimas.“²²⁰

„Dėl pinigų dergti savo senelį, kuris sėdėjo koncentracijos stovykloje už žydų gelbėjimą, ji baisesnė nei jo padarytos klaidos.“²²¹

„Žinant, kad abi „netinkančios įamžinimui“ asmenybės tų pačių vokiečių buvo kalinamos konclageriuose, jas kaltinti kolaboravimu su naciais iš tautos, tiek nuo nacių pusės nukentėjusios, sakyčiau šventvagiška...“²²²

Kaip galima įžvelgti paskutiniame pavyzdyje, veikėjo pozicija tokiuose pasisakymuose gali būti perkelta ir į Noreikos įamžinimo kritikus. Dar aiškiau tai matoma komentaruose, kurie naudoja institucijų savivalės naratyvą. Sprendimų priėmėjai vaizduojami kaip visuomenės balso negirdintis subjektas, istorinę kritiką išnaudojantis siekiant patvirtinti savo nurodymus panaikinti Noreikos įamžinimą.

„Kaip ir minėjau, buvo rengti ir gyvi susitikimai su „valdžia“. Bet jie nenori nieko girdėti. Jie nenori matyti Škirpos atminimo lentos. Šimašiaus laikais panaikintas skveras. Sudaužyta atminimo lenta Generolui Vėtrai. Tai jūsų akimis normalu?“²²³

Pasisakymuose, kuriuose argumentas konstruojamas nusakant sceną, ryškus sudėtingo istorinio konteksto naratyvas. Dažnai juose, kaip antras planas, atsiranda priemonės. Tai matyti kitame pavyzdyje, kur kur individuali Noreikos atsakomybė sumažinama, pristatant ją karo, okupacijos fone, kuris negali būti suprantamas dabarties žmogui:

„Mes per abu pasaulinius karus buvome „karo žemė“. Vargu, ar atsiras nors vienas istorikas, kuris pasakys, jog „nė vienas lietuvis nekolaboravo su naciais“. Nes tikrai kolaboravo – kaip ir su sovietais. [...] Okupacijos ir karo akivaizdoje kiekvienas išsigrynina pamatinę vertybę. Kam tai Tėvynė – eina į miškus, kam šeima, gyvybė – daro viską, kad išgyventų, net jei tai reikš kolaboravimą su naciais, sovietais ar kitais okupantais. Pagrindinė mintis, kad mes NESAME ir, tikiuosi,

²²⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. rugpjūčio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtECK4y3xqKsyrQGW9RheGBM7BoS4DqVf5DjFhkDFBI>

²²¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2021 m. lapkričio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0ohf7BzgADcvLeHcEt2fM2ecW5psRoyWDVo2RQ16UYXRxg2mp5AoTmxFoHFtK5uDTI>

²²² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. liepos 29 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0Cdww39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMQdYJSJ1XrwMrvtX7CkxtpCI>

²²³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvqkb7gNyZkqUWaFAKuuLsfmsYsHc4bgtfKftTZZqpW8dnl>

NIEKADA NEBŪSIME pozicijoje, kurioje galėsime tinkamai įvertinti jų veiksmus, t.y. ar jų vietoje nepasielgtume taip pat.“²²⁴

Kaip ir kitais atvejais, dalis argumentų pateikiami ne pasakojant, koks (ne)buvo Noreika, ne aptariant jo teigiamus ar prieštarigus veiksmus bei jų aplinkybes, o nusakant tikslą – išsaugoti istorinę atmintį, nepasiduoti informaciniam karui, užkirsti kelią visuomenės skaldymo procesams:

„Na, ką? Prezidentas teisus; penkta kolona nemiega – dirba savo darbą. Darykit išvadas, geraširdžiai patriotai, jeigu žūssite už tėvynę, po daugelio metų galite būti apdergti ir sumaišyti su purvais.“²²⁵

„Nereiktų tokių diskusijų, nes jos tik supriešino žmones, o juk istorija ypatingai prieštaringas dalykas.“²²⁶

Pavyzdžiai iliustruoja, kaip kritika Noreikai yra interpretuojama lyg sąmoningos pastangos silpninti, skaldyti visuomenę, diskredituoti tautines vertybes, o rezistentų įamžinimas tampa ne tiek istorinio teisingumo klausimu, kiek simboline kova dėl atminties, valstybingumo ir atsparumo priešiškomis išorės jėgoms.

Atlikus analizę, galima pastebėti, jog argumentuose dėl Noreikos įamžinimo išsaugojimo skirtingi retoriniai elementai tarnauja siekiant sustiprinti heroizavimo liniją, perkelti diskusiją iš faktinio vertinimo į labiau moralinį, emocinį ar reliatyvų lygmenį. Tai leidžia Noreikos atvejį vertinti kaip platesnio mnemoninio konflikto dalį: matyti, kad visuomenėje trūksta sutarimo, kaip turėtų būti vertinami nacionalistiniai nuopelnai, kai prieš juos pastatomi nusižengimai žmoniškumui. Tuo pačiu, vertinant argumentuose pateikiamą kritiką institucijoms, formuojasi prielaida, jog „iš viršaus“ priimami sprendimai dėl Noreikos bei kitų nacionalistinių herojų įamžinimo atsisakymo, visuomet bus priimami kaip grėsmė tautiniam tapatumui ir siejami su mėginimu paneigti už valstybės nepriklausomybę kovojusių herojų nuopelnus.

3.2.1. Kazys Škirpa

Diskutuoti dėl Lietuvos diplomato, pulkininko, Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) įkūrėjo Kazio Škirpos įamžinimo pradėta panašiu metu, kaip ir dėl Jono Noreikos-Generolo Vėtros atminimo ženklų. Pirmąjį kartą įamžinimo reikšme šiandieninei tapatybei suabejota 2015-aisiais, kuomet

²²⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. balandžio 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid09cLs9KLs4DDuHXBSN9FeSSkKgF5BjsPfJV3AJRiovdsG9LXV3F49TQ1oNYKfaVMU>

²²⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. kovo 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0VnrhUkERADzkywAtuu4xJrx88FX3EY7r732JyZnbyBaVnMpqXcziQpaLXPPBfTVI>

²²⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. gegužės 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid038MAqj5sYBaFipdUhdCwhH1igjNvG7jrBNJC1i67k7a19RvT7CuM7e66EcKUBFtKyl>

Kultūros paveldo departamento Kauno skyrius kreipėsi į Kauno miesto savivaldybę teigiant, kad gatvės neturėtų būti vadinamos pagal asmenis, kurie įtariami nusikaltimais žmoniškumui²²⁷.

Atsakydamas į tai, LGGRTC pateikė pažymą „Dėl Kazio Škirpos veiklos antrojo pasaulinio karo metais“ kurioje rašoma, kad K. Škirpai, jo vadovaujamai organizacijai galima prikišti tai, kad Berlyno LAF organizacijos veikloje antisemitizmas buvo iškeltas į politinį lygmenį ir tai galėjo paskatinti dalį Lietuvos gyventojų įsitraukti į Holokaustą²²⁸. Rašte taip pat pastebima, kad Berlyno LAF organizacija siūlė ne naikinti, o „išvaryti žydus iš Lietuvos“, o karo išvakarėse organizacija negalėjo žinoti apie nacių planuojamą visuotinį žydų tautos genocidą²²⁹.

2016-aisiais pranešta apie rengiamą diskusiją dėl K. Škirpos vardo alėjos pavadinimo keitimo. Vilniuje, Gedimino kalno papėdėje esanti gatvelė Škirpos vardu pavadinta 1998-aisiais, siekiant įvertinti istorinį įvykį – Škirpa buvo pirmasis savanoris 1919 m. Gedimino pilies bokšte iškėlęs trispalvę. Praėjus trims metams nuo pirmųjų diskusijų, 2019-ųjų vasarą gatvelę visgi nuspręsta pervadinti į mažiau kanonizuotą Trispalvės alėją. Reaguojant į tai, rugpjūtį įvyko mitingas „Apginkime Lietuvos didvyrius“, į kurį susirinkę keli šimtai žmonių reikalavo grąžinti lentą J. Noreikai ir senąją Škirpos alėjos pavadinimą²³⁰. Tų pačių metų rugsėjį, neliko ir Kaziui Škirpai bei kitiems trispalvę iškėlusiams savanoriams skirtos atminimo lentos Gedimino bokšte: tuo metu Vilniaus meras teisinosi, jog apie sumanymą ją panaikinti nieko nežino²³¹. 2020 m. sausį, minint Trispalvės dieną, senojo pavadinimo vietą žyminčioje lentelėje užklijuotas lipdukas, žymintis „Kazio Škirpos alėja“, kuris kitą dieną nuimtas savivaldybės sprendimu, tačiau ir vėl priklijuotas pakartotinai. Tai lydėjo protesto akcijos, alėjoje būrėsi dėl Škirpos vardo alėjos keitimo pasipiktinę vilniečiai.

Nors konsensuso visuomenėje Škirpos įamžinimo klausimu pasiekti nepavyko, kuriam laikui diskusija buvo nutilusi. Ji vėl eskalavosi 2024-aisiais, kuomet Birželio sukilimo išvakarėse Nacionalinio susivienijimo iniciatyva Kaziui Škirpai skirta atminimo lenta pakabinta ant Vilniaus apygardos teismo fasado. Teigta, jog šis veiksmas su savivaldybe suderintas nebuvo, tai atlikta siekiant parodyti pilietinį nepaklusnumą institucijoms, vengiančioms sutarimo dėl tinkamo Škirpos

²²⁷ „Paveldosaugininkai suabejojo K. Škirpa“, LRT, paskelbta 2015 m. rugpjūčio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/110280/paveldosaugininkai-suabejojo-k-skirpa>

²²⁸ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro direktorės T. B. Burauskaitės raštas Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriui G. Petrauskui, Genocid.lt, paskelbta 2015 m. spalio mėn., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., http://genocid.lt/UserFiles/File/Pazymos/201510_skirpa_pazyma01.pdf

²²⁹ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro direktorės T. B. Burauskaitės raštas Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriui G. Petrauskui.

²³⁰ „Reikalauta grąžinti lentą J. Noreikai ir K. Škirpos alėją“, „Lietuvos ryto televizija“, paskelbta 2019 m. rugpjūčio 7 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://tv.lrytas.lt/zinios/lietuvas-diena/2019/08/08/news/reikalauta-grazinti-lenta-j-noreikai-ir-k-skirpos-aleja-11396985?_gl=1*mjztsh*_gcl_au*MTc2ODg3NDk1Mi4xNzY2NzM4NDAX

²³¹ „Dar vienas skandalas: Gedimino pilies bokšte nukabinta atminimo lenta K. Škirpai“, alfa.lt, paskelbta 2019 m. rugsėjo 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.alfa.lt/pramogos/tv-ir-kinas/dar-vienas-skandalas-gedimino-pilies-bokste-nukabinta-atminimo-lenta-k-skirpai/-50400548/>

įamžinimo²³². Birželio 23 d. savivaldybės sprendimu lenta nukabinta, nepaisant susirinkusių protestuotojų pastangų tai užkardyti²³³.

Svarstant, kuriai Kirby nacionalinių herojų kategorijai priskirti Kazį Škirpą, daugiausiai panašumų randama su 8-ąja kategorija, kuriai anksčiau šiame darbe priskirti S. Nėris ir P. Cvirka – veikėjai, ryškiai pasižymėję nacionaliniame naratyve ir išliekantys reikšmingi, net esant moralinėms kontroversijoms. Socialinėje atmintyje Škirpa labiausiai vertinamas kaip pirmasis savanoris, iškėlęs Trispalvę Nepriklausomybės kovų įkarštyje, įkūręs antisovietinio pasipriešinimo organizaciją, todėl prieštaringi istoriniai duomenys visuomenėje dažnai vertinami kaip antraeilė informacija.

Tyrinėjant atrinktus X socialinių tinklų pasisakymus, kuriuose reiškiamas palaikymas Škirpos atminties ženklų išsaugojimui, aptikti 13 pasikartojančių naratyvų (žr. 6 lentelė).

6 lentelė. Kazio Škirpos įamžinimo palaikymo naratyvai

Naratyvų grupė	Naratyvas	Naratyvo bruožai	Pavyzdys (pasisakymas)
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Etninio kolektyvinio kaltinimo	Naudojami dažnai antisemitiniai, nacistinei propagandai būdingi teiginiai apie žydų kolaboravimą su sovietais.	<i>Anuomet kas užėmė visus valdininkų- KGB'istų postus? Žinome juk visi. Škirpos žodžiai buvo atsakas į nemažos dalies tos tautos atstovų kolaboravimą...</i> ²³⁴
Interesų ir galios naratyvai	Informacinio karo	Kritiškas Škirpos vertinimas tapatinamas su antivalstybiniu diskursu.	<i>Būtų gerai, kad kas tiksliai parašytų, ką jis blogo padarė, nes ką gero, visiems aišku. Per žinias sako tik kažką „galimai“, todėl atrodo, kad ruskynas besipiktinančių žydų rankomis teršia atminimą ir tiek.</i>
Interesų ir galios naratyvai	Institucijų savivalės	Reiškiamas nusivylimas institucijoms, nepaisiusioms visuomenės pastangų diskutuoti dėl Škirpos įamžinimo.	<i>Kaip juokingai skamba frazė „su savivaldybe nesuderinta kontraversiškai vertinamo pulkininko Kazio Škirpos atminimo lenta“... Raštai savivaldybei buvo siųsti ne vienerius metus, buvo net organizuota gyva</i>

²³² „Nesuderinus su sostinės savivaldybe, Vilniuje pakabinta kontroversiškai vertinamam K. Škirpai skirta atminimo lenta“, lrytas.lt, paskelbta 2024 m. birželio 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2024/06/21/news/vilniuje-nesuderinus-su-savivaldybe-pakabinta-k-skirpai-skirta-atminimo-lenta-32514275>

²³³ „Bilotaitė pasitiki pareigūnų veiksmais proteste dėl Škirpos lentos nukabinimo“, Delfi, paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/bilotaite-pasitiki-pareigunu-veiksmais-proteste-del-skirpos-lentos-nukabinimo-120031745>

²³⁴ Komentaras prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. liepos 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid02g2Qa2ViqphxQmphZ9SvnLsMtZNFBgXSyrqYDAFvGPeKyjTkSjYnnkn4hRxdPgwrLI>

			<i>diskusija. Savivaldybė neišgirdo, o tiksliau, nenorėjo girdėti. Tai kodėl dabar rašoma, kad su savivaldybe nesuderinta?</i>
Interesų ir galios naratyvai	Institucinės veidmainystės	Institucijos kritikuojamos dėl nenuoseklios įamžinimo politikos, neobjektyvaus Škirpos vertinimo.	<i>Jei nusikaltėliui Lietuvos gėdai brazui stato paminklus kitas nusikaltėlis padėtas į mero kėdę, o didvyrių Lietuvos patriotų atminimo lentos daužomos, šlykščiai sukamos, niekinamos, žmonės ginantys Lietuvą ir jos didvyrius yra puolami, žeminami, kankinami, tampomi šlykščių išgamų milicininkų, tai jau pramuštos grindys. Vilniaus merui būtina atsistatydinti.</i> ²³⁵
Tautinės tapatybės naratyvai	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	Paminklų naikinimas laikomas žalingu visuomenei istorinės atminties perdavimo prasme.	<i>Kas vyksta? Kodėl trinama Lietuvos istorija? Nėra blogiečių ar geriečių, visi verti atminties.</i> ²³⁶
Herojų pateisinimo naratyvai	Kaltinimų nepagrįstumo	Kvestionuojamas kritinis Škirpos vertinimas, pateikiant tam prieštaraujančius jo biografijos faktus.	<i>Idiotams kurie stumia „Škirpa dirbo naciams“ pasakas, primenu, jog Škirpa buvo nuolat tampomas gestapo ir galiausiai uždarytas į SS kontroliuojamą lagerį.</i> ²³⁷
Interesų ir galios naratyvai	Kartų / institucijų kritikos	Sprendimų priėmėjai vertinami kaip nekompetentingi, nepažįstantys tautos istorijos ir jos didvyrių.	<i>Kuo jis kontroversiškai vertinamas, kad visą gyvenimą atidavė Lietuvai ir kovai už jos laisvę? Mankurtiniai šimašoidai ir benkunsakai savo šaknų nežino.</i> ²³⁸
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Kolektyvinės atsakomybės	Teigiama, kad karo metu netinkamų sprendimų priėmė visos pusės.	<i>Aš manau, kad nereikia laikyti vienus šventais, o, kitus budeliais. Buvo visokių nusikaltimų ir iš vienos ir</i>

²³⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0SiwwN5B3FZu1ncsaTo6LK9fNTVr5AymM8w2ifbTsfGuCtQwCmZLSEBxHwpz9rtrLl>

²³⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvqkb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgfKftTZZqpW8dnI>

²³⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2025 m. balandžio 10 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid03d3qAmyEvqBb979CWyibqHSjNEJFiEJzb8y6qv3yAgYF1DsiGfCBPpCak3U9rCrwl>

²³⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvqkb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgfKftTZZqpW8dnI>

			<i>kitos pusės, o, be to tai karo ir pokario istorijos.</i> ²³⁹
Herojų pateisinimo naratyvai	Nuopelnų iškėlimo	Škirpa pristatomas kaip svarbus laisvės kovų veikėjas, nusipelnęs tinkamo įvertinimo už savo darbus.	<i>Lietuvos didvyris, nusipelnęs ne lentos, o paminklo ir apdovanojimų, pagerbimų, įamžinimo.</i> ²⁴⁰
Herojų pateisinimo naratyvai	Sprendimų legitimumo	Įamžinimo Škirpai reikalingumas grindžiamas LGGRTC išvadomis apie jo nuopelnus.	<i>Visi kurie kovojo už nepriklausomą Lietuvą turi būti pagerbti! LGGRTC išvados dėl nuopelnų Lietuvai pakankamai aiškios.</i> ²⁴¹
Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Sudėtingo istorinio konteksto	Teigiama, kad neverta diskutuoti apie veiksmus, kurie buvo atlikti visai kitokiame, nei šiandieniniame kontekste.	<i>Niekad nešmeižk tos šalies žmonių, kurioje gyveni, nes jų istorijos ir gyvenimai ne atėjūnams [dabartinei kartai] spręsti. Visa diskusija beprasmiška.</i> ²⁴²
Tautinės tapatybės naratyvai	Visuomenės skaldymo	Škirpos įamžinimo kvestionavimas (ypač Lietuvos žydų bendruomenės įsitraukimas į jį) laikomas įrankiu skaldyti visuomenę.	<i>(Apibendrinant istorinę retrospektyvą, kad pirmosios sovietinės okupacijos metais buvo žydų kilmės asmenų, prisidėjusių prie lietuvių persekiojimo) Niekas neskaldo visuomenės taip kaip Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė...</i> ²⁴³

Atlikus naratyvų analizę, atsiskleidžia tendencija pasisakymuose dėl Škirpos įamžinimo argumentus stiprinti akcentuojant **veikėją**. Vienais atvejais, tradiciškai kalbama apie paties Škirpos veiksmus, kuriuos reikėtų vertinti kaip valstybei reikšmingus:

²³⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. rugsėjo 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid07RSZm3yr8Npd4Pgn59VB9WDkU2kLntfTh3GeMkmcncRnBwTpvNkMSmb4uRNNKZgql>

²⁴⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0SiwwN5B3FZu1ncsaTo6LK9fNTVr5AymM8w2ifbTsfGuCtQwCmZLSEBxHwpz9rtrLl>

²⁴¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid034xaxazPoN9QXnRoBxSCnpJtzNKzsG7er7dkMApSwPatXVpjRT1QsEBzoSYdopf8sl>

²⁴² Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. gegužės 15 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid023KgdqL4utGGQP2koZ7HtsarZZQSqwr11mNuHVGrcotFQXkhDhZC8MeeVaKwD7HNl>

²⁴³ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid034xaxazPoN9QXnRoBxSCnpJtzNKzsG7er7dkMApSwPatXVpjRT1QsEBzoSYdopf8sl>

„Pirmasis savanoris Lietuvos kariuomenėje, kovojo nepriklausomybės kovose, iškėlė trispalvę vėliavą virš Gedimino pilies bokšto, Antrojo pasaulinio karo metu įkūrė LAF, surengė Birželio sukilimą, aktyviai siekė valstybės nepriklausomybės.“²⁴⁴

Taip pat, tai gali reikštis per kaltinimų nepagrįstumo, kartų / institucijų kritikos naratyvus:

„Kodėl gi po Sukilimo ir šešių savaičių vokiečiai išvaikė Lietuvos laikinąją Vyriausybę ir kodėl Kazys Škirpa po memorandumo dėl Lietuvos Nepriklausomybės buvo tų pačių vokiečių suimtas?? Pasakykite gi žmonėms visą tiesą apie tokį neva kolaboravimą.. Gal šitokio šmeižto ir tikro melo jau bus gana!“²⁴⁵

„Kuo jis kontroversiškai vertinamas, kad visą gyvenimą atidavė Lietuvai ir kovai už jos laisvę? Mankurtiniai šimašoidai ir benkunskaikai savo šaknų nežino.“²⁴⁶

„Ar ne gėda Vilniui, kad tos lentos, teisėtai pakabintos, iki šiol nėra, ar ne gėda, kad buvo pervadinta anksčiau K. Škirpos vardu pavadinta gatvė, žmogui pirmą kartą iškėlusiam trispalvę ant Gedimino pilies bokšto, žmogui, kurio nuopelnai Lietuvos valstybės kūrimui neginčytini, o prieštaringai vertinamam jį vadina tik tie, kurie nėra susipažinę su K. Škirpos gyvenimu ir veikla.“²⁴⁷

Akcentuojant Škirpą kaip veikėją, stiprinamas heroizavimo aspektas, o įamžinimą kritikuojantys vaizduojami kaip politiškai angažuoti arba sąmoningai menkinantys valstybingumo simbolius. Kaip ir Noreikos atveju, veikėju šiuose pasisakymuose dažnai tampa ir „kiti“ – sprendimų priėmėjai, prorusiškos jėgos, Lietuvos žydų bendruomenė. Kitas pavyzdys, per naudojamą etninio kolektyvinio kaltinimo naratyvą atskleidžia, kad tam tikroje visuomenės dalyje vis dar gaji antisemitinė praėjusio amžiaus propaganda, kurioje Lietuvos žydai tapatinami su komunistais bei kaltinami prisidėję prie sovietų okupacijos:

„Anuomet kas užėmė visus valdininkų- KGB'istų postus? Žinome juk visi. Škirpos žodžiai buvo atsakas į nemažos dalies tos tautos atstovų kolaboravimą.“²⁴⁸

²⁴⁴ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvqkb7gNyZkqUWaFAKuuLsfmsYsHc4bgtfKftTZZqpW8dnl>

²⁴⁵ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 10 d., <https://www.facebook.com/photo/?fbid=876892044477232&set=a.552533703579736>

²⁴⁶ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvqkb7gNyZkqUWaFAKuuLsfmsYsHc4bgtfKftTZZqpW8dnl>

²⁴⁷ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0SiwwN5B3FZu1ncsaTo6LK9fNTVr5AymM8w2ifbTsfGuCtQwCmZLSEBxHwpz9rtrLl>

²⁴⁸ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2019 m. liepos 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid02g2Qa2ViqphxQmphZ9SvnLsMtZNFBgXSyrqYDAFvGPeKyjTkSjYnnkn4hRxdPgwrLl>

Kitas Škirpos atveju dažnas veikėjo naratyvas – insitucijų savivalės. Sprendimų priėmėjai pristatomi kaip vengiantys diskusijų, neatliepiantys visuomenės nuomonės, neįtraukiantys jos į atminties politikos formavimą:

„Raštai savivaldybei buvo siųsti ne vienerius metus, buvo net organizuota gyva diskusija. Savivaldybė neišgirdo, o tiksliau, nenorėjo girdėti. Tai kodėl dabar rašoma, kad su savivaldybe nesuderinta?“²⁴⁹

Tokie pasisakymai atskleidžia nepasitikėjimą institucijomis, kurių sprendimai suvokiami kaip vienašališki atminties politikos klausimais. Galima daryti prielaidą, kad tai skatina visuomenę garsiau kalbėti apie **tikslą**: tiek tariamą opononentų (ankstesniame pavyzdyje teigiama, kad institucijos nenori įsitraukti į diskusijas su visuomene), tiek siekiančių juos išsaugoti – užtikrinti, kad herojai, kuriuos jie suvokia kaip tautos didvyrius, būtų tinkamai įamžinti.

Kai kuriuose pasisakymuose anksčiau minėti istorinės atminties išsaugojimo, nuopelnų iškėlimo naratyvai stiprinami per **veiksmą**: vėlgi, formuojant dvi priešingų tikslų siekiančias grupes. Škirpa pristatomas kaip kovojęs už Lietuvą, dėl to kalintas nacių režimo, todėl nusipelnęs įamžinimo. Tai kvestionuojantys vaizduojami kaip negerbiančios tautos istorijos ir abejingi valstybės laisvės kovų dalyviams:

„Lietuvos didvyris, nusipelnęs ne lentos, o paminklo ir apdovanojimų, pagerbimų, įamžinimo. Jei nusikaltėliui Lietuvos gėdai *brazui* stato paminklus kitas nusikaltėlis padėtas į mero kėdę, o didvyrių Lietuvos patriotų atminimo lentos daužomos, šlykščiai sukamos, niekinamos, žmonės ginantys Lietuvą ir jos didvyrius yra puolami, žeminami, kankinami, tampomi šlykščių išgamų milicininkų, tai jau pramuštos grindys. Vilniaus merui būtina atsistatydinti.“²⁵⁰

Pastebimai rečiau argumentams pasitelkiama **scena** – istorinio laikmečio akcentavimas. Apie istorinį kontekstą užsimenama tik abstrakčiai:

„Aš manau, kad nereikia laikyti vienus šventais, o, kitus budeliais. Buvo visokių nusikaltimų ir iš vienos ir kitos pusės, o, be to tai karo ir pokario istorijos.“²⁵¹

²⁴⁹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvqkb7gNyZkqUWwFAKuuLsfmsYsHc4bgfKftTZZqpW8dnI>

²⁵⁰ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0SiwwN5B3FZu1ncsaTo6LK9fNTVr5AymM8w2ifbTsfGuCtQwCmZLSEBxHwpz9rtrLl>

²⁵¹ Komentarai prie Facebook įrašo [pataisyta rašyba], paskelbta 2023 m. rugsėjo 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid07RSZm3yr8Npd4Pgn59VB9WDkU2kLNtfTh3GeMkmkncRnBwTpvNkMSmb4uRNNKZgql>

Taip pat, pastebėtina, kad neminimos **priemonės**: Škirpos atveju, nesutinkamas kitiems atvejams būdingas išlikimo / prievartos naratyvas, nekalbama apie tai, kokiomis kitomis aplinkybėmis jam teko priimti prieštarigus sprendimus.

Škirpos naratyvų analizėje atsiskleidžia tendencija kurti protagonistines ir antagonistines visuomenės puses, priešinti jamžinimą palaikančią visuomenės pusę su institucijomis ir kitomis galios jėgomis, kurios šio rezistento reikšmės tariamai nesupranta arba ją neigia. Argumentai dažniausiai konstruojami ne analizuojant prieštarigus istorinius faktus, bet reiškiant nepasitikėjimą sprendimų priėmėjais, taip kuriant savotišką politinį konfliktą, kuriame Škirpa tampa simboliu kovojant už pasipriešinimo kovų atminties išsaugojimą.

3.2.3. Atvejų apibendrinimas

Nors J. Noreikos-Generolo Vėtros ir K. Škirpos jamžinimo klausimai žiniasklaidoje dažnai susiejami dėl panašiu metu kilusių diskusijų, bendros prieštarigų vertinimų kilmės (vaidmens holokauste) bei to paties likimo (ir vienai, ir kitai asmenybei skirtus atminimo ženklus nuspręsta pašalinti Vilniaus savivaldybės sprendimu), Kirby herojų tipologijoje jie atsiduria skirtingose kategorijose: dėl LAF veiklos Škirpą galima priskirti „asmenims, pasižymėjusiems nacionaliniame naratyve arba tapusiems išskirtiniu jo bruožu“, o Noreikai artimesnė 4-oji kategorija, kuriai galima priskirti rezistentus, kovojusius dėl aiškiai moralinių tikslų.

Tai atsiskleidžia skirtinguose bei persidengiančiuose šių herojų jamžinimo naratyvuose, kuriuos galima suskirstyti į 4 platesnes naratyvines grupes (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. *Su nacionalizmu siejamų herojų jamžinimo naratyvų grupės*

Herojų pateisinimo naratyvai	Atsakomybės perkėlimo naratyvai	Interesų ir galios naratyvai	Tautinės tapatybės naratyvai
- Aukos už valstybę - Hipotetinių motyvų - Kaltinimų nepagrįstumo - Nuopelnų iškėlimo - Smerkiančių veidmainystės - Sprendimų legitimumo	- Etninio kolektyvinio kaltinimo - Ideologinio suklaidinimo - Išlikimo / prievartos sąlygų - Kolektyvinės atsakomybės - Sudėtingo istorinio konteksto	- Informacinio karo - Institucijų savivalės - Institucinės veidmainystės - Kartų / institucijų kritikos	- Istorinės atminties išsaugojimo - Visuomenės skaldymo

Herojų pateisinimo naratyvai, paremti Burke veikėjo arba veiksmo elementais, šiuose atvejuose yra orientuoti į siekį rehabilituoti institucijų išvadamis, kitais istorikų duomenimis kvestionuojamą Škirpos ir Noreikos jamžinimo santykį su šiandienine tapatybe, todėl pabrėžiama auka valstybei,

herojų nuopelnai, svarstomas jiems metamų kaltinimų pagrįstumas, akcentuojami selektyvūs vertinimai, palankūs šių asmenų įamžinimui. Sceną ir priemones pabrėžiantys **atsakomybės perkėlimo naratyvai** naudojami siekiant sumažinti arba padalinti individualią Škirpos ir Noreikos atsakomybę už jų istorinius pasirinkimus: ji perkeliama laikmečiui, režimo prievartai, kolektyviniam veikimui. **Interesų ir galios naratyvai**, kuriuose veikėjų tampa įamžinimo oponentai, stiprina argumentus, jog sprendimų priėmėjų veiksmai yra nulemti nekompetencijos, dezinformacijos arba politinių įtakų. Paskutiniai, tikslą iškeliantys **tautinės tapatybės naratyvai**, remiasi istorija, kaip kolektyvinės atminties išsaugojimo pagrindu. Akcentuojant atminties išsaugojimo svarbą, pateikiant diskusijas dėl Škirpos ir Noreikos įamžinimo kaip visuomenę skaldančius klausimus, teigiama, jog keičiant pavadinimus, atsisakant paminklų, netenkame dalies istorijos, kuri niekuomet nebus vertinama bendru sutarimu.

Lyginant Škirpos ir Noreikos naratyvų analizes tarpusavyje, matyti, jog esama ir unikalių, ir persidengiančių naratyvų (žr. 2 paveikslė).

2 paveikslas. *Naratyvai, kuriais grindžiamas noras įamžinti nacionalistinius herojus: Veno diagrama*

Diagramoje matyti, kad Škirpos atveju ryškesni naratyvai, susiję su tariama interesų ir galios įtaka, tuo tarpu konstruojant argumentus dėl Noreikos įamžinimo svarbos, aktyviau ieškoma motyvų, kurie pateisintų herojų arba perkeltų atsakomybę kitoms aplinkybėms. Tai atliepia moralinio liminalumo teoriją, kuri teigia, jog mnemoniniuose konfliktuose herojai vertinami per jų veikimo laisvės mastą, motyvus ir socialinį poveikį. Kadangi pastarąjį – dėl ekspertinių ir akademinų išvadų – nuneigti

sunku, siekiama perrėminti pirmąsias dvi, parodyti, jog nacionalistiniai herojai neturėjo galimybės rinktis, o jų prieštarigai vertinamų veiksmų motyvai buvo ne asmeniniai, o nulemti spaudimo.

X ženklas diagramoje žymi naratyvus, kurie sutinkami tiek Škirpos, tiek Noreikos naratyvų analizėse:

- Informacinio karo;
- Institucijų savivalės;
- Istorinės atminties išsaugojimo svarbos;
- Kaltinimų nepagrįstumo;
- Kolektyvinės atsakomybės;
- Nuopelnų iškėlimo;
- Sudėtingo istorinio konteksto;
- Visuomenės skaldymo.

Remiantis šiais duomenimis, galima teigti, jog nors Škirpos ir Noreikos įamžinimo diskursai pasižymi tam tikrais specifiniais naratyvais, abu atvejus vienija bendras siekis legitimuoti šių herojų vietą socialinėje atmintyje, kai klausimai dėl jų įamžinimo atsiduria politinės atminties įtakoje ir atitinkamai, politinėje darbotvarkėje. Atliktos naratyvų analizės atskleidžia, kad viešosiose diskusijose nacionalistiniai herojai vertinami ne neigiant istorinį vertinimą, bet remiantis simboline jų reikšme, kuri suteikiama per tam tikrus visuomenėje gyvus pasakojimus apie negailestingą rezistencinio laikotarpio realybę ir tikslą, kuris pateisina priemones.

3.3. Naratyvų analizės rezultatai

Prieš pereinant prie atlikto tyrimo apibendrinimo, žemiau pateiktoje 8 lentelėje pristatomas visų analizės metu identifikuotų naratyvų santykis su nagrinėtais herojų įamžinimo atvejais.

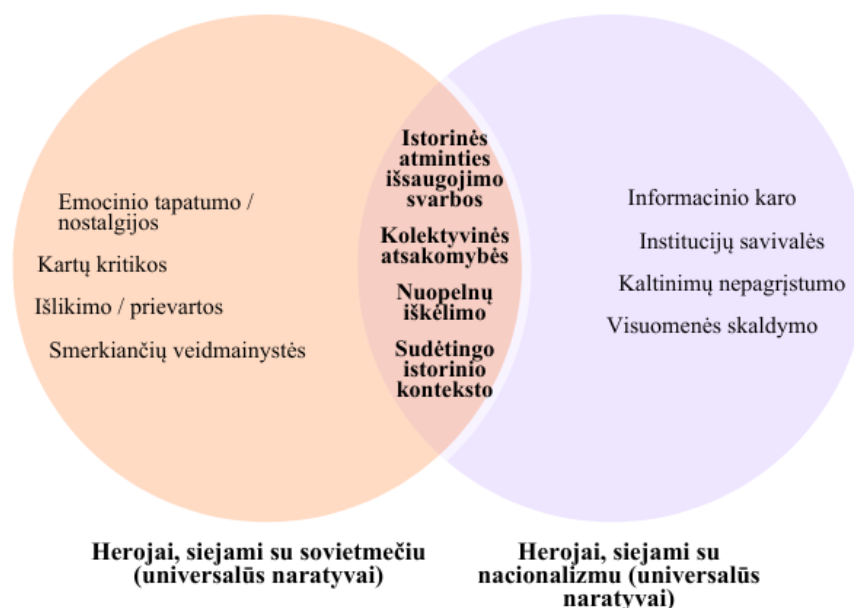
8 lentelė. *Naratyvų pasireiškimas nagrinėtuose įamžinimo atvejuose*

Naratyvas	Salomėja Nėris	Petras Cvirka	Justinas Marcinkevičius	Jonas Noreika-Generolas Vėtra	Kazys Škirpa
Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo	+				
Aukos už valstybę				+	
Emocinio tapatumo / nostalgijos	+	+	+		
Etninio kolektyvinio kaltinimo					+
Herojaus atgailos	+				
Herojaus socialinio teisingumo siekio		+			

Hipotetinių motyvų				+	
Ideologinio suklaidinimo	+			+	
Informacinio karo	+			+	+
Institucijų savivalės	+	+		+	+
Institucinės veidmainystės	+				+
Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	+	+	+	+	+
Išlikimo / prievartos sąlygų	+	+	+	+	
Kaltinimų nepagrįstumo				+	+
Kartų / institucijų kritikos	+	+	+		+
Kolektyvinės atsakomybės	+	+	+	+	+
Kultūrinio paveldo	+		+		
Nuopelnų iškėlimo	+	+	+	+	+
Paminklo meninės vertės	+	+			
Pasyvaus dalyvavimo	+				
Patriotizmo			+		
Politikos ir kūrybos atskyrimo	+				
Smerkiančių veidmainystės	+	+	+	+	
Sprendimų legitimumo					+
Sudėtingo istorinio konteksto	+	+	+	+	+
Tautinės savimonės formavimo			+		
Unikalumo	+		+		
Visuomenės skaldymo	+		+	+	+

Atlikus Salomėjos Nėries, Petro Cvirkos, Justino Marcinkevičiaus bei Jono Noreikos-Generolo Vėtros ir Kazio Škirpos naratyvų analizes pagal C. K. Riessman pateiktą K. Burke dramatinio metologiją, paaiškėjo, jog tarp visų su sovietine ideologija siejamų herojų ir tarp abiejų su nacionalistine ideologija siejamų herojų esama universalių šioms grupėms būdingų naratyvų, kurie pasitelkiami jų įamžinimo diskursui stiprinti. Palyginus šias grupes tarpusavyje, galima matyti, jog nors jos atstovauja skirtingas ideologines trajektorijas, tam tikri naratyvai yra būdingi kovojant tiek dėl vieno, tiek dėl kitų įamžinimo (žr. 3 paveikslą kitame puslapyje).

3 paveikslas. *Naratyvai, kuriais grindžiamas noras įamžinti ir su sovietmečiu, ir su nacionalizmu siejamus herojus: Veno diagrama*

Analizė atskleidė, kad tarp visų penkių asmenybių, pasireiškia bendri **istorinės atminties išsaugojimo svarbos, kolektyvinės atsakomybės, nuopelnų iškėlimo bei sudėtingo istorinio konteksto naratyvai**. Tai rodo, jog nepriklausomai nuo ideologinės krypties, visuomenė yra linkusi pateisinti kontroversiškai vertinamus herojus, tikint, jog tai reikalinga siekiant išsaugoti tautos atmintį, atskirti istorinių figūrų nuopelnus nuo jų klaidų ar netinkamų pasirinkimų. Diskusijose apie prieštaringai vertinamų herojų įamžinimą, tendencinga pabrėžti kolektyvinį vaidmenį, problematiškas istorines aplinkybes, kuriomis gyvenusioms asmenybėms teko priimti nevienareikšmius sprendimus.

Tuo pačiu, išryškėjo tam tikri skirtumai: su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimo diskursui yra būdingas subjektyvus vertinimas per emocinį tapatumą bei nostalgiją, nusivylimą karta, „kuri nesuvokia šių herojų kultūrinės reikšmės“. Dažnai pabrėžiamos represinės režimo sąlygos: tiek Nėries, tiek Cvirkos, tiek Marcinkevičiaus kontroversiškus pasirinkimus pateisinančiuose pasisakymuose būdinga akcentuoti spaudimą ir išlikimo sąlygas bei apeliuoti į šiuos pasirinkimus smerkiančių veidmaniškumą. Škirpos ir Vėtros įamžinimo diskursas unikalus bendrais naratyvais, kuriais kritika nacionalistinių herojų veiksams siejama su dezinformacija, nekompetentingais, šališkais ir visuomenę skaldančiais institucijų vertinimais. Jei kalbant apie idealus, siejamus su sovietmečiu, dažniau akcentuojama jų reikšmė ir svarba šiandieninei visuomenei bei tautinei tapatybei, ginant nacionalistinius herojus dažniau kuriama skirtis tarp jų įamžinimą palaikančių pilietišku žmonių bei galios įtaka besinaudojančių interesų grupių.

Svarbu paminėti, kad esama panašumų, kurie neatsispindi diagramoje, nors naratyvai nesutampa tik 1 iš 5 atvejų. Pavyzdžiui, visų sovietmečio herojų įamžinimo argumentuose naudojamas išlikimo / prievartos sąlygų naratyvas sutinkamas ir Noreikos įamžinimą palaikančiuose pasisakymuose, teigiant, kad kolaboravimas su režimu buvo nulemtas spaudimo, o ne savanoriško įsitraukimo, taip tarsi siekiant sumažinti veikėjo agentiškumą. Tokia pat tendencija pastebima ir kartų / institucijų kritikos (nebūdinga vieninteliam Noreikos atvejui), smerkiančių veidmainystės (nebūdinga tik Škirpai) ir visuomenės skaldymo (būdinga visiems, išskyrus Cvirką) naratyvuose. Atsižvelgiant į imčių skirtumus, netolygų atvejams tekusių pasisakymų skaičių, šie naratyvai, nors ir nelaikomi universaliais, taip pat vertinami kaip būdingi kovojant dėl kontroversiškų herojų įamžinimo.

IŠVADOS

Pastarąjį dešimtmetį stebimos diskusijos dėl moraliai liminalių herojų įamžinimo Lietuvoje žymi skirtingas praėjusio amžiaus istorijos refleksijas socialinės atminties lauke. Kaskart priėmus sprendimą pašalinti atminimo lentą, atsisakyti vietovardžio, nepritarant iniciatyvai kurti paminklą prieštaringai vertinamai istorinei asmenybei, randasi visuomenės dalis, kuri į tai reaguoja asmeniškai, siekia pagrįsti šių atminties ženklų svarbą, o tuo pačiu – apginti herojus, kuriuos laiko reikšmingais atminimo kultūroje.

Remiantis kolektyvinės atminties sampratos teorijomis bei nacionalinių herojų formavimosi studijomis, šiame darbe siekta ištirti santykį tarp dvi skirtingas istorines kryptis atstovaujančių herojų įamžinimo naratyvų viešojoje erdvėje. Gilintasi, kiek šie naratyvai skirtingi ir panašūs sovietmečiu iškilusių herojų S. Nėries, P. Cvirkos ir Just. Marcinkevičiaus bei nacionalistiniais idealais laikomų J. Noreikos-Generolo Vėtros ir K. Škirpos atvejuose. Tyrimas atliktas analizuojant šių asmenybių įamžinimą palaikančius komentarus socialinių tinklų diskusijose pagal C. K. Riessman siūlomą K. Burke dramatinės retorinės prieigą, leidžiančią traktuoti pasisakymus kaip istorijas, kuriose kiekvienas pasakojimo elementas kuria savitą prasmę.

Tyrimo metu išryškėjo 28 naratyvai. Atliekant analizę nustatyta, kad vieni jų būdingi konkreitiems atvejams, kiti – visai atvejų grupei, tačiau esama ir tokių, kurie pasireiškia kovojant tiek dėl sovietmečio, tiek nacionalistinių herojų įamžinimo. Tokiais universaliais, persidengiančiais naratyvais gali būti laikomi istorinės atminties išsaugojimo svarbos, kolektyvinės atsakomybės, nuopelnų iškėlimo bei sudėtingo istorinio konteksto naratyvai. Tai atskleidžia, jog nepaisant skirtingų ideologinių trajektorijų ir atvejų specifikos, įamžinimo diskursuose taikomi panašūs argumentaciniai mechanizmai, kuriais kovojama dėl esamų atminties ženklų išsaugojimo arba naujų sukūrimo.

Tyrimo rezultatai empiriškai papildė šiame darbe nagrinėtas nacionalinių herojų formavimosi ir naratyvų analizės teorijas. Pirmiausia, jie pagrindžia A. Kirby prielaidą, jog heroizavimas gali būti suvokiamas ne kaip objektyvių didvyriškų savybių visuma, o kaip visuomenės prioritetų bei tautinės tapatybės bruožų atspindys. Atliktas tyrimas suteikia pagrindo teigti, jog skirtingoms Kirby nacionalinių herojų kategorijoms būdingi atitinkami unikalūs ir persidengiantys jų įamžinimą palaikantys naratyvai, išdėstyti trečiajame darbo skyriuje. Taip pat, naratyvų analizės metu taikant K. Burke dramatinę, išplėsta veikėjo ir tikslo samprata, siekiant ją adaptuoti konkuruojančios atminties tyrimams.

Tyrimas kviečia diskusijai, kaip gilesnis visuomenės argumentų, naudojamų prieštaringai vertinamų asmenybių įamžinimo diskursuose, priėmimas galėtų padėti formuoti daugiakryptį kolektyvinės atminties suvokimą, kuriame nesutarimai dėl atminties politikos taptų ne priežastimi konkuruoti dėl dominuojančio diskurso, o diskutuoti ir ieškoti sutarimo. Analizuojant pasisakymus

pastebėta, jog beveik visose tokio pobūdžio diskusijose išreiškiamas nusivylimas „iš viršaus“ priimamais sprendimais, kuriuose nėra vietos diskusijai su visuomene. Cituojant politologą Liutaurą Gudžinską, vienašališkas sprendimų priėmimas, nubraukiant asmeninį žmonių požiūrį, yra dar vienas veiksnys, prisidedantis prie nusivylimo ir nepasitikėjimo valstybe²⁵². Tam pritaria ir Nerija Putinaitė, teigdama, jog „būtų daug geriau, jei daugelį tokio pobūdžio klausimų spręstų pačios bendruomenės“²⁵³.

Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, tolesniuose tyrimuose būtų tikslinga išplėsti lauką, įtraukiant prieštarigai vertinamų herojų įamžinimą kritikuojančius naratyvus. Tai leistų tyrinėti, kokiais argumentais kita visuomenės pusė siekia pašalinti iš viešosios erdvės atminimo ženklus, kurie, jų nuomone, nedera su šiandienine kolektyvine tapatybe. Galiausiai, atsižvelgiant į tyrimo metu pastebėtą ryškų emocinį diskusijose dalyvaujančių asmenų santykį su jiems svarbiomis moraliai liminaliomis asmenybėmis, atsiveria galimybė analizuoti skirtingų kartų santykį su heroizmo, tautinės tapatybės, istorijos objektualizavimo sampratomis, tyrinėjant galimas besikeičiančios socialinės atminties tendencijas.

²⁵² „N. Putinaitė: nereikia nuimti sovietinių paminklų“, LRT, paskelbta 2017 m. gruodžio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/tavo-lrt/15/195863/n-putinaite-nereikia-nuimti-sovietiniu-paminklu?srsId=AfmBOopq-SghW8QydFz7wFYqeSbNTd76jWRJiehyeIXy6ld8bTkN4GHb>

²⁵³ „N. Putinaitė: nereikia nuimti sovietinių paminklų“, LRT

Literatūros sąrašas

1. Allison, Scott T. ir George R. Goethals „Heroes: What They Do & Why We Need Them“, (Oxford: Oxford University Press, 2011)
2. Alvydas Nikžentaitis, „XX a. diktatūrų laikotarpis“, kn. „Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011)
3. Assmann, Aleida, “Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the past”, *Performing the Past. Memory, History, and Identity in Modern Europe*, (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010)
4. Assmann, Jan, “Collective Memory and Cultural Identity”, *New German Critique*, No. 65, 1995
5. Burke, Kenneth, “Introduction: The five key terms of dramatism”, *A grammar of motives* (New York: Prentice-Hall, 1945)
6. Erll, Astrid, “Travelling Memory”, *Parallax* 17(4), 2011
7. Feindt, Gregor ir Félix Krawatzek, Daniela Mehler, Friedemann Pestel, Rieke Trimçev, “Entangled memory: Toward a third wave in memory studies”, *History and Theory*, No. 53, 2014, 24
8. Freeman, Mark, “The Presence of What Is Missing: Memory, poetry and the ride home”, *Between Fathers and Sons: Critical incident narratives in the development of men’s lives* (New York: Haworth Clinical Practice Press, 2002), 165–176
9. Halbwachs, Maurice, *La mémoire collective* (Paris: Presses Universitaires de France, 1950)
10. Halbwachs, Maurice, *Les cadres sociaux de la mémoire* (Paris: Librairie Félix Alcan, 1925)
11. Halbwachs, Maurice, *The Collective Memory* (Harper Colophon Books, 1980), 50
12. Hobbs, Angela H., “In memoriam: The who, how, where and when of statues”, *Journal of Philosophy of Education* (2021), Vol. 55 Issue 3, 373-420, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,
13. Kirby, Alan, "So you want to be a national hero: notes towards a typology of national greatness", *Identity, Self & Symbolism* (2006)
14. Klumbytė, Nijolė, „Bipolinio istorinio teisingumo struktūros ir politinė atskirtis. Lietuvos rusakalbių prisiminimai apie Antrąjį pasaulinį karą Lietuvos ir Rusijos istorijos politikos kontekste“, *Sociologija. Mintis ir veiksmai* 2017/2 vol. 41, p. 137-168, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.researchgate.net/publication/324538515_Bipolinio_istorinio_teisingumo_strukturos_ir_politine_atskirtis_Lietuvos_rusakalbiu_prisiminimai_apie_Antraji_pasaulini_kara_Lietuvos_ir_Rusijos_istorijos_politikos_kontekste
15. Ratke-Majewska, Anna, “Disagreements in Remembering, Contradictions in Commemoration: Main Narrative Trends in Conflict of Memories in Poland after 1989”, *Review of Nationalities / Przegląd Narodowościowy*, 2022/12, pp. 93, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=f7d3b201-46ce-330f-8ae4-c2936a300e2c>
16. Rawski, Tomasz, “Contested Memory”, *The Palgrave Encyclopedia of Memory Studies* (Cham: Palgrave Macmillan, 2024)
17. Riessman, Catherine Kohler, *Narrative analysis: Qualitative Research Methods* (Newbury Park: SAGE Publications, 1993)
18. Rimaitė-Beržiūnienė, Viktorija, „Istorinių medijų komunikacija, žvelgiant iš valstybės saugumo perspektyvos“, *LOGOS*, 121 (2024), 158-166, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvqqq/viewer/pdf/qlw6k4jin5>

19. Rimaitė-Beržiūnienė, Viktorija, „Paminklų ir politikos santykis Lietuvoje: paminklų tapsmas politinių diskusijų objektu“, *Politologija*, 2019/4, vol. 96, pp. 60–91, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/linkprocessor/plink?id=6e2e1d16-b1b4-35ce-9d79-b0221b5fc791>
20. Rothberg, Michael, *Multidirectional memory. Remembering the holocaust in the age of decolonization* (Stanford: Stanford University Press, 2009), 310
21. Safronovas, Vasilijus, „Kultūrinė atmintis ar atminimo kultūra?“, *„Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“*, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011), 48-56
22. Safronovas, Vasilijus, „Lietuvos atminimo politikos tendencijos po 1990 metų“, kn. *„Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“*, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011)
23. Siliunas, Andreja, “Theorizing Moral Liminality: Historical Biography, Political Co-optation, and the Decolonization of Public Space”, *Comparative Studies in Society and History* (2025), Vol. 67: 4, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/7019F531F7930550E8E3B965F5D034D3/S0010417525100066a.pdf/theorizing-moral-liminality-historical-biography-political-co-optation-and-the-decolonization-of-public-space.pdf>
24. Smith, Anthony D., *Myths and Memories of the Nation* (Oxford: Oxford University Press, 1999), 212-225
25. Subačius, Rokas, *Dramatiškos biografijos: kovotojai, kūrėjai, karjeristai, kolaborantai* (Vilnius: Mintis, 2005), 96-97
26. Štikelytė, Greta, „Atminties konfliktų struktūra ir raiška lietuvių ir lietuvių diasporos Holokausto (po)atminties literatūroje“ (Daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2025), 35
27. Šutinienė, Irena, „Tautos istorijos pasakojimo simboliai Lietuvos gyventojų tautinėje vaizduotėje“, kn. *„Nuo Basanavičiaus, Vytauto Didžiojo iki Motolovo ir Ribbentropo. Atminties ir atminimo kultūrų transformacijos XX-XXI amžiuje“*, sud. Alvydas Nikžentaitis (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2011)
28. Uyheng, Joshua ir Gilana Kim T. Roxas ir Martina Magpusao Herras, “Veiled apologetics and insurgent nostalgia: Sociogenesis of contested memories of the Marcos dictatorship”, *Asian Journal of Social Psychology* (2021), Vol. 24 Issue 3, 336-348, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvqkq/viewer/pdf/h4puyijtj5>
29. Vierthaler, Patrick, “Founding Father or National Traitor? Contested Memories of Syngman Rhee in Mid-1990s South Korea”, *Korean Studies* (2024), Vol. 48, 373-420, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvqkq/viewer/pdf/owfub2egqv>
30. Žmuida, Eugenijus, „Lietuvių atminties kultūra: įsivaizduojamos bendruomenės ir atminties karai“, *LITUANISTICA*, 2022, Nr. 1(127), p. 19–32, žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://research.ebsco.com/c/vzvqkq/viewer/pdf/iwnq27a2vv>

Šaltinių sąrašas

1. „120 metų Nėriai: scenos norėjusi poetė ar į komunizmo spąstus pakliuvusi asmenybė?“, LRT, paskelbta 2024 m. lapkričio 30 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2423878/120-metu-neriai-scenos-norejusi-poete-ar-i-komunizmo-spastus-pakliuvusi-asmenybe?srsId=AfmBOocDciRpfp3CtPI-V9pq_vtpNtbTofNs2ZhLIUGOeBEx81Nv6wQ
2. „Bilotaitė pasitiki pareigūnų veiksmais proteste dėl Škirpos lentos nukabinimo“, Delfi, paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/bilotaite-pasitiki-pareigunu-veiksmais-proteste-del-skirpos-lentos-nukabinimo-120031745>
3. „Blinkevičiūtė sugraudino diskusijos dėl paminklo Marcinkevičiui: be jo sunku įsivaizduoti Lietuvos atgimimą“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/blinkeviciute-sugraudino-diskusijos-del-paminklo-marcinkeviciui-be-jo-sunku-isivaizduoti-lietuvas-atgimima-94051457>
4. „Dar vienas skandalas: Gedimino pilies bokšte nukabinta atminimo lenta K. Škirpai“, alfa.lt, paskelbta 2019 m. rugsėjo 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.alfa.lt/pramogos/tv-ir-kinas/dar-vienas-skandalas-gedimino-pilies-bokste-nukabinta-atminimo-lenta-k-skirpai/-50400548/>
5. Gabrilavičiūtė, Daiva, „Tokia pat svarbi kaip Maironis“: šeštadienį Vilniuje – akcija prie Nėries paminklo“, LRT, paskelbta 2025 m. gegužės 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2574583/tokia-pat-svarbi-kaip-maironis-sestadieni-vilniuje-akcija-prie-neries-paminklo?srsId=AfmBOorK2sJSWa9cbAnJos_kW3jkX7doHAfAHbgovIle0jTKBAWSjw8g
6. „Inicijuoja paminklo J. Marcinkevičiui statybą“, Delfi, paskelbta 2015 m. gegužės 11 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/inicijuoja-paminklo-j-marcinkeviciui-statyba-67936770>
7. Jackevičius, Mindaugas, „Kodėl mokyklos iki šiol vadinamos kolaborantų vardais: kada S. Nėris sulauks P. Cvirkos likimo“, Delfi, paskelbta 2014 m. rugpjūčio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/education/kodel-mokyklos-iki-siol-vadinamos-kolaborantu-vardais-kada-s-neris-sulauks-p-cvirkos-likimo-65480370>
8. Jackevičius, Mindaugas, „Toliau krapšto seną žaizdą: Generolas Vėtra tampa išbandymu Lietuvai“, LRT, paskelbta 2018 m. rugsėjo 18 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/227162/toliau-krapsto-sena-zaizda-generolas-vetra-tampa-isbandymu-lietuvai?srsId=AfmBOoqbSyEyMBN5owBd-Gdb3XRP-0av_oc9RW7E8kcA1Cph0eeC7VZe
9. Jackevičius, Mindaugas, „Trypia poetės atminimą: išdavė Lietuvą“, Delfi, paskelbta 2015 m. birželio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/trypia-poetes-atminima-isdave-lietuva-68343094>
10. Jakavonytė, Angelė, „Uždegiau žvakutę prie Jono Noreikos-Vėtros lentos ant Vrublevskio bibliotekos. Žmonės paaukojusius savo gyvybę už Lietuvą, turime atminti“, Facebook įrašas, paskelbta 2021 m. vasario 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/Jakavonyte/posts/pfbid02Sp9YVgEdaeK13duqtMjZCD29gTgG6u8LXqMFNUyKb5rrTmwjf2n7kpDGqLTBZaLRL>
11. Joteikaitė, Evelina, „Naujo paminklo Salomėjai Nėriai iniciatoriai: svarbiausia – ne griauti, o kurti“, Delfi, paskelbta 2021 m. gruodžio 4 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/naujo-paminklo-salomejai-neriai-iniciatoriai-svarbiausia-ne-griauti-o-kurti-88820657#Echobox=1638625181>

12. Joteikaitė, Evelina, „Stebisi sumanymu statyti paminklą Justinui Marcinkevičiui: tai bus tik visuomenės kiršinimas“, Delfi, paskelbta 2023 m. kovo 15 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/stebisi-sumanymu-statyti-paminkla-justinui-marcinkeviciui-tai-bus-tik-visuomenes-kirsinimas-92798597>
13. „Keičiasi dviejų Vilniaus gimnazijų pavadinimai: štai, kokius išrinko“, tv3.lt, paskelbta 2024 m. vasario 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/keiciasi-dvieju-vilniaus-gimnaziju-pavadinimai-stai-kokius-isrinko-n1291550>
14. „Komisija siūlo nukelti P. Cvirkos paminklą Vilniaus centre“, lrytas.lt, paskelbta 2018 m. balandžio 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2018/04/19/news/komisija-siulo-nukelti-p-cvirkos-paminkla-vilniaus-centre-6025924>
15. „Komisija siūlo Šiauliuose pašalinti atminimo lentą Jonui Noreikai, gatvę Šukioniuose – palikti“, tv3.lt, paskelbta 2024 m. gruodžio 11 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/zmones/komisija-siulo-siauliuose-pasalinti-atminimo-lenta-jonui-noreikai-gatve-sukioniuose-palikti-n1384253>
16. Koršunovas, Oskaras, „Ką reiškia griauti Salomėją? Tai reiškia griauti esminį daugelio lietuvių indentiteto kultūrinį pagrindą“, Facebook įrašas, paskelbta 2025 m. birželio 1 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/photo/?fbid=24541725755430070&set=a.509701095725872>
17. „LGGRTC: J. Noreikos veikla vokiečių okupacijos metais negali būti vertinama vienareikšmiškai“, bernardinai.lt, paskelbta 2015 m. lapkričio 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.bernardinai.lt/2015-11-09-lggrtc-j-noreikos-veikla-vokieciu-okupacijos-metais-vertintina-nevienareiksmiskai/>
18. „Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema „E. kalba“, „Naratyvas“, žiūrėta 2025 m. gruodžio 7 d., <https://ekalba.lt/paieska/detalioji/?paieska=naratyvas&p=1&d=50&i=f8d7fef6-1955-4f2f-bdf9-9e84533955fc>
19. „Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, „Galutinė ekspertinė istorinė išvada apie P. Cvirką“, genocid.lt, žiūrėta paskelbta 2025 m. gruodžio 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.genocid.lt/UserFiles/File/Titulinis/2019/20191211_cvirka_ekspertine_isvada.pdf
20. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro direktorės T. B. Burauskaitės raštas Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriui G. Petrauskui, Genocid.lt, paskelbta 2015 m. spalio mėn., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., http://genocid.lt/UserFiles/File/Pazymos/201510_skirpa_pazyma01.pdf
21. Lietuvos Respublikos Seimas, „Gegužės 1-ąją įsigalioja viešųjų erdvių desovietizacijos įstatymas“, lrs.lt, paskelbta 2023 m. balandžio 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=284659&p_a=1648&p_kade_id=10
22. „Lietuvos žydų bendruomenė sureagavo į pažymą apie Generolą Vėtrą“, bernardinai.lt, paskelbta 2015 m. lapkričio 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.bernardinai.lt/2015-11-09-lietuvos-zydu-bendruomene-sureagavo-i-pazyma-apie-generola-vetra/>
23. Maželytė, Edita, „Istorikai skambina pavojaus varpais: rengiama dirva būsimai okupacijai“, Delfi, paskelbta 2014 m. kovo 30 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d.,

<https://www.delfi.lt/veidai/filmai-ir-tv/istorikai-skambina-pavojaus-varpais-rengiama-dirva-busimai-okupacijai-64306552>

24. Meidutė, Aistė, „Kur tikroji sovietinių paminklų vieta? Vieniems praeities prisiminimai kelia juoką, kitiems – pasibjaurėjimą“, Delfi, paskelbta 2025 m. vasario 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/multimedija/propaganda-per-mena/kur-tikroji-sovietiniu-paminklu-vieta-vieniems-praeities-prisiminimai-kelia-juoka-kitiems-pasibjaurejima-120087592>
25. Miškinytė, Rūta, „Petro Cvirkos paminklo epopėja (I): nuo ko prasidėjo diskusija?“, 15min.lt, paskelbta 2019 m. lapkričio 11 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/ar-zinai/petro-cvirkos-paminklo-epopeja-i-nuo-ko-prasidejo-diskusija-1634-1228918>
26. Miškinytė, Rūta, „Petro Cvirkos paminklo epopėja (II): 2019 m. diskusijos įkaito iki raudonumo“, 15min, paskelbta 2019 m. lapkričio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/ar-zinai/petro-cvirkos-paminklo-epopeja-ii-2019-m-diskusijos-ikaito-iki-raudonumo-1634-1229036?utm_medium=copied
27. „N. Putinaitė: nereikia nuimti sovietinių paminklų“, LRT, paskelbta 2017 m. gruodžio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/tavo-lrt/15/195863/n-putinaite-nereikia-nuimti-sovietiniu-paminklu?srltid=AfmBOopq-SghW8QydFz7wFYqeSbNTd76jWRJehyeIXy6ld8bTkN4GHb>
28. “Nesuderinus su sostinės savivaldybe, Vilniuje pakabinta kontroversiškai vertinamam K. Škirpai skirta atminimo lenta“, lrytas.lt, paskelbta 2024 m. birželio 21 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2024/06/21/news/vilniuje-nesuderinus-su-savivaldybe-pakabinta-k-skirpai-skirta-atminimo-lenta-32514275>
29. Oželytė, Nijolė, „Tikiuosi, kad mąstantys žmonės supranta, jog atminimo lentos pakabinimas be suderinimo su savivaldybe yra tyčinė priešrinkiminė provokacija“, Facebook įrašas, paskelbta 2024 m. birželio 23 d., žiūrėta žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/nijole.ozelyte/posts/pfbid035PzRa5Lm2vgPPYEJ1zw2BLxuqeuVFAVMPfR6VDXvSYEt2KTYybnnwacABwQpEn4o2l>
30. „Paveldosaugininkai suabejojo K. Škirpa“, LRT, paskelbta 2015 m. rugpjūčio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/110280/paveldosaugininkai-suabejojo-k-skirpa>
31. Pryšmantas, Valdas, „Salomėjos Nėries gatvė Klaipėdoje lieka: nepadėjo net Vyriausybės reikalavimas“, 15min, paskelbta 2025 m. vasario 19 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/salomejos-neries-gatve-klaipedoje-lieka-nepadejo-net-vyriausybes-reikalavimas-56-2398080>
32. „Ramūnas Karbauskis. Justino Marcinkevičiaus iš mūsų širdžių jokia valdžia neatims“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 26 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/ramunas-karbauskis-justino-marcinkeviciaus-is-musu-sirdziu-jokia-valdzia-neatims-94026899>
33. „Reikalauta grąžinti lentą J. Noreikai ir K. Škirpos alėją“, „Lietuvos ryto televizija“, paskelbta 2019 m. rugpjūčio 7 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://tv.lrytas.lt/zinios/lietuvsdiena/2019/08/08/news/reikalauta-grazinti-lenta-j-noreikai-ir-k-skirpos-aleja-11396985?_gl=1*mjztsh*_gcl_au*MTc2ODg3NDk1Mi4xNzY2NzM4NDAx
34. „Remigijus Šimašius pakeitė nuomonę – Vilniaus savivaldybė lentą generolui Vėtrai atkurs“, 15min.lt, paskelbta 2019 m. balandžio 9 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/premjerai-j-noreikos-lenta-turi-buti-atstatyta-tada-sprendžiama-del-jos-tolesnio-likimo-56-1127886>

35. „Robertas Šarknickas. Po Marcinkevičiaus nulinčiavimo, kieno kito eilė? Tavo, Lietuvos patriote!“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/robertas-sarknickas-po-marcinkeviciaus-nulinciavimo-kieno-kito-eile-tavo-lietuvas-patriote-94016519>
36. Ruseckaitė, Aldona, „Supraskime, tomis dienomis ji buvo bejėgė, išmušta iš vėžių moteris, negalėjo susigaudyti, kas vyksta aplinkui, norėjo visiems padėti, bet neturėjo nei supratimo, nei galimybių“, Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, „*Salomėja Nėris – išteisinti ar nuteisti?*“, Delfi, 2019 m. liepos 20 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/lit/salomeja-neris-isteisinti-ar-nuteisti-81710119>
37. „Šiaulių meras: mieste esančios Salomėjos Nėries gatvės pavadinimas nebus keičiamas“, LRT, paskelbta 2024 m. gruodžio 10 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2435800/siauliu-meras-mieste-esancios-salomejos-neries-gatves-pavadinimas-nebus-keiciamas?srsId=AfmBOopWzdPMj3xlF6d7crRfv2_11OqbOEcvSnGRtM8I0Ab42H78qN-
38. „Šiauliuose netyla ginčai dėl lentelės generolui Vėtrai: kodėl valdžia delsia?“, Kauno diena, paskelbta 2023 m. rugsėjo 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/siauliuose-netyla-ginciai-del-lenteles-generolui-vetrai-kodel-valdzia-delsia-1138618>
39. Sinica, Vytautas, „Lietuvoje gal net ir nebesigirdi, bet nacių kalintas Štuthofe, o sovietų nužudytas kovotojas už Lietuvos laisvę Jonas Noreika pastaruoju metu aktyviai šmeižiamas pasauliniu mastu“, Facebook įrašas, paskelbta 2021 m. rugsėjo 28 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.facebook.com/SinicaVytautas/posts/pfbid02hKwT9qjTTMdXS2nuUMShV2GYsr6x2XUR5igHETD84Tu2Z1whkuTCsxnGo6K1p7Njl>
40. „Širvintose atidengta Marcinkevičiaus atminimui skirta skulptūra“, LRT, paskelbta 2024 m. birželio 6 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2291343/sirvintose-atidengta-marcinkeviciaus-atminimui-skirta-skulptura?srsId=AfmBOoqI94NlmarPxJhlHfIU5qMyfwgap_PvissFy6kaJvW-YbHj-sf
41. „Spektaklis „Nepamiršime nebeprisiminti“. Petras Cvirka išsineria iš samanų odos, Literatūra ir menas, paskelbta 2021 m. lapkričio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://literaturairmenas.lt/mediateka/spektaklis-nepamirsime-nebeprisiminti-petras-cvirka-issineria-is-samanu-odos>
42. „Sprendimas dėl paminklo Smetonai Vilniuje įžiebė diskusijas: vienos nuomonės, ar asmenybė verta įamžinti, nėra“, LRT, paskelbta 2023 m. sausio 3 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000252006/sprendimas-del-paminklo-smetonai-vilniuje-iziebe-diskusijas-vienos-nuomones-ar-asmenybe-verta-iamzinti-nera?srsId=AfmBOoqbO1PB2mLWyMfBulB5PLWWX7bj0EyUVzT-Xiu5wLffZUBy0jOk>
43. Vasiliauskaitė, Aistė, „Nusipelnęs menininkas ar komunistas? Visuomenė nesutaria dėl paminklo Marcinkevičiui idėjos“, LRT, paskelbta 2023 m. liepos 24 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2042695/nusipelnęs-menininkas-ar-komunistas-visuomene-nesutaria-del-paminklo-marcinkeviciui-idejos?srsId=AfmBOoaa9tHd-C_Y2JTUHHjvtNC4S3xSsD2IYNuHswsT8YdEf42sNIu
44. Venckūnas, Vilmantas, „Nepaisant gyventojų prieštaraavimo, Mažeikiai keis Nėries, Cvirkos gatvių pavadinimus“, LRT, paskelbta 2025 m. sausio 12 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2458166/nepaisant-gyventoju-priestaravimo-mazeikiai-keis-neries-cvirkos-gatviu->

[pavadinimus?srsId=AfmBOookvTS7VOnqgK3MjmgkILBDjh3pQKu7dQbbmF-Zwf4ByR13qAyw](https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniaus-teisme-byla-del-j-noreikos-veiklos-vertinimo-56-1111770)

45. „Vilniaus teisme – byla dėl J.Noreikos veiklos vertinimo“, 15min.lt, paskelbta 2019 m. kovo 5 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniaus-teisme-byla-del-j-noreikos-veiklos-vertinimo-56-1111770>
46. „Vilniuje išniekinta Generolo Vėtros atminimo lenta: teisėsauga pradėjo tyrimą, Tomas lieka sulaikytas“, LRT, paskelbta 2019 m. balandžio 8 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/989347/vilniuje-isniekinta-generolo-vetros-atminimo-lenta-teisesauga-pradejo-tyrima-tomas-lieka-sulaikytas-atnaujinta-17-10?srsId=AfmBOopKLQMhQcPUv0dS-30OWnsLOjEZqqIvQFuehm8Dh9GF4rj2pJgO>
47. „Vilniuje planuojama statyti paminklą Justinui Marcinkevičiui bei tvarkyti jo skverą“, Delfi, paskelbta 2022 lapkričio 20 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/vilniuje-planuojama-statyti-paminkla-justinui-marcinkeviciui-bei-tvarkyti-jo-skvera-91800337>
48. „Vilniuje svarstoma atsisakyti P. Cvirkos, S. Nėries, A. Venclovos, L. Giros pavadinimų“, lrytas.lt, paskelbta 2017 m. gruodžio 3 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2017/12/03/news/vilniuje-svarstoma-atsisakyti-p-cvirkos-s-neries-a-venclovos-l-giros-pavadinimu-3762791>
49. Vireliūnaitė, Lauryna, „Nuo Vrublevskių bibliotekos dingio lentelė Generolui Vėtrai: direktorius paaiškino, kas nutiko“, Delfi, paskelbta 2023 m. gegužės 2 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nuo-vrublevskiu-bibliotekos-dingo-lentele-generolui-vetrai-direktorius-paaiskino-kas-nutiko-93227465>
50. „Vytenis Andriukaitis. Taip, tikra tiesa – Justinas Marcinkevičius yra iškiliausias“, Delfi, paskelbta 2023 m. liepos 25 d., žiūrėta 2026 m. sausio 5 d., <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/vytenis-andriukaitis-taip-tikra-tiesa-justinas-marcinkevicius-yra-iskiliausias-94015691>

DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO DEKLARACIJA

Vardas, pavardė: Milda Montvydė
Studento pažymėjimo numeris: 2416589

Prašome pažymėti „x“ taikytiniems punktams:

- ☐ Aš **nenaudojau** dirbtinio intelekto įrankių pateikiamame darbe.
☒ Aš **naudojau** vieną ar kelis dirbtinio intelekto įrankius pateikiamame darbe.

Jei taip, kokius? OpenAI ChatGPT

Dirbtinio intelekto įrankius naudoju kritiškai, kaip pagalbinę priemonę. Prisiimu visą atsakomybę už darbe pateiktą informaciją, argumentus ir galutinius darbo rezultatus.

(Parašas)

Prašome pažymėti „x“ taikytiniems punktams bei paaiškinti, kaip naudojote dirbtinį intelektą:

Aš naudoju dirbtinio intelekto įrankius šiam/-iems tikslui/-ams:

1. ☐ **Idėjų generavimui** (pavyzdžiui: argumentų ar kontra-argumentų generavimui, struktūros plano sudarymui, galimų tyrimo klausimų generavimui)

Paaiškinkite:

2. ☒ **Informacijos paieškai** (pavyzdžiui: papildomos literatūros ar kontekstinės informacijos paieškai)

Paaiškinkite: naudoju ChatGPT šio darbo temai aktualių tyrimų ir akademinių straipsnių paieškai.

3. ☒ **Kaip rašymo asistentą** (pavyzdžiui: gramatinių ar stiliaus klaidų taisymui, vertimui, pastraipų perstruktūravimui ir pan.)

Paaiškinkite: naudoju ChatGPT koreguodama analizuojamų socialinių tinklų komentarų gramatiką, kad darbe ji būtų pateikta norminė; verčiau šaltinius iš anglų kalbos skaitymui, atlikau Summary dalies stiliaus klaidų taisymą akademinę anglų kalbą.

4. ☐ **Vizualinės medžiagos kūrimui** (pavyzdžiui: naujo paveikslėlio, žemėlapių sukūrimui ar redagavimui)

Paaiškinkite:

5. ☐ **Kaip mokymosi pagalbininką** (pavyzdžiui: papildomam medžiagos paaiškinimui paprastesne kalba, sąvokų ar teorinių koncepcijų palyginimui, žinių patikrinimo užduočių generavimui ir pan.)

6. ☐ **Duomenų analizei** (pavyzdžiui: skaičiavimui, kodavimui, kokybinių ar kiekybinių duomenų vizualizacijai, lentelės ar grafiko sukūrimui)

Paiškindite:

7. ☐ **Efektvumo didinimui** (pavyzdžiui: tekstų santraukų kūrimui, išnašų formatavimui ir pan.)

Paiškindite:

8. ☐ **Kitu būdu.**

Paiškindite:

9. **Kokių žingsnių ėmėtės siekdami sumažinti dirbtinio intelekto daromų klaidų ar neatsakingo naudojimo tikimybę?**

Paiškindite: atsakingai vertinau sugeneruotą informaciją, tikrinau ir lyginau ją su kitais šaltiniais.

1 PRIEDAS. Su sovietmečiu siejamų herojų įamžinimą palaikančių pasisakymų sąrašas

Žemiau esančioje lentelėje pateikiami visi šio darbo analizei naudoti vieši komentarai, kuriuose argumentuojama už su sovietine ideologija siejamų herojų įamžinimą. Komentarai surinkti iš „Facebook“ socialiniame tinkle rastų žiniasklaidos portalų LRT, 15min, Delfi, lrytas.lt ir Respublika.lt įrašų, kuriuose dalijamasi nuorodomis į straipsnius apie Salomėjos Nėries, Petro Cvirkos ir Justino Marcinkevičiaus įamžinimą. Duomenų paieška vykdyta kiekvieno konkretaus žiniasklaidos portalo „Facebook“ puslapio paieškoje filtruojant raktažodžius *Nėris / Nėries / Nėriai / Cvirka / Cvirkos / Cvirakai / Marcinkevičius / Marcinkevičiaus / Marcinkevičiui* pagal metus nuo ankstyviausių iki vėlyviausių įrašų. Komentarai lentelėje sugrupuoti pagal atvejį (asmenybę), komentarų rašyba lentelėje pateikiama netaisyta. Dėl etiškumo (didžioji dalis komentarų autorių nėra vieši asmenys), šių pasisakymų autorystė lentelėje nenurodoma.

Atvejis	Komentaras	Nustatyti naratyvai	Nuoroda į soc. tinklų įrašą, kuriame yra komentaras
Salomėja Nėris	Didžiulė pagarba gerb Vaitkui ir Šalteniui kurie bent nebijo pabandyti tautą laisvinti nuo paranojinio aštuonkojo apraizgusio Lietuvą, tuoj ir savuose veidrodžiuose imsime matyti kolaborantus, okupantus, perversmininkus... Bandy mas nušluostyti dulkes ir daug nepelnyto purvo nuo tautos nacionalinės poetės parodant ją tokią kokią ji buvo ir dabartinėms kartoms yra daugiau nei sveikintinas ir jokios politikos čia ieškoti nereikia, o tik pasidžiaugti	Informacinio karo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/4017631536397
	Salomeja Salomeja.. megom ar ne mes Ja. Ji rinkos ar but istremtai ar geriau pagiedoti, ko dedes nori ir likti gyvai. O dabar ka ne tas pats aplink Lietuvoje vyksta ? Kas rekia, kad ji isdavike ? Apsimeta, kad savo nuomone reiskia, bet realiai tokie pat, nes kitaip ate pasakys savo karjeroms. Visi vienaip ar kitaip nupirkti, kas liecia visas sias astrias diskusijas musu siandienineje ziniasklaidoje ir aplink ja. Bet siais laikais nieks netremia, tai labiau galima viska pavadinti tokiu terminu kaip - Prostitucija, ziniasklaidine, politine, sou biznio, eilitine ir t.t Nesuoks pagal seimininko dudu ir viskas baigta bus, eis ant gatves. Tai, kad nieko naujo. Nei tie purvo drabstymaisi is skirtingu frontu, nei dar kas. Viskas pinigai ir interesai bent siandieniniam pasauli.	Išlikimo / prievartos sąlygų	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
	Kam plakti. Kaip buvo, taip buvo. Bet eilės gražios.	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
	Man visada patiko jos eilėraščiai skaitau ir skaitysiu ir anukus išmokinsiu	Kultūrinio paveldo Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
	trūksta žodžių.....jaučiuos kaip mane pačią apspjauė.....	Emocinio tapatumo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
	Kuris iš mūsų neskaitė S.Neries pasakų? Aš mažytė prieš miegą klausydavau Sigutės, Eglės žalčių karalienės ... Tai mūsų Lietuvėlės pasididžiavimas. Kodėl pamirštam, kad daug mūsų tautiečių buvo apgauti. Po šiai dienai yra plaunami smegenys. O jinai nebuvo politinė poetė.	Nuopelnų iškėlimo Emocinio tapatumo / nostalgijos Kolektyvinės atsakomybės Ideologinio suklaidinimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
	Na laikotarpis buvo žiaurus ir ji pasirinko toki kelią. Neteisčiau as jos uz toki dalyka tai teiskim ir smetona, cvirka ir t.t. Nemanau kad jei ji butu nevaziavusi tai butu nuleme kitaip lietuvs priklausomybe rusijai.	Sudėtingo istorinio konteksto Kolektyvinės atsakomybės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
	Salomėjos Neries talento neuztemde jos menkavertes poemos šlovinancios Staliną ir	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883

Lenina ... Ji tikėjo veidmainiskais komunizmo idealais ... Gaila , bet ne ji viena.	Ideologinio suklaidinimo	
Skaitykime jos poeziją, ji nuostabi, o klystame visi.	Nuopelnų iškėlimo Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
Šiuolaikiniams inkvizitoriams noriu priminti citatą "....kito akyje šapą mato, o savo ir rasto nepastebi....". Menkystos likę teisti ir smerkti....	Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
Oi kaip visi sugeba smerkti kitus.....Ar visi dabartiniai žmonės jau tokie "šventi"....O jie pažinojo poetę, su ja bendravo-kad gali komentuoti? Oi oi reikia aplinkui save apsidairyti.	Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
tokios nuostabios eiles gali užgimti tik tokioj pat nuostabioj sieloj 😊 myliu Jos kuryba, kuri susildo dusia...tie kurie teisia už juodas demes-savo gyvenimo paklodes issiskalbkit...	Nuopelnų iškėlimo Emocinio tapatumo / nostalgijos Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
[Atsakant į komentarą]: pritariu Jums...Gaila , kad mirė anksti, o ir gyvenimas jos nelepino. Kas žino ką ji dar gražaus būtų sukūrusi, o gal ir atsiprašymo būtų buvę...nereikia S.N. smerkti...Turim dar ne tokius išdavikus, kurie iki šiol gyvi ir tamsuolių dievinami (Landsbergis), bet jie kriukši žiūrėdami į tautą kiaulės akimis ir vadina juos šunauja	Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
Pamanykit vieną kitą eilėraščių stalinui ar marytei paprasė! O kad visi komentatoriai prieš su lenino galvom praduose rėkė ura ura tai jie nepasidavė sistemai, jie už Lietuva buvo?!?!?!?	Ideologinio suklaidinimo Kolektyvinės atsakomybės Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
Geras komentaras iš Delfi komentarų: "Mano Mamai šiandiena devyniasdesimt penki ,ir kai as jai perskaiciau ,kai kuriuos komentarus , ji tik atsiduso ir pasake , treme lietuvius tuos ,kuriuos suskunde ju gimines ar kaimynai , tik vienetai buvo istremti kaip patriotai Lietuvos ,o dalis ir kaip baisus isnaudotojai tarnu dirbusiu dvaruose ,tikrus patriotus ,susaude ir sugulde aikstese , baisus laikai buvo , neduok Dieve, pasikartojimo , o S.Neries eilerascius kelis Mama dar ir dabar gali padeklamuoti . "	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Kultūrinio paveldo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
kartais žmogaus atmintis mato tik faktus - o kas būtų buvę jei nevažiavę "saulės parvežti" - ar dar būtų buvus "Lietuva" nors ir neišduota. Kuo poezija, eilės išduoda Lietuvą, jei atvirai - reikia gerbt, kad mums liko lakštingalos eilės, o ne prisiminimų pakalikus...	Kolektyvinės atsakomybės Kultūrinio paveldo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
"Buvo bloga poetė..." Tai tegul visi, turintys tarybinius diplomus , meta į laužą- sutartinai ir eina į Darbo biržą... Kuris išdrys pirmas, tasir bus patrijotas... Tokių " didvyrių " neatsiras...	Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
reikia žiūrėti į asmenybę, jos kūrybą, o ne ką kur darė, ar su kuo ir dėl ko, ant kokio šono miegojo. Tai tautos lakštingala!!!	Nuopelnų iškėlimo Politikos ir kūrybos atskyrimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
Visų pirmą reikia nepamiršti kokias ji laikais gyveno arba ji paklūsta režimui arba ji ištremiama į atšiaurų Rusijos užkampį arba dar blogiau ji pasmerkiama miriop.	Sudėtingo istorinio konteksto Išlikimo / prievartos sąlygų	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1248228441872883
Ar jums atrodo, kad per mažai Lietuvos partizanų galvas paguldė, ar per mažai buvo ištremta, ar reikėjo dar daugiau beviltiškai besipriešinančių???? Taip ir Lietuvos iš viso būtų nelikę kaip ir Krymo totorių savo žemėje. Žinau, ką sakau, nes esu iš pasipriešinusių ir žuvusių, bei ištremtųjų giminės.. Kalbate apie tai, ko nesuprantate, ko savo protu ir širdimi nenorite pajauti. Kalbate, kad kiti ištvėrė, o jūs ar buvote bent panašioje situacijoje kaip Salomėja? Ir ką jūs pasakysite apie tuos, kurie kantriai, tyliai išgyveno, nuplaukdami pasroviui. Ar pagalvojote, kas būtų atsitikę su Salomėja ir jos šeima, jei būtų atsisakiusi? Gal ji ir ne didvyrė, bet ir ne nusikaltėlė, ji palaužta, nelaiminga moteris ir nuostabi POETĖ.	Sudėtingo istorinio konteksto Išlikimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144
Kad ir ką apie Ją besakytų, geresnio poeto Lietuva neturi.	Unikalumo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144

Kodėl mirė poetė, kokia buvo mirties priežastis, liks ko gero paslapyje. Man būnant sovietiniuose Mordovijos politiniuose lageriuose, 1960-1965 metais, teko girdėti ir tokias mirties priežastis. Viena iš jų, jog ji buvo išprievartauta, aukšto pareigūno, NKVD. Ir numarinta. Kita versija ta, kad ji pamačiusi ir sužinojusi, kaip mąsiškai buvo tremiami jos tėvynainiai, išreiškė viešai nusivilimą. Tai ir buvo likviduota, paskelbus, kad sirgo kepenų vėžiu. O dėl parašymo: "Poema apie Staliną", girdėjau štai tokią istoriją: "Ji buvusi iškviesta į NKVD rūmus, pas aukštą pareigūną ir paraginta parašyti tą poemą. "Tiesiog pagrasinę jai, jai per naktį neparašys, būsimi likviduoti. Juk visi matė ir žinojo, kad S. Nėris, buvo įpatyngai gabi, eilėraščių kuryboje. Kiek čia tos tiesos, sunku pasakyti. Man įdomu, kodėl nėra kritikuojamas, J. Marcinkevičius, už eilėraščių: "Šiandieninis Leninas.", "Leninas kalba, Leninas dirba.". Taigi manau, kad S. Nėris, išliks visiems laikams, kaip mūsų tautos, "Čiulbanti Lakštingala".	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Smerkiančių veidmainystės Kultūrinio paveldo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144
O, mes kaip tik apie ją katik snekejom per lietuviu... gražus eilerasciai jos... ypac rinkinyje "prie didelio kelio" tas tėvynės ilgesys, apgeilestavimas dėl praeities klaidų... turbūt liudniausi zinomi eilerasciai yra is Salomejos Neries "prie didelio kelio"	Atgailos	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144
Tikra tiesa, kad ji buvo uždaryta ir verciama parašyti poema apie stalina per naktį, nes iki paskutinės dienos ji nesutiko. Didžiokimės tureje tokia talentinga Lietuvos lakštingala!!! Faktai is 1960-1965m studiju laikais. Neteiskime, kad nebūtume teisiami!!!	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1647099125319144
[Atsakant į komentarą, kad Cvirkos dalyvavimas delegacijoje buvo nulemtas aplinkybių, todėl nereikali jai teisti]: Ne todėl, kad dalyvavo delegacijoje, priversti buvo, tai dalyvavo, bet todėl, kad skūndė nepalankius valdžiai, todėl ir skiriasi S. Nėris nuo P. Cvirkos, kuri tik dalyvavo ir turėjo parašyti ką liepiama, bet nieko neskūndė. Nurašau ir Cvirkos "Žemė maitintoja", kur minima man artimų žmonių pavardė, kaip buožių, ar jie kalti, kad buvo geri ūkininkai, bet jei Cvirkos tėvai ir seneliai buvo biedni, irgi nekalti, todėl buvo toks Cvirkos požiūris, nekaltinu. Bet jei per jo skundimą žmonės atsidūrė Sibire, to tai tikrai nepateisinu.	Pasyvaus dalyvavimo	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoSF1
100 %sutinku kad buvo gera poetė vaiku rašytoja ir už tai nusipelnė paminklo	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0nTggSZBshqNeirJMC1typCAczPrgEjo4yoGGM9GzAA1VbDW38ektrGZ2KwD41frBl
taip, būtent- galybės pasakų ir eilėraščių VAIKAMS kūrėja. Ir paminklas pastatytas už kūrybą, o ne už asmeninį gyvenimą. Oi, pasakysiu jums "naujieną"- skaitymas nesibaigia ties google ir fb!	Nuopelnų iškėlimo Politikos ir kūrybos atskyrimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0nTggSZBshqNeirJMC1typCAczPrgEjo4yoGGM9GzAA1VbDW38ektrGZ2KwD41frBl
Tai istorija ją ir toliau reikia tobulinti o ne naikinti ką išsaugosim tą ir turėsime. Pasimokyti reikia iš archeologų kasineja ieško istorijos o mūsų neispruse Siu masiai viska naikina prieš istoriją ne kovok.....	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos Kartų (institucijų) kritikos Institucijų savivalės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0nTggSZBshqNeirJMC1typCAczPrgEjo4yoGGM9GzAA1VbDW38ektrGZ2KwD41frBl
Nebūkite bepročiai keisdami S. Neries m - los pavadinimą. Tai didi Lietuvos poetė. O kaip jūs pasielgtumėte jos vietoje?	Nuopelnų iškėlimo Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid02H2cdhNiD1h7P5gcQwAik46e8qUS83BTnmPxGzzbtVDVrZypVpW12MDWdJPYmLaUyl
Taip ir tai „desoviet.komisijai„ garbės nedaro vadovaujantys vien tik savo neapykanta ir atsižvelgiant į to laikmečio politinį režimą, juk negaliti įrodyti, ar jai nebuvo grąšinama, ar šantažuojama... taigi... viskas daroma paviršutiniškai ir aplaidžiai.... tarsi specialiai norėta išerzinti žmones...	Institucijų savivalės Sudėtingo istorinio konteksto Išlikimo / prievartos sąlygų Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0vfjVpvdspyUTSt4TsJbY9c1Wzvc6XMJcLTNFhfJfJemWDbQAXi6T2veZR4fXWfsl
Ar bent jau tolimame horizonte matyti bent panašaus talento kūrėjo kaip S. Nėris, tas pats K. Kubilinskas ar P. Cvirka. Politika tegu eina savo keliu, kūryba savo keliu. O dabar talentai	Unikalumo Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0vfjVpvdspyUTSt4TsJbY9c1Wzvc6XMJcLTNFhfJfJemWDbQAXi6T2veZR4fXWfsl

	sukoncentruoti eurovizijoje ar mama apdovanojimuose	Politikos ir kūrybos atskyrimo	
	Na Geras....Nebeturi ką beveikti...Prisikabino prie Savo nuostabios poetės Mūsū perlo.Gatves mokyklos ir daug kas pavadinta Neries vardu,Niekam netrukdė..Rodosi kaip kanibalai pradėsime netrukus žudyti ir ėsti vien kita...Jau netrukus.O po to sakys kodėl Lietuvoje Tokie žmonės....Tik per silpnapročius kurie prie to veda,Taškas..	Nuopelnų iškėlimo Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0vfjVpvdspyUTSt4TsJbY9c1Wzvc6XMJcLTNFhfJsJemWDbQAXi6T2veZR4fXWfsl
	tuščias tos komisijos darbas net vis ir ji supranta savo darbo beprasmiškumą nes ši Poetė išliks tiek kiek išliks ir pati tauta, ...	Institucijų savivalės Kultūrinio paveldo Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0vfjVpvdspyUTSt4TsJbY9c1Wzvc6XMJcLTNFhfJsJemWDbQAXi6T2veZR4fXWfsl
	Nekeisti,tai negalima,nejau taip noras naikinti savo tautos istoriją,aukso fondą ,kas su jumis darosi mielas jaunime?	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos Kultūrinio paveldo Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/post/s/pfbid02H2cdhNiD1h7P5gcQwAik46e8qUS83BTnmPxGzzbtVDVrZypVpW12MDWdJPYmLaUyl
	Mokame tik viską naikinti, net nesvarbu, kad čia istorijos dalis.	Istorinės atminties išsaugojimo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/post/s/pfbid0Uk1xpDVXuc52zCovr7bqBtPa6fc3f1HYeGFCy3WcHAeyP9eBXgSitUmhmUA3JtFTl
	Kokia prasmė dabar griauti istoriją , jeigu ji tokia buvo ... tai gi idomu , istorija turime priimti , buvo tokie laikai , prisiminti ir pasimokyti iš tos istorijos O tik laikas parodo , ideologijų vaisius. Kurkime šių dienų nauja istoriją , palikdami ramybėje senus paminklus . Tai tik istoriniai paminklai	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos Sudėtingo istorinio konteksto Ideologinio suklaidinimo	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid02GEs2hTMMJRW18d4VkvFS4FK52AJZ8sXk1FCTQAXPbLJNYYZ8HnL8uYTzLNUy2o8Xl
	Va dėl to, kad negali pasakyti savo tikros nuomonės ir vyksta tie mokyklų ir gatvių pavadinimų keitimai. Bet iš žmonių širdžių neismesit, nepakeisit šios mylimos poetės vardo ir eilių.	Institucijų savivalės Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0WFC6zvzHf8ZM55tvjSJNqpRwdfHfUTJNDNob3HfetxBZ4vmRBA3QKwZzEqMPqGJl
	Isprotejo tie kurie nori istrint S.Neri is musu atminties. Ji geriausia ka turim ir manau jau nieko geresnio nebus	Unikalumo	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0WFC6zvzHf8ZM55tvjSJNqpRwdfHfUTJNDNob3HfetxBZ4vmRBA3QKwZzEqMPqGJl
	... Literatūros žudikai - niekšeliai - šalin rankas nuo mūsų Lietuvių Tautos poetės . Ne jums spręsti Lietuvos tautos poezijos korifėjų likimus . Ne jūs niekšeliai spręsite kam būti o kam neišlikti ! S. Nėris amžiams išliks tik tikrų Lietuvos patriotų širdyse, protuose ir atmintyje ...	Institucijų savivalės Kultūrinio paveldo	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0WFC6zvzHf8ZM55tvjSJNqpRwdfHfUTJNDNob3HfetxBZ4vmRBA3QKwZzEqMPqGJl
	O kuris iš tų "šventųjų" nebuvo toks pat tarybinis,o kartais ir aršesnis?Visi profesoriai,direktoriai ir tt ,kurie ir dabar aukštuose postuose ir deda į kelnes ,kad tik nebūtų išviešinti.	Institucinės veidmainystės	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid02YU33i3f5zLw3nqZWQTx4UhugfSWZfCqw5G3n2yAx8cjdTm9JZszyo7PRCmWHTktnl
	Jūs teisus tai mūsų praeities istorija kurios mes pakeist negalim ir palikim tai kaip atminimą ateitos kartom ir nereikia niekinti nes gal juos ateities kartos irgi atmins kaip karo kurstytojus ir žemdirbių ūkių naikintojus miškų sunaikinimą gyvūnų išnykimą neturint kur prisiglausti negi semūnai yra pasaulio dievai viską žinantys	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos Institucinės veidmainystės	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid02YU33i3f5zLw3nqZWQTx4UhugfSWZfCqw5G3n2yAx8cjdTm9JZszyo7PRCmWHTktnl
	[Atsakant į komentarą, kad tai – nuostabi žinia]: ir vieną kart pavasari,tu vėl atjosai drąsiai,o mylimas pavasari,manęs jau neberasi.Sulaikęs juodberį staiga,į žemę pažiūrėsi ir žemė taps žiedais marga,aš diemedžiu žydėsiu.Nuostabi poetė ir eilės jos nuostabios.Gaila,kad mūsų valdžiažmogiai naikina viską kas dar buvo likę gražaus.Valstybė be praeities,neturi ateities.	Nuopelnų iškėlimo Institucijų savivalės Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid035r2G9WKFGcfmKASR3FAPjLePd6c2qA6pD5WBD3sJaQFShYWadgB36ibzSTk6jCpl
	Sovietai negailėjo lėšų savo propagandai prieškario LIETUVOJE, mūsų rašytojus ir šiaip inteligentus kviesdavosi į ambasadą pasakodavo koks nuostabus gyvenimas Rusijoje jie šita mokėjo kai kas mūsiškių patikėjo tame tarpe ir mūsų nepaprasto talento mergina iš provincijos aišku paskui dėl šito nepaprastą gailėjosi ir graužėsi aš manau kad keliais savo nepamatuotais eilėraščiais mūsų Lietuvos nesugriovė kaip keletas generolų kurie nedavė sutikimo priešintis	Ideologinio suklaidinimo Unikalumo Atgailos Kolektyvinės atsakomybės	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid02YU33i3f5zLw3nqZWQTx4UhugfSWZfCqw5G3n2yAx8cjdTm9JZszyo7PRCmWHTktnl

	Nebuvo jina kokia partijos veikėja, neužėmė jokio posto valdžio, kad dabar ją, poetę vadinti kolaborante... Čia jūs pasirodo kas esat, kai greitai šlykščiai loti, pagalvokit kiek mūsų tarpe slankioja neišrašytų kgbistų.	Pasyvaus dalyvavimo Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid08EW1JkvJ7G2DfHaHC7XysV6MAQw3Ux3fU8hnoD3zQmWaFsM3eizNsPhsXLxGmxTel
	Šalin rankas nuo Salomėjos. Sovietinė valdžia griovė ir savo statė. Ir dabartinė tą patį daro (daugiau nieko nesugeba), tik vamzdį Vilniuje pastatyti ir Gedimino kalną nustumti. Tai jiems partizanai, savanoriai netokie, reikia atminimo lentas lupti. Kas toliau?	Institucijų savivalės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI
	Kokiu ji laikmečiu, tai rašė. Aš ją pateisinu. Ji turejo sūnų ir šeimą, kurią mylėjo. Stalino žiaurumas buvo nenusakomas. Salomėja Nėris - lakštingala, kuria pasinaudojo Stalinas. Kiek metų praėjo nuo jos rašymo? Kodėl KGB sąrašų iki dabar nera? Paslėpta po žemem. Jų yra 130 000 tūkstančių Lietuvoje. Praėjo 35 metai - nepriklausomybės metų. Kam tai naudinga?! Ši klausimą ir KGB viesinima tučiuojau reikia spręsti. Ne paminklų nugriovimus. Salomėja Nėris ir liks lakštinga, kuri negalejo neciulbeti. Esu giminaitė Salomėjos Nėries ir visą likusį gyvenimą būsiu tik jos pusėje.	Sudėtingo istorinio konteksto Išlikimo / prievartos sąlygų Institucinės veidmainystės Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI
	[Atsakant į komentarą]: Vienintelė tuo metu lakštingala ir poetė buvo tik Salomeja Nėris. Ja ir Stalinas pasinaudojo, vietoje ginklo.	Ideologinio suklaidinimo Unikumo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI
	Prie ko čia kažkokio teismo sprendimas? Paklauskite Lietuvos žmonių bent jau. Labai gaila, kad jau nebėliko amžininkų. Jie TIKRAI pasakytų, kad bent jau gyvenimo pabaigoje ji suprato, kad buvo apgadinėjama sovietų ir į tą Mąksvą mirti ji buvo išskraidinta per prievartą.	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Atgailos	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI
	Po sąjūdžio Palemono stotyje prie manęs prisėdė senutė, kuri sakė: vargšė Saliamutė kentėjo nuo rusiškų agentų, kurie nurodydavo, ką ji turi daryti...baisu	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Išlikimo / prievartos sąlygų	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNI
	Nugriaušit, išvešit, betvistiek, Nemune ledai išplauks, obelys pabals..... Jaunimui, tai nieko, bet mūsų kartos žmonėms labai SKAUDU	Emocinio tapatumo / nostalgijos Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0Rs9KtYFuMogFTEz93qvpmyUsWQdJuZtPwgg9tJVMc2umLoJMArG8397m4xjSNdgl
	Zombiai, tai mūsų tautos istorija. Kokia ji bebūtų yra mūsų. Kiekvienas laikmetis turėjo ir gero ir blogo. Ir jūs, nemokšos pusgalviai, neturite jokios teisės perrašinėti istoriją, teisti ir žeminti tuo metu kūrėjus žmones. Tai niekinga ir žema	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0Rs9KtYFuMogFTEz93qvpmyUsWQdJuZtPwgg9tJVMc2umLoJMArG8397m4xjSNdgl
	Dabartiniai „politikai“ gal net ir nežino, kas tokia Salomėja Nėris. Paminklą galima nukelti, bet tokiu būdu istorijos nepakeisti.	Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0Rs9KtYFuMogFTEz93qvpmyUsWQdJuZtPwgg9tJVMc2umLoJMArG8397m4xjSNdgl
	Ot niekšai, jūs čia esat laikinai, neaišku kuo bsigsit, gal dar pasodins už korupciją.. Bet Salomėja Nėris buvo ir bus amžinai! Ką jūs pasieksit nugriovę? Tik išsausit žmonių neapykantą!	Kultūrinio paveldo Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0Rs9KtYFuMogFTEz93qvpmyUsWQdJuZtPwgg9tJVMc2umLoJMArG8397m4xjSNdgl
	[Atsakant į komentarą, kad Vanagas ar Jonas Žemaitis nesutiko kolaboruoti kaip S. Nėris]: Karininkus palygino su ideologijos supainiota moteriške. Jei istoriją seki, tuo pseudokomunizmu sirgo pusė europos nuo menininkų iki progresyviausių mokslininkų. Interneto nebuvo ir to kas vyko sovietijoje niekas nematė, o fasadas buvo pristatomas itin idealistiškai. Skurdo matė žmonės į sovietikus žiūrėjo kaip į progresyvią vasaumenę, tik po to pamatė tą košmarą cccp	Ideologinio suklaidinimo Pasyvaus dalyvavimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0MUFUWABdRSXW3HjkSLWzYsisercgJhXrQSE1Zu51KeTUplj3LqbFVHj2WbQGhC49l
	Mes visi suprantame, kad ji buvo patikėjusi, sovietine "šviesa". Tačiau poetė ji buvo tikra legenda. Senelės pasakos iš vaikų neatimsi. Visa poezija legendinė.	Ideologinio suklaidinimo Unikumo Politikos ir kultūros atskyrimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDVtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt

	[Atsakant į komentarą, kad vertėtų pasiskaityti poemą apie Staliną]: Toks buvo laikmetis, o gal toks užsakymas, kad reikia tokios poemos. Mums sunku vertinti. O, kad gražiai, jausmingai kūrė poeziją, tai turbūt visi puikiai žino.	Kultūrinio paveldo Sudėtingo istorinio konteksto Išlikimo / prievartos Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	Ji buvo moraliai išprievartauta, kaip daugelis talentingų žmonių, o klykia apie jos sunaikinimą pilka masė, nes tokie niekada niekam nerūpėjo ir niekas jų nekibino, reikėjo jėga pajungti sau talentinguosius, nes jie turėjo poveikį žmonėms. Dabar visi mandri, bet nežinia ką patys giedos, jei va ruzkiaiužims vėl Lietuvą be jokių niekieno prašymų. Esu tikra, kad labiausiai putojantys pirmi ant keturių prieš juos puls ir užpakalius jiems laižys, mad tik išliktų.	Išlikimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	[Atsakant į klausimą, kas pasvers, kiek Nėris buvo sąmoninga, o kiek suklaidinta]: prie paminklo Salomėjos eiles skaitė tremtinė ir pasakojo, kaip kas su mama gyvuliniam vagone su daugybe kitų tremiamųjų, kurie buvo alkani ir mušami, bet dainavo Salomėjos eiles ir žinojo, kad ji SAVA. Nėris jie buvo žmonės, o ne tie, kurie dabar loja ruzų užzombi ti ir gatavo savo rankomis pasmaugti šviesiausius	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Kultūrinio paveldo Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	[Atsakant į komentarą, kad daug kas būtų važiaavę tos saulės parvėžti]: vidutinių neprievartavo, talentinguosius šantažuodami vaikų ir tėvų gyvybę vertė daryti tai, ką liepdavo. Jūs visi didvyriai - sutiktumėt, kad sušaudytų jūsų artimuosius, nes kas jie tokie, lyginant su jūsų ruziško sukirpimo urapatrizizmu.	Išlikimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	Galit istoriją perrašyt, paminklus nugriaut, net knygas sudegint - talento iš žmogaus neatimsit vistiek. Talentinga poetė, populiariausias jos eiles žinom atmintinai: Mama skaitydavo, guldydama miegot, vėliau jos eiles rinkdavomės deklamuot skaitovų konkursuose, renginiuose... Taip ir užaugom, ir savo vaikams "Eglė Žalčių Karalienė" vis dar skaitom... ♥ Kultūra ir politika turi būti ATSKIRI dalykai, nes, tokiais tempais, greit pradėsime liept knygas krosnin sukūrent...	Kultūrinio paveldo Nuopelnų iškėlimo Emocinio tapatumo / nostalgijos Politikos ir kūrybos atskyrimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	[Atsakant į komentarą, kad tuoj ir knygas pradės deginti]: buvo istorijos praktikoje ir tokių dalykų . Vandalų buvo ir yra visais laikais. Žmonės , kurie tapatina Talentą su politika, yra skurdus savo vidum. Ir tas pavydas, kad kitas yra Dievo palytėtas , neleidžia mėgautis sukurtais meno šedevrais , tuo pačiu ir džiaugtis savo gyvenimu. Sėdi savo pagiežoje , kaip tamsiam rūsy ir spjaudo tulžimi . Patys save pasmerkę .	Politikos ir kūrybos atskyrimo Nuopelnų iškėlimo Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	aš turiu nukentėjusius nuo 1939 - 1990 sovietinės okupacijos statusą. Mano a.a. tėtis Stanislovas Jakas, politinis disidentas ir politkalinys, labai mėgo ir S. Nėries, ir P. Širvio eiles, begalę jų deklamuodavo. Jis mokėjo atskirti pelus nuo grūdų. O " Senelės pasaką" atšvietė ir liepė man skaityti ją vaikams kasdien, mokyti mintinai. Mano diedukas buvo Lietuvos savanoris, jis dainuodavo dainas, kurių žodžių autorė buvo S. Nėris. Mano šeimos 3 kartos ir mano šeimų žmonės bei jų draugai - kunigas Povilas Jakas, tremtyje Sibire buvęs kartu su monsinjoru Kazimieru Vasiliausku bei tėvu Stanislovu - Dobrovolsku - niekada nemiekino S. Nėries. Nes jie mokėjo atleisti paklydimus. Bet ta karta, kuri užaugo be S. Nėries, be P. Širvio mokyklos programoje mato tik trumpalaikį žmogaus pasidavimą, kurią išpučia ir rėkia: " Išdavikė !". Jūs prasišluokit savo kiemą ir perskaitykit vaikams " Senelės pasaką".	Politikos ir kūrybos atskyrimo Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Kartų kritikos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	[Atsakant į komentarą, kad tėtis tikriausiai nežinojo, kas pardavė Lietuvą, jei ir išstremtas mėgo Nėries poeziją]: puikiai žinojo. Beje, viena iš " nuodėmių", už ką jį 1972 lapkritį pasodino į kalėjimą, buvo tai, kad iš Maskvos disidentu, akademiko Andrejaus Sacharovo parvežė ir	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Sudėtingo istorinio konteksto Unikalumo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt

	Lietuvoje platino Ribentropo - Molotovo pakto slaptuosius protokolus. Esu kalbėjus su dar gyvu tėčiu apie tą " saulės iš Rytų parvežimą", taip pat savo ausimis girdėjusi tėčio ir Juozo Urbšio, paskutinio tarpukario Lietuvos užsienio reikalų ministro pokalbio apie Ribentropo- Molotovo pakto pasirašymo aplinkybes, visą tą situaciją iki II pasaulinio karo pradžios, tad tikrai ir aš, ir tėtis puikiai žinojom, kokia BEVILTISKA situacija buvo. O jums, sofas riteriams, labai lengva dabar visus dergti. Ar yra kita to laikotarpio poetė, geresnė už S.Nėrį ? Ar turim kažką geresnio pokariniu ar dabartiniu laiku ? Štai ir atsakymas. Bet jūsų valia neskaityti jos, vaikų, anūkų nemokinti tų eilių. Rinkitės, ką norit, bet nelieskit to, kas šventa didelei tautos daliai.		
	Kadangi Salomėja Nėris jau buvo žinoma kaip talentinga poetė , buvo priversta parašyti poemą apie Staliną ir priversta vykti į Maskvą su visa delegacija . Traukinyje ji visą kelią verkė ir norėjo netgi iššokti iš jo . Ja buvo pasinaudota .	Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Išlikimo / prievartos sąlygų	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	Daug eilėraščių išvertė iš rusų kabos , tačiau daug ir pati sukūrė , nuostabi poetė ir be reikalo ją čia lanksbergynas užsipuolė. O per 35 metus lanksberginės nepriklausomybės nė vieno tokio neatsirado.	Nuopelnų iškėlimo Informacinio karo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	Jie visą istoriją naikina jaunimui kala į galvas nesąmones juodina mūsų gerbiamas poetus kūrėjus ką padarė Salomėja Neris kokį nusikaltimą tada išaiškinti kuo greičiau apie seimo narius kas priklausė KGB teiskit ir tuos palikit ramybėje mūsų mylimą rašytoją	Pasyvaus dalyvavimo Institucinės veidmainystės Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	Tai yra mūsų kultūra, galų gale- istorija. Negalima paimti trintuką ir ištrinti tai šitaip barbariškai! Tada Reichstago vietoj turėtų būti lygi vieta...	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0rD85snXQ1oH2TmrBkKzsJL6pJDntPXiUFE4uDvtSV4BEZfRG3HinZd5X6k94WTsyt
	Ar leisim vandalams nugriauti mylimos poetės paminklą ir gerb. Menininko VILDŽIŪNO sukurtą ne tik poetei , bet visai LIETUVIŲ tautai .?NELEISKIM savivaliaut svolačiams.	Paminklo meninės vertės Institucinės savivalės	https://www.facebook.com/photo?fbid=1131353322364435&set=a.552533703579736
	Kas prisiims kalte už ta sumaisti , už ta šalies suskaldymą, už ta tik niekinimą praeities, už žodžio laisvės atemimą, tokiu neramiu laiku, tarsi patys kurstydami kara, griaudami paminklus, kas eis ginti tevyne ištikus nelaimei, savi savus pirmiausiai išsižudys, nes pažiūros skiriasi.	Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02M3tvdjyixkL5ZH1Yk29NgCAXs2whN4gBE35txYd2qHtieHteQ8cuEB6xncBoXa sAl
	Tikrai. Žmogaus jau nėra. Sažinės neturi, tie kurie nori nugriauti S. Neris paminklą. Primena tokius laikus, iš filmų, kai daromos revoliucijos ir norima sunaikinti viską, kas nepatinka revoliucionieriams. Per Antrąjį pasaulinį karą fašistai degino įžymiu klasikų knygas.	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAnPcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl
	Paprastas klausimas: kam tai naudinga? Manau, kad Lietuvos tautai tikrai ne . Istorijos žinojimas tautai reikalingas . Taigi dar kartą: kam naudinga?	Visuomenės skaldymo Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAnPcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl
	Neseniai perskaičiau britų rašytojo knyga „Putino kalinys „ Ten aprašoma jo įkalinimas ,kai buvo paimtas į nelaisvę su daugeliu ukrainiečių... Jiems svarbiausia buvo išgyventi, todėl vykdė visus rusų nurodymus... pradėdant 6 val ryte giedoti rusų himną... paskui gultis ir klaupytis... skanduoti jų šūkius... nepagarbiai šūkauti apie Zelenskį ir kitaip garbinti Putiną... Kai buvo apsiukeista belaisviais ,niekas jiems neprikaišiojo jų veiksmų... visi suprato ,kad rusų režimas sugeba parklupdyti kiekvieną... O Lietuvoje „patriotai,, puola silpną moterį... sėdėdami ant minkštų sofų čia jie gali vaizduoti nepalaužiamus... bet mes „senoji karta „puikiai dar prisimename ,kaip viskas gali būti...	Išlikimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės Sudėtingo istorinio konteksto Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJk8QbK7PUYzGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQQB7iv9y5ml
	Nuostabi poetė, reikia vertinti jos talentą, o klysta visi. Paziurekime I mūsų Nausėda Sąjūdžio metais į komunistų partiją stojo, tai ką su juo dabar daryti?	Nuopelnų iškėlimo Ideologinio sukloidinimo	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAnPcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl
	Tai griaukit viską-akmens ant akmenų nepalikite...ką reikės ateinančioms kartoms apie Lietuvos istoriją papasakoti, nugriovus visus	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAn

	paminklus,sudeginus knygas,sunaikinus protėvių palikimą????		PcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl
	Kiek jau galima ,juk ne ji kalta ,kad Smetona pats leido rusams į Lietuvą ateit. Vėliau kaip reikėjo siųst ką į Maskvą tai ir rado atpirkimo ožius , nes niekas nenorėjo priiimti atsakomybės.Palikim poetę ramybėje ,nes dabar jau kas antrą valdantįjį reikia sodint.	Kolektyvinės atsakomybės Išlikimo / prievartos sąlygų	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAnPcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl
	Kur dingo Dabartiniai Poetai, galintys rungtis su Salomėja savo skausmu, netektimi? Nors Wikipedia? Kaip užjūrio barbarų Samdiniai naikinate Tikėjimą, Bažnyčią, Tautos palikimą, Istoriją, Poeziją. Kur einame, be eilėraščių, be kultūros, įpročių, gyvensenos Istorijos? Naikinkite likusį vieną milijoną vietinių. Ar kam skaudės?	Unikalumo Visuomenės skaldymo Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0SBGoSBYVU6vWrUjPeBpgHQiAnPcDp7nbmHsVbfGaBpE2mtVabtFmpLUuFetWvETJl
	Atsitokėkit, žmogeliai! Savo energiją panaudokite prieš esamus Lietuvos priešus, vagis ir sukčius. Salomėja nieko iš jūsų neatėmė. Tik paliko neįkainojamą indėlį Lietuvos literatūrai. Baisu, kad yra tokių žmonių, kurie nemoka atskirti, įvertinti. Dabartiniai seimūnai yra daug daugiau išdavę Lietuvą. Ir cisiems gerai. Man labai gaila dėl tokių žmonių. Su jais gerovės Lietuvoje nebus.	Nuopelnų iškėlimo Pasyvaus dalyvavimo Institucinės veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNl
	Lengva kovoti su mirusiais,bet kovoja tie kurie turėjo giminėje pionierių,komjaunuolių,komunistų ,o labiausiai tie kurie prisipažino buve kgbistai,ir dabar visaisip kovoja kad nebūtų išviešinti sarašai ,o ten nėra nei Salomėjos, nie kitų	Smerkiančių veidmainystės Institucijų veidmainystės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNl
	[Komentaro autorius]: Nieko gero nesigauna kai suplakama į vieną nesuderinami dalykai: pvz mums ir barščiai. Arba poezija ir politika... [Atsakoma, kad dar ir kaip jie derinami ,visada taip buvo] [Komentaro autorius atsako]: Ne visada ir ne visur. Rusijoje pvz, tai labai populiariu. Bet ar mums reikia tos neapykantos, susipriešinimo, kai mirusi poetė padaroma atpirkimo ožiu? Gal užtektų gerbti jos neeilinį talentą ir atleisti niekam, nei jai pačiai laimės neatnešusį susižavėjimą kairiosiomis idėjomis.	Politikos ir kultūros atskyrimo Unikalumo Ideologinio suklaidinimo Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0m19ivsM756tbWaUF81zn2hBQ622oaDtaGvVo3EX2s35Fni4LwFrVzrKU99CATVmNl
	Taip. Gyvenom ir jeigu būtume per daug šiaukštę plunksnas, būtume išvyti iš darbo su vadinamu "vilko bilietu". Jeigu ji būtų buvusi nelojiali santvarkai,būtų neišleistas nei vienas jos poezijos rinkinys.Kas šitie "šiaudiniai patriotai", kuriems taip užkliuvo geniali poetė?	Išlikimo / prievartos sąlygų Nuopelnų iškėlimo Institucinės savivalės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJkj8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQQB7iv9y5ml
	[Atsakant į komentarą, kad noras kurti nepateisina valstybės išdavystės]: Argi gali vienas žmogus, moteris, poetė pakišti valstybę po " geležinę uždangą?"Ji pati buvo pakišta, kaip ir mes visa sovietmečio karta.Pakišo visą liaudį TSKP vadovai, vyriausybės politika, o ne S.Nėris	Kolektyvinės atsakomybės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJkj8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQQB7iv9y5ml
	Tikra tiesa, kad nelaukė tokios ateities. Ir niekas nelaukė, tik po karo bandė apsaugoti savo šalį. Kodėl Kaune ėjo sutikti kariuomenės su džiaugsmu. NIEKAS NEŽINOJO Į KĄ TAI APSIVERS. Dabar neanalizuodami priežasčių ,smerkiam ir parodom vaikams ne taip kaip buvo iš tikrųjų pradžia. Kai rusai parodė tikrąjį savo veidą, esam visi protingi ir smerkiam jų veiklą bei smurtą. Bet tada buvo kitaip. Žmonės bandė išgyventi po karo baisybių. Mūsų politikai juk padarė didesnių klaidų ir nieko . Vienas kitą ramsto ir toliau dirba Arba į Briuselį išsiunčia.	Ideologinio suklaidinimo Smerkiančių veidmainystės Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02wJkj8QbK7PUYZGtunB87RLP72kudm8MVvk6pmRuT3NjsUypBeGGDoCQQB7iv9y5ml
	AR NE PER DAUG POLITIKAI SPRENDŽIA APIE POETUS , RAŠYTOJUS....??? ČIA TURĖTŲ TAUTA SPREŠTI..... O -- MİRĖ JIE APSIGINTI NEGALI...KURIS GRAŽIAU UŽ NĖRĮ , MARCINKEVIČIŲ -- PARAŠĖ ...???	Nuopelnų iškėlimo Institucijų savivalės Unikalumo	https://www.facebook.com/respublika.lt/post/s/pfbid0Rs9KtYFuMogFTEz93qvpmysUsWQdJuZtPwgg9tJVMc2umLoJMArG8397m4xjSNdgl
Justinas Marcinkevičius	Gerbiamas rasytojas parase Mazvyda pastate Katedra .Mes žmones ir klysti žmogiska.Nieko neteiskim ,patys nebudami sventi.	Kultūrinio paveldo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/1388750824487310

	Tokių žmonių dėka kaip šis poetas išsaugojom tautiškumą, meilę Tėvynei, pagarbą praeičiai okupacijos laikais. Marcinkevičiaus kūriniai buvo ir yra atgava kiekvieno mastacio lietuviuo sielai.	Tautinės savimonės formavimo Kartų (institucijos) kritikos Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid013kx1Fy8ASnSrBg9TRJM5HK6LkFXtQisb18gnu37CxxuWZhpHTEJztXbhZAAoLTx89l
	Greit šie žmogėnai išbrauks ir žodį Lietuva...Jiems Tautos istorija nerūpi...žodis Tauta,Tautos Dainius ,šiemis žmogėnams nesuprantamas o gal net kaip kaiksmažodis.. Klausimas?kas jie tokie ,kad niekintų tai ,kas mums brangu,kas mumyse gimdė lietuviškumą,meilę savo kraštui ,žmonėms..Šių Dainių dėka aš didžiavausi ,kad esu Lietuvė ,net būdama užsienyje, nežemindama kitų tautų žmonių,kantriai aiškinau ,kas yra ta Lietuva,kokios jos šaknys, kalba,kultūra ... Ponai neatimkit iš mūsų tikėjimą Lietuva 🇱🇹	Nuopelnų iškėlimo Emocinio tapatumo / nostalgijos Tautinės savimonės formavimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2ftbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKpq3LsKUsa9ng1
	Tai didis mūsų Tautos poetas,Dainius ,patriotas-tokiu maža. Ir užbaikime apie nesąmoningas nuodemes. Kas Lietuvoje buvo be "nuodėmių".Jei kalba eina apie menininką ,svarbiausia yra jo kūrybinis talentas kuris turi būti įvertintas . Nes Lietuvoje ateinančioms kartoms neliks nei vieno poeto,nes geriausius apšmeižėm ir išmetėm į šiukšlyną.	Patriotizmo Nuopelnų iškėlimo Smerkiančių veidmainystės Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2ftbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKpq3LsKUsa9ng1
	Kiek galima juodinti šį šventą žmogų. Dar gyvam esant konservai puolė kaip žiurkės. Man jis išskirtinis žmogus. Tokių dar negreit Lietuva turės o gal ir visai neturės nes kas dabar vyksta baisu ir pagalvoti kur einam	Unikalumo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0FS8THhTAgpi7PSsvRSFdw6UW9SsW9RAFCXytV8CVEDVnxUun9EFuqZbk91WAegkNl
	Manau, kad mes visi, kurie tik gyvenę sovietiniais laikais, neišvegiamai vienaip ar kitaip kolaboravome su režimu: spaliukai, pionieriai, komjaunuoliai... Dirbome kažkokius darbus - kūrėm pridėtinę vertę, masiškai plaukėm į tas juokingas ir iškilingas demonstracijas, nes liepė, o svarbiausia - TYLEJOME. O va Justinas, nors ir daugiau kolaboravo nei statistinis pilietis, bet jis KALBĖJO taip GARSIAI, kad jo išgirsti buvo neįmanoma. Todėl galvoju, kad diskutuojant apie mūsų identitetui ir istorijai reikšmingas asmenybės, spręsti reikia, naudojantis svarstyklių principu. J. Marcinkevičiaus atveju, manau, kad jo sukurto GĖRIO lėkštė reikšmingai nusvertų kolaboracinio BLOGIO lėkštutę.	Kolektyvinės atsakomybės Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2ftbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKpq3LsKUsa9ng1
	Lengva ponui K.Gimiui kritikuoti "sovietinius" rašytojus ir poetus, kai jam likimas nulėmė gyventi visai kitokioje santvarkoje, kitame pasaulyje. Idomu, kaip būtų susiklostęs jo gyvenimas, jo veikla, jei būtų tekę gyventi prie tos bolševikinės santvarkos.	Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2ftbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKpq3LsKUsa9ng1
	Marcinkevičiaus kūryba daug aukščiau politinių pasvarstymų . Paminklą galima statyti, galima nestatyti - jo paliktam žodžiui tai neturės jokios įtakos. Tas žodis periodiškai vis pareis pas mus. Vienus erzindamas, kitus vienijantis, trečius įkvepiantis. Ir tik neskaitantis jo kūrybos lieka dvasiškai apleistas. O tada siūlo visus to laiko rašytojus sustatyti į vieną paminklinę gretą - kaip nuverstuosius keturis komunarus. Kaip primityvu...	Nuopelnų iškėlimo Kultūrinio paveldo Unikalumo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nQC6mVcdSfJzzAkfitJdU2ftbFG33ZBvzv9YTiAhUEo1xsDdJihKpq3LsKUsa9ng1
	Nejuokaukite,visi kažkaip gyvenom,nes reikėjo išgyventi.Kas daugiau,kas mažiau prisitaikė.Išvežti į Sibirą ar gulagus irgi turėjo viltį kažkada grįžti į tėvynę	Išlikimo / prievartos sąlygų Kolektyvinės atsakomybės Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0282vijw8pyzUjwjtffSJoWPBxNgg66wucXiadynjZ9WzGLZqhKfQBggpKGTxVFQVRI
	pamiršot tuos kurie čia kentėjo, bet tyliai dantis sukande puoselėjo lietuviybę, ir gražias lietuviškas tradicijas, kaip jus galvojat kad buvo lengvą,jei ne jų dėka šiandien gal ir kalbos nieks nemokėtume... o Lietuvių poetui išdėstyti savi mintis pipieriuje reikėjo mokėti viską surašyti tarp eilučių.. ir iš kur pas J.Marcinkevičių liko ir buvo tiek vidinės šilumos ir grožio, kad visa	Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0282vijw8pyzUjwjtffSJoWPBxNgg66wucXiadynjZ9WzGLZqhKfQBggpKGTxVFQVRI

	Lietuva ėjo paskui ir klausėsi jo kalbų kaip LAUSVĖS ŠAUKLIO., vadinasi tas jo vidinis balsas nebuvo sunaikintas tarybinės ar sovietinės erozijos, bet jis ruseno kaip ugnikalnis paslėptas labai giliai širdyje iki tos lemtingos dienos...		
	Košmariškas straipsnis, p. Sabaliauskaite! Kiek jame patyčių, pravardžiavimų, purvo! Save laikydama protingesne ir iškilesne už visus, apipylėte pamazgomis mąstančius ir praeitį vertinančius šiek tiek ar ir visai kitaip... Be J. Marcinkevičiaus kūrybos žmonės nebūtų pakilę kovai už Lietuvą. Be dainų jo žodžiais, jo trilogijoje paslėptų, bet lietuviams gerai suprantamų reikšmių...Jūs norite, kad tai, kas buvo balta, būtų vertinama kaip juoda. Nepavyks! Žmonių dar nepavertė zombiais, nors labai norima.	Smerkiančių veidmainystės Tautinės savimonės formavimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuhiGAjerGdWi3Re6oJl
	Kristina Sabaliauskaite, neištrinsit Justino Marcinkevičiaus iš tautos istorijos, bet tuo savo tekstu teršiate dabartį, kiršinat lietuvius.Kas Jums suteikė tokią galią -niekinti kitaip mąstančius, ne pagal Jūsų standartus gyvenančius.	Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuhiGAjerGdWi3Re6oJl
	Na ir vėl ji demonstruoja savo žodžių mišrainę...ji tikrai moka viską subliurint... Tai jei jau taip puikiai yra išstudijavusi archyvus, tai lai nepina pasakų, o pasako konkrečiai ką įskundė ar kas nukentėjo nuo J.Marcinkevičiaus... Lai nevelia visko į kažkokį numanymo debesį vien dėl to , kad poetas gyveno tokiu politiškai permainingu metu... Ir iš viso, jei jau jos manymu J.Marcinkevičiaus trilogija ideologinis melas, tai juk niekas nedraudžia jai parašyti ir jai savo kūrinius apie tą Lietuvos istorijos tarpsnį ,ir bus matyt, nes dabar matau tik pavydą ir išsišokimą ir norą skaldyt tautą...	Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuhiGAjerGdWi3Re6oJl
	Mane nuolat stebina žmonių polinkis visas problemas spręsti iš savo bokšto, t.y. iš šios dienos pozicijų. Objektvyviam situacijos vertinimui būtinas platus žvilgsnis į kontekstą, realių istorinių aplinkybių žinojimas. Todėl nesutinku su tuo, kad poeto vertinimą reikia palikti ateities kartoms. Esu įsitikinusi, kad J.M. vaidmenį atkuriant Lietuvos valstybingumą, objektyviausiai gali vertinti poeto amžininkai, tai tie žmonės, kurie gyveno ir dirbo tuo pačiu metu. Ateinančios kartos, kaip ir dabartinė, vargu ar galės suprasti tą atmosferą, kuri iš poeto dramų, iš teatrų scenų kaip šventa ugnis plito į žmonių namus, gaivino tautinę savimonę. Tai vyko gerokai anksčiau, nei atsirado Sąjūdis! Tai ar galės ateinančios kartos, gyvenančios laisvoje šalyje, suprasti tą jaudulį, kai perpildyta žiūrovų salė, drauge su Mažvydu skandavo žodį "Lietuva!", kai medaus skonis maišėsi su ašaromis ir viltimi!	Smerkiančių veidmainystės Tautinės savimonės formavimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0nCqkWvye5XZaJmqtDdoQMk6wFnHAhA1NmhbKpTPYtJwNADuhiGAjerGdWi3Re6oJl
	[Atsakant komentarą, kad ankstyvoji Marcinkevičiaus kūryba buvo pritaikyta socialistinėms režimo normoms]: o mane Marcinkevičius išmokė mylėti Lietuvą ir manau ne tik mane.Žinot tokiems kaip jūs reikėtų pasiklausyti Jūratės irKastyčio finalinės dainos gal nustotumėt dergti žmones be kurių ir tos laisvos Lietuvos nebūtų dievas davė mumsbrangią dovaną pamokint kaip mylėt pamiro ,kad nereikia jos trypti kojomis ,kad privalom ją kelt į viršų	Nuopelnų iškėlimo Emocinio tapatumo / nostalgijos Tautinės savimonės formavimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid03VWkKZFh2ZJWJyLHqx6uRVukVQ1CKqW6p92thVXtTHkqVkJZwZJEbj96FhSDTdl
	Manau,kad P.Cvirka buvo rašytojas,o saulės parvežti būtų važiuavęs kitas,nes buvo toks laikas,kai reikėjo rinktis gelbėti tautą ar valstybę,nežinau ar šis žmogus labai pakenkė mums,komunistai statė paminklus leido pinigus,o mes griaukime,leiskime pinigus.	Kolektyvinės atsakomybės Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid034pWXUpDgixNVMrMPvEinYRUMQSjALRnCrG8kcXn2RQXzGA265tcVGErbgB8GX8pEl
	tegul patys save issisluoja,o ne situos musu visu mylimus ir gerbiamus poetus,juk mes mokemes mokykloje,deklamavome ju parasytus eilerascius,skaiteme poemas,mokeme savo vaikus juos pazinti ir myleti,o dabar tik sluoti ir	Emocinio tapatumo / nostalgijos Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUz8P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo93uhl

	griauti nieko kito avinu banda nesugalvoja, tegul viskas lieka juk čia istorija, praeitis, o poetai nemiršta jie gyvena musu sirdyse, tai kam draskyti tai ko tu nepadarei, atejot dirbti tai ir dirbkit, o ne draskykit, neatimkit iš musu to ko mes ismokom ir vaikus ismokinom, ziauru		
	Tai Lietuvos klasikas, didis poetas! Mūsų valdžia nieko nemoka, išskyrus - griauti.	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8 P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo9 3uhl
	Manau, kad istorija, yra istorija, nesvarbu, kokia ji buvo. Istorijos nereikia užmesti, nugriauti. Anaipolį ją reikia aiškinti, analizuoti ir mokytis iš jos. Paminklas taip pat yra istorija, jį nugriovus praeities neištrinsi.	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8 P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo9 3uhl
	Koks skirtumas kokio laikmečio buvo poetas, bet buvo, netrinkim ir nenaikinkim ir neperrasinėkim istorijos, tai gražus paminklas ir gražioje vietoje. o gal verslininkas namus žada statyti, kad rupi nugriauti????? 🤔🤔🤔 gėda!!!!!! caro laikas buvo rasytojai, poetai, bet po revoliucijos Rusija nenaikino knygų, paminklų, tai buvo klasikai ir yra iki šiol, gerbkim paminklus, knygas ir visa kultūra	Meninės paminklo vertės Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbi d085zTatUzKtUqNoVxPTNSyV3Eci8jeUku uu2HrnnGkjT2SRXf2prMbxGmHCyKLkfY 1
	Kaip nedaug pasikeitė musu tautos mastymas nuo tarybiniu laikų. Butant tada buvo skiepijama kad istorija galima keisti pritaikant prie poreikiu ir noru. Deja istorija nesikeičia. Net jei paminkla rasytojui ir nugriau vis tiek skaitysiu anukams "Vaiku kara". Geriausias paminklas rasytojo kuriniai.	Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbi d085zTatUzKtUqNoVxPTNSyV3Eci8jeUku uu2HrnnGkjT2SRXf2prMbxGmHCyKLkfY 1
	Tai jau tikrai, griovimo veiksmas yra amoralus šių visų paminklų atžvilgiu. Jei jau taip norima istorinės tiesos, kodėl prie paminklo neparašius apie tai kas su kuo kolaboravo? Labai lengva smerkti ir griauti. Nė vienas tuo laikmečiu negyvenom. Niekada nesužinosim tikrų motyvų, kodėl paminkluose jam žintieji elgėsi vienaip ar kitaip. Paminklai yra istorinė atmintis. Negi ją reikia sunaikinti?	Istorinės atminties išsaugojimo Sudėtingo istorinio konteksto Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d0XcnSQLT6QSnZhr5xw8nMg7LYTAUZ8 P5Ce2Swe2VxbFTEx71YPmLRpbrKThZo9 3uhl
	O tai "nusikaltimą" padarė rašytojas, kad dalyvavo delegacijoje. O ką? Galėjo nedalyvauti? Turėjo iš ko rinktis, kai šalis okupuota? Dabar labai visi protingi, o va kažin kaip pasielgtų jei vėl tai įvyktų? Patys pirmi pasileistų su gėlėmis. Nors tyliai Briuselyje neaišku kiek ko pasirašo.	Kolektyvinės atsakomybės Išlikimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1 b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoS Fl
	Trūksta žodžių. Kodėl mes tokie asilai, trumparegiai bailiai, negerbiantys savos Tėvynės, savos istorijos, savų rašytojų, savų žmonių. Gėda už tuos, kuriems nuo covido išdžiūvo protas, kurie klausosi tik nuomonės tų, kurie jiems naudingi? Žmonės, atsibuskite, pažvelkite kur jūs gyvenate? Kaip reaguojate į istoriją. Suprantu dabar, mat, ponas R. Šimašius rado vietą dar vienam namui statyti. O gal prireiks žmonių grandinės prie P. Cvirkos paminklo? Tie mokslininkai, kurie griauja rašytojo paminklą, mūsų istoriją, tikriausiai nėra skaitę šio rašytojo romanų. Mat dabar mokyklose nemoko eilėraščių, romanų ir neaiškina apie mūsų lietuvių kalbos istoriją. Dabartiniai moksleiviai auga lietuvių literatūros bei istorijos nemokšomis.	Istorinės atminties išsaugojimo svarbos Kartų (institucijų) kritikos	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1 b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoS Fl
	Nesvarbu kas ir kuo buvo, bet jo kūryba yra ir tikiuosi dar išliks kitoms kartoms, o istorija dar priklauso nuo to, kas rašo, mes tuo metu ten nebuvom. Šiandien rašys istoriją pvz. p. V. Landsbergis ji bus vienokia, o pvz. p. P. Gražulis kitokia. Ji priklauso tam kas turi daugiau galios. Mano senelė pasakodavo, kad po karo dieną ėjo ir plėšė vieni, o naktį ateidavo kiti ir visi jie buvo vadinami banditais tik po skirtingom vėliavom. Žiauru, kai pasikeitus politikai nori perrašyti istoriją.	Nuopelnų iškėlimo Sudėtingo istorinio konteksto Istorinio reliatyvumo Alternatyvios tiesos / asmeninio liudijimo Institucijų savivalės	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1 b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoS Fl
	Žmonės turėjo talentą, mokėjo ir norėjo rašyti, jei kitaip būtų rašę, nebūtų spausdinę, taip pat ir gyvent, kalbėt turėjo pagal tą valdžią. Daugelis	Išlikimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbi d02tbpaLsxUZh3MKQbt6x5esHZiZzzohY1 b7tuDFJPVa8nGa2ub2sGABx3GVGCAzoS Fl

	taip gyveno, o ir seime kiek sėdi tokių, kaip Cvirka, Nėris ir kt		
	man verda viduj dėl tokių išsidirbėjimų. Mūsų viršikininkėliai dabar moka tik viską drausti, griauti, naikinti. Ir pristatyt visokių vamzdžių. Tie veikėjai patys nieko vertingo nesukūrė. Man straipsnyje išvardinti P. Cvirkos kūriniai įstrigo visam gyvenimui į atmintį.	Institucinės savivalės Emocinio tapatumo / nostalgijos	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0bWxE6V8MBmc3jkjKQTNy7nWk05vJiUu4MxpoASW4yDEryWmTqurgRVZvj6gmYBzZl
	Tai rašytojas, o ne kažkoks rusų generolas, pirmiau susitvarkyte su sovietine simbolika, tai lietuvių istorija, nemanau kad labai kas pasikeis	Kolektyvinės atsakomybės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nozxDg9VpVRhz9Kcf81dA8ubxvgEX6Xy8BSe681xZArq66PXGmGtXDbijp3QpMoSl
	Šaunuoliai, gargždiškiai, sveikinu. P. Cvirka kilęs iš garsios Žemaitijos bajorų giminės. Tik tėveliai, kaip ir visa giminė, nemokėjo ropštis žmonėms ant sprando, tad ir gyveno, kaip visi to krašto žmonės. Tačiau ryžtas veržtis į priekį, žinių troškimas išliko. Petriukas siekė mokslo, žinių. Matė tarpukaryje kylančios buržuazijos aroganciją. Nepritarė jai. O šimašiukas taip ir liks tuo nesubrendusiu, besišypsiančiu bekelniu. Ir, kaip toj dainoj: „Šims pas mane visada, aš pas Šimą niekada...“.	Herojaus socialinio teisingumo siekio	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02nozxDg9VpVRhz9Kcf81dA8ubxvgEX6Xy8BSe681xZArq66PXGmGtXDbijp3QpMoSl

Taip pat, žemiau pateikiamas visų šias reakcijas sugeneravusių žiniasklaidos straipsnių ir jų antraščių socialiniuose tinkluose sąrašas:

Žiniasklaidos straipsnis	Soc. tinklų įrašo antraštė	Nuoroda į straipsnį
Istorikai skambina pavojaus varpais: rengiama dirva būsimai okupacijai	Istorikai teigia, jog Rusijos kultūrine propaganda Lietuvoje rengiama dirva okupacijai. Kaip manote jūs?	https://www.delfi.lt/veidai/filmai-ir-tv/istorikai-skambina-pavojaus-varpais-rengiama-dirva-busimai-okupacijai-64306552
Trypia poetės atminimą: išdavė Lietuvą	Rengiantis Salomėjos Nėries mirties 70 metų minėjimui, pasipylė itin neigiami vertinimai #SalomėjaNėris	https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/trypia-poetes-atminima-isdave-lietuva-68343094
J. Olekas prisipažino premijos N. Putinaitei neskyręs dėl Just. Marcinkevičiaus	Cenzūra sugrįžta?	https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/j-olekas-prisipazino-premijos-n-putinaitei-neskyres-del-just-marcinkeviciaus-70454562
„Prakeiktosios“ poetės gyvenimą ir mirtį iki šiol gaubia tamsios paslaptys	Salomėja Nėris - vien ištarus šį vardą abejingų nelieka	https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/prakeiktosios-poetes-gyvenima-ir-mirti-iki-siol-gaubia-tamsios-paslaptys-72830058
Seimas siūlo šluoti ir braukti viską, kas susiję su sovietine ideologija	O jums užkliūna šis paminklas? 🤔	https://www.lrytas.lt/bustas/nekilnojamasisturtas/2018/05/21/news/seimas-siulo-sluoti-ir-braukti-viska-kas-susije-su-sovietine-ideologija-6328747
Rašytojo anūkas tikras, kad paminklą jo seneliui Vilniuje griauja tik dėl pinigų	Rašytojo anūkas Aidas Pivoriūnas įsitikinęs, kad jas kursto tie, kurie puikioje vietoje norėtų matyti požeminę automobilių stovėjimo aikštelę ar gyvenamųjų namų kvartalą.	https://www.lrytas.lt/bustas/architektura/2019/05/15/news/sovietinio-poeto-anukas-tikras-kad-paminkla-jo-seneliui-vilniuje-griauja-tik-del-pinigu-10302411
Kultūrininkai pasigenda nuoseklumo: jei grius P. Cvirka, kodėl veikia V. Krėvės ir A. Venclovos muziejai?	Kas dar grius ar bus nukabinta Vilniuje?	https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/kulturinkai-pasigenda-nuoseklumo-jei-grius-p-cvirka-kodel-veikia-v-kreves-ir-a-venclovos-muziejai-56-1184162
P. Cvirkos dukterėčia: tegul nemenkina žmogaus, nepranešioję jo gyvenimo klumpių	Menotyrininkė ir poetė Laima Kreivytė tokį sprendimą vadina apgailėtinu	https://www.15min.lt/kultura/naujiena/renginiai/p-cvirkos-dukterecia-tegul-tik-nemenkina-zmogaus-nepranesioje-jo-gyvenimo-klumpiu-29-1554160
Naujo paminklo Salomėjai Nėriai iniciatoriai: svarbiausia – ne griauti, o kurti	Kaip vertinate tokio paminklo atidengimą?	https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/naujo-paminklo-salomejai-neriai-iniciatoriai-svarbiausia-ne-griauti-o-kurti-88820657#Echobox=1638625181
Ar tokia didelė P. Cvirkos kaltė?	Petras Cvirka „cirkų“ nebaigs, nes cirkus, nekeliančius juoko, krečia Vilniaus miesto ir Lietuvos valdžia, puldama mirusį žmogų. Gal jie niekada nebuvo vaikai ir neskaitė „Cukrinių avinėlių“, „Mikučio vargų“, „Lakštingalos“ ir daugelio kitų P. Cvirkos kūrinių. Gal jiems suaugus niekada neskaudėjo širdis dėl „Žemės maitintojos“ naujakurių vargų ir jie nesmerkė Jarmalos, gal nebuvo linksma skaitant „Meisterį ir sūnus“, gal jie negalvoja, kokių laikų gyveno P. Cvirka, kaip vargingai gyveno šeimos, kuriose gimdavo 12 vaikų, o užaugdavo vos pusė... Kai vaikai, vos sulaukę 6	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/nuomones_ir_komentarai/skaitytoju_laiskai/ar-tokia-didele-pcvirkos-kalte

	metukų, išeidavo ganyti svetimos gyvulių bandos, prižiūrėti svetimų kūdikių.	
Gargždų gyventojai nenori keisti sovietmetį menančių gatvių pavadinimo – dauguma balsavo prieš	Vos vienas Butkų Juzės gatvės Gargžduose gyventojas išreiškė norą keisti gatvės pavadinimą.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1761120/gargzdu-gyventojai-nenori-keisti-sovietmeti-menanciu-gatviu-pavadinimo-dauguma-balsavo-pries
LRT Radijo ringas. Ar Vilniuje reikia paminklo Justinui Marcinkevičiui?	Lietuvos rašytojų sąjunga ketina pastatyti paminklą poetui Justinui Marcinkevičiui. Tačiau dalis kultūrininkų sako, kad to daryti nereikia, nes rašytojas buvo ne tautos dainius, o tarybinis poetas. 📢 Aštri diskusija – „LRT Radijo ringe“	https://www.lrt.lt/radioteka/irasas/2000286923/lrt-radijo-ringas-ar-vilniuje-reikia-paminklo-justinui-marcinkeviciui?time_start=0
Nusipelnęs menininkas ar komunistas? Visuomenė nesutaria dėl paminklo Marcinkevičiui idėjos	V. Landsbergis jaunesnysis siūlo trečią kelią – šalia J. Marcinkevičiaus įamžinti ir kitų Sąjūdyje dalyvavusių rašytojų atminimą.	https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2042695/nusipelnęs-menininkas-ar-komunistas-visuomenė-nesutaria-del-paminklo-marcinkeviciui-idejos
Gėdina puolančius Marcinkevičių: didieji kritikai, ar nesinaudojate prisitaikėlių jums paliktu gėriu?	„Nori susilaukti populiarumo – išsitrauk poeto, dramaturgo Justino Marcinkevičiaus kortą, tikrai tapsi savaitės ar net kelių savaičių žvaigžde, šitai įrodo mūsų trisdešimties metų istorija“, – sako Birutė Jonuškaitė	https://www.delfi.lt/a/94013885
Rengiama diskusija dėl J. Marcinkevičiaus įamžinimo	Iniciatyvą temdo visuomenėje atsinaujinusi diskusija dėl J. Marcinkevičiaus asmenybės	https://www.15min.lt/kultura/naujiena/renginiai/ren-giama-diskusija-del-j-marcinkeviciaus-iamzinimo-29-2099208
Kristina Sabaliauskaitė. Kultūros karai ir paliaubos: Justino Marcinkevičiaus paminklas	„Žmonės į gatves išėjo ir žuvo ar buvo sužaloti tikrai ne už brazauskinę „didesnę autonomiją SSSR sudėtyje“, ne už karbauskinę svajonę būti kolchozo pirmininku, ir ne už A. Juozaičio vienpartinę viziją bei „istorinę klaidą“, bet už siekį gyventi kaip laisvi europiečiai.“	https://www.lrt.lt/naujienos/nuomones/3/2092879/kristina-sabaliauskaite-kulturos-karai-ir-paliaubos-justino-marcinkeviciaus-paminklas
Jau aišku, kaip bus keičiami Salomėjos Nėries ir Sofijos Kovalevskajos gimnazijų pavadinimai: beliko vienas žingsnis	Diskusijos dėl Vilniaus Salomėjos Nėries mokyklos pavadinimo keitimo viešojoje erdvėje tęsiasi jau kurį laiką	https://www.delfi.lt/a/95929433
Sulaukusi kritikos, desovietizacijos komisija pripažįsta: išvada dėl S. Nėries vertinimo galėjo būti detalesnė	Akademines bendruomenės kritikos dėl poetės Salomėjos Nėries biografijos ir kūrybos vertinimo sulaukusios desovietizacijos komisijos pirmininkas Vitas Karčiauskas pripažįsta, kad komisijos parengta išvada galėjo būti detalesnė. Vis dėlto, kaip teigia komisijos vadovas, tai nereiškia, kad išvada paviršutiniška. Pasak V. Karčiausko, ji lakoniška, nes komisijos sprendimas vieno ar kito kūrėjo atžvilgiu – tik trumpas ilgų diskusijų ir mokslinių tyrimų bei šaltinių visumos vertinimo konstatavimas.	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/lietu-los-politika/sulaukusi-kritikos-desovietizacijos-komisija-pripazista-issvada-del-s-neries-vertinimo-galejo-buti-detalesne
Jau aišku, kaip bus keičiami Salomėjos Nėries ir Sofijos Kovalevskajos gimnazijų pavadinimai: beliko vienas žingsnis	Dienos klausimas: Kaip pervadinti Vilniaus Salomėjos Nėries gimnaziją?	https://www.delfi.lt/a/95929433
„Išsprendėme amžiaus klausimą“: nusprendė, kaip pervadins Salomėjos Nėries gimnaziją	Vilniaus miesto savivaldybės taryba nutarė, kaip pervadins Salomėjos Nėries gimnaziją.	www.delfi.lt/a/120013926
„Skaldo malkas visa apimtimi“. Prezidentas kritikuoja desovietizacijos komisiją	Prezidentas Gitanas Nausėda sukritikavo vadinamąją desovietizacijos komisiją, kuri rugpjūčio pradžioje priėmė sprendimą nukelti Salomėjos Nėries paminklą.	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietu-los-zinios/skaldo-malkas-visa-apimtimi-prezidentas-kritikuoja-desovietizacijos-komisija/
Poetės S. Nėries vardo kratosi ne visi	Per Lietuvą vilnijant desovietizacijos bangai, paklusti valdininkų diktuojamoms istorijos madoms, sutinka ne visi.	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietu-los-zinios/poetes-sneries-vardo-kratosi-ne-visi/
Š. Birutis teigia, kad S. Nėries kūrybą reikėtų atskirti nuo jos padarytų klaidų: tai buvo geniali poetė	Kandidatas į kultūros ministrus Šarūnas Birutis teigia, kad paminklai ir kiti atminimo ženklai nevienareikšmiškai vertinamai poetei Salomėjai Nėriai neturėtų būti sunaikinti.	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietu-los-zinios/sbirutis-teigia-kad-sneries-kuryba-reiketu-atskirti-nuo-jos-padarytu-klaidu-tai-buvo-geniali-poete
Komisija: Vilkaviškio savivaldybė gali teikti S. Nėries premiją	-	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietu-los-zinios/komisija-vilkaviskio-savivaldybe-gali-teikti-sneries-premija/
Salomėjos Nėries atmintį išsaugoti siekusi antikė pralaimėjo kovą teismuose	Nėries anūkės skundą teismui palaikė ir Lietuvos meno kūrėjų asociacija	https://www.delfi.lt/a/120109970
Sostinės savivaldybė ruošiasi S. Nėries paminko nukėlimui: sprendimas nelengvas	-	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietu-los-zinios/sostines-savivaldybe-ruosiasi-sneries-paminko-nukelimui-sprendimas-nelengvas/
Rytis Radavičius. Mūsų Salomėjos Nėries mokykla	„Stalinui duoklę juk buvo priversti atiduoti ir M. Bulgakovas, ir Dmitrijus Šostakovičius, ką čia mūsų S. Nėris tarp tokių genijų.“	https://www.lrt.lt/naujienos/nuomones/3/2571015/rytis-radavicius-musu-salomejos-neries-mokykla

Sostinėje – akcija prie Salomėjos Nėries paminklo: susirinkusieji skaitė poeziją	Šeštadienio vakarą prie Salomėjos Nėries paminklo Vilniuje vyko poezijos skaitymai „Ir vieną kartą, pavasari...“	https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2576714/sostineje-akcija-prie-salomejos-neries-paminklo-susirinkusieji-skaite-poezija
Palikite Salomėjos Nėries paminklą ramybėje!	-	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietuvos-zinios/palikite-salomejos-neries-paminkla-ramybeje/
Salomėjos istorija: už Stalino saulę gavo 5000 rublių, tik nebūtinai laukė tokio komunizmo	Ginčai dėl Salomėjos Nėries paminklo nukėlimo Vilniuje vėl paaštrino diskusijas visuomenėje, kaip turėtų būti vertinama garsioji poetė.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2586497/salomejos-istorija-uz-stalino-saule-gavo-5000-rubliu-tik-nebutinai-lauke-tokio-komunizmo
Dėl Nėries paminklo režė iš peties: tai unikali proga parodyti, kas būna, kai išduodi savo šalį	Tačiau yra ir ne tokių kritiškų nuomonių 	https://www.delfi.lt/a/120117744
Per Žolinę bus atidengta skulptūra Justinui Marcinkevičiui	Kęstutis Musteikis skulptūroje vaizduoja žmoguje paukštį, su aliuzija į J. Marcinkevičiaus eilėraštį „Tai uždaryk mane, tėvyne, savyje“.	https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2642759/per-zoline-bus-atidengta-skulptura-justinui-marcinkeviciui

2 PRIEDAS. Nacionalistinių herojų įamžinimą palaikančių pasisakymų sąrašas

Analogiškai kaip 1 priede, žemiau esančioje lentelėje pateikiami visi šio darbo analizei naudoti vieši komentarai, kuriuose argumentuojama už nacionalistiniais idealais laikomų herojų įamžinimą. Komentarai surinkti iš „Facebook“ socialiniame tinkle rastų žiniasklaidos portalų LRT, 15min, Delfi, Irytas.lt ir Respublika.lt įrašų, kuriuose dalijamasi nuorodomis į straipsnius apie Jono Noreikos-Generolo Vėtros ir Kazio Škirpos įamžinimą. Duomenų paieška vykdyta kiekvieno konkretaus žiniasklaidos portalo „Facebook“ puslapio paieškoje filtruojant raktažodžius *Noreika / Noreikos / Noreikai / Vėtra / Vėtros / Vėtrai / Škirpa / Škirpos / Škirpai* pagal metus nuo ankstyviausių iki vėlyviausių įrašų. Komentarai lentelėje sugrupuoti pagal atvejį (asmenybę), komentarų rašyba lentelėje pateikiama netaisyta. Dėl etiškumo (didžioji dalis komentarų autorių nėra vieši asmenys), šių pasisakymų autorystė lentelėje nenurodoma.

Atvejis	Komentaras	Nustatyti naratyvai	Nuoroda į soc. tinklų įrašą, kuriame yra komentaras
Jonas Noreika-Generolas Vėtra	Mes per abu pasaulinius karus buvome "karo žemė". Vargu, ar atsiras nors vienas istorikas, kuris pasakys, jog "nė vienas lietuvis nekolaboravo su naciais". Nes tikrai kolaboravo - kaip ir su sovietais. Ir ne tik lietuviai - prancūzai, čekai, visi kiti. Visi bandė išlikti ir tempti laiką, paprasta. Istorinė neteisybė prieš žydų tautą milžiniška. Okupacijos ir karo akivaizdoje kiekvienas išsigrynina pamatinę vertybę. kam tai Tėvynė - eina į miškus, kam šeima, gyvybė - daro viską, kad išgyventų, net jei tai reikš kolaboravimą su naciais, sovietais ar kitais okupantais. Pagrindinė mintis, kad mes NESAME ir, tikiuosi, NIEKADA NEBŪSIME pozicijoje, kurioje galėsime tinkamai įvertinti jų veiksmus, t.y. ar jų vietoje nepasielgtume taip pat.	Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid09cLs9KLS4DDuHXBSN9FeSSkKgF5BjsPjJV3AJRiiovdsG9LXV3F49TQ1oNYKfaVMUI
	Svarbiausia, kad jis kovojo už Lietuvą. Tų laikų, kad ir nežmogišką elgesį galima pateisinti. Tai buvo vienintelis būdas išgyventi	Nuopelnų iškėlimo Iškėlimo / prievartos sąlygų	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid038MAqj5sYBaFipdUhdCwhH1igjNvG7jrBNJC1i67k7a19RvT7CuM7e66EcKUBFtKyl
	Nereiktų tokių diskusijų, nes jos tik supriešino žmones, o juk istorija ypatingai prieštaringas dalykas	Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid038MAqj5sYBaFipdUhdCwhH1igjNvG7jrBNJC1i67k7a19RvT7CuM7e66EcKUBFtKyl
	Kad ir kaip ten buvo... jis mūsų tautos didvyris, laisvės kovotojas, todėl taip paprastai kaip tai padarė LRT drėpti ant jo negalima.	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid038MAqj5sYBaFipdUhdCwhH1igjNvG7jrBNJC1i67k7a19RvT7CuM7e66EcKUBFtKyl
	[Atsakant į komentarą, kad reikėtų bendro paminklo ir strībams, ir partizanams, nes ir vieni, ir kiti buvo lietuviai]: kas žudė už Lietuvos Laisvę,kovojo už savo tėvynės nepriklausomybę gindamasis nuo grobikų tas kovotojas o ne žudikas,niekada negalima dovanoti okupantams kurie to nepripažįsta,o tamsta daryk kaip nori, matyt nenukentejai jokiom prasmėm nuo okupantų ir nesiimk čia motinos Teresės vaidmens.	Nuopelnų iškėlimo Iškėlimo / prievartos sąlygų Smerkiančių veidmainystės	https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0VvAiboComMenJkuJ3QZHJZ5rZbEAW4fzu3aWj4UNxFyKVsfy2J31CRSKPLZoQ6zl
	Kaip lengva žiūrėti iš šiandienos perspektyvos. Po sovietų okupacijos ir genocido aš į vokiečius tikrai būčiau žiūrėjęs kaip į išlaisvintojus, ypač vertinant tai, kad nebuvo jokios informacijos spaudoje ir labai ribotą žinių sklaidą.	Sudėtingo istorinio konteksto Smerkiančių veidmainystės Ideologinio suklaidinimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtECK4y3xqKsyrQGWc9RheGBM7BoSC4DqVf5DjFhkDFBl
	Tie žmonės kovojo bet kokiais būdais,kad išlaikyti lietuviybę,jei ne jie, gali būti mūsų iš vis nebūtų like.,	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtE

			CK4y3xqKsyrQGWC9RheGBM7BoSC4DqVf5DjFhkDFBI
Tai paaiškinkite nesusipratėliams tokį dalyką. Hansas Gewecke, kuris davė įsakymus dėl geto kūrimo, buvo sąjungininkų sučiuptas ir teisiamas - bet jį išteisino. Nors žinant Amerikos žydų diasporos svorį ir ryšius tikėtina, kad turėjo būti nuteistas - jei būtų buvęs koks nors kabiukas. O Vėtra, kuris tik perdavė Gewecke įsakymus - pasirodo žydšaudys, kolaboratas ir Holokausto bendrininkas. Nors jo atžvilgiu irgi yra teismo sprendimas. Tai kai čia yra? Gal nušviesite mūsų sustabarėjusius protus?	Kaltinimų nepagrįstumo		https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02ZEhrT7YQtebg9n8B1gEuxtECK4y3xqKsyrQGWC9RheGBM7BoSC4DqVf5DjFhkDFBI
Kuris sekantis. Numirusiu neprikelsim, bet savo gyvenimu sumokejo už Lietuvos valstybę. Tik mes negalime ju apgynti. Taigi ar yra sventuju dar zemeje, taigi imkit akmeni ir meskit. Greitu laiku lenta Simasiu padovanos, gales prie namo prikalt už nuopelnus. Organizacijos --- kanalizacijos teka sroveles	Aukos už valstybę Smerkiančių veidmainystės		https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02Tqvk6fyt3LMtedW9diYp73hTw6DmRUBvP5BYXX45SbFn9T7zAsKDsk5HxvTAHt7l
Ar mes turime nors viena žmogų, nuo 1900 iki 1991, kuriam galima pastatyti paminklą? Turime, tik nėra nei vieno, kuris nebuvo bent trumpam ištrauktas iš prieso puse.	Sudėtingo istorinio konteksto Kolektyvinės atsakomybės		https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid02dam9xsUFZwuhR6yQniFehDxj4HNPV9qUx5F5UZvmBHFJTMPQXu6uNkXZWtfD4s7Ll
Tai tik dar viena informacinio karo auka. Didvyrius apšaukti nkekšais, tai KGB metodika. Jie niekada nesustos.	Informacinio karo		https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0rpdXFAYSCFrGJtn2Y5g6gKSMwLu2HWfjpbx3tDUuxgVrHBA3PPd4DGiwXxis6r8l
[Atsakant į komentarą]: Ar tamsta bent kiek žinai termino dirbo po priedanga turinio reikšmę ir kaip tai daroma...? Tai paaiškinu dar kartą, kad Vėtra ir dirbo fašistų valdomoje apskrityje viršininko administracijoje po priedanga, o todėl į getą žydams nurodė atvykti per savaitę, tai pakankamai didelis terminas, kad jiems būtų galimybė pabėgti iš Lietuvos, už ką ir dar kitą jo antifašistinę veiklą buvo Gestapo suimtas bei deportuotas į Štuthof lagerį. Jis dirbo savo Tėvynei ir neišdavė žmogiškumo principų.	Hipotetinių motyvų Nuopelnų iškėlimo		https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid024UCUcp1yAyiEhTMz1wbEBVMNZqA8Si51XYxR8Mo8rCeut5Ru4yyBwMkW9pFjxmShl
Dėl pinigų dergti savo senelį, kuris sėdėjo koncentracijos stovykloje už žydų gelbėjimą, ji baisesnė nei jo padarytos klaidos. Kur ji buvo prieš dešimt, dvidešimt ir daugiau metų??? Tada dar "užsakymo" neturėjo. Per karus ne tik žydus šaudė, bet visų tautų žmones. Tik jų suinteresuotų klanų nėra. Taigi, yra išrinktųjų?	Kaltinimų nepagrįstumo Kolektyvinės atsakomybės		https://www.facebook.com/15min/posts/pfbid0ohf7BzgADcvLeHcEt2fM2ecW5psRoyWDVo2RQ16UYXRxg2mp5AoTmxFoHFtK5uDTl
Tiesa ta, kad Vėtra ir daug gero padarė. Ir tą parašą galima visaip interpretuoti. Tiesiogiai jis žydų nežudė, o kalbama, kad kaip tik tikėjosi, kad žydai taip gyvendami vienoj vietoj bus saugesni. Į priekį - kas bus mes nė vienas nenumatome. Dukters atvejis išdavikiškas. Apsaugok Viešpatie... Net teismuose laidžiama blogai neliudyti prieš artimą žmogų. Čia yra tas atvejis, kai mes matome stiklinę iki pusės pripiltą vandeniu: vieni sakys ji - apytuštė, kiti sakys - ji apypilnė.	Nuopelnų iškėlimo Hipotetinių motyvų		https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRl
Kataklizmų metu būtent taip pasielgė ir jos senelis. Už gyvybę... už savo ir savo šeimos gyvybę turbūt kiekvienas paaukotų viską... Dergia į savo lizdą, tuo kaltindama Lietuvą.	Išlikimo / prievartos sąlygų Sudėtingo istorinio konteksto		https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRl
Dėl J. Noreikos. Jis padarė, gal verčiamas aplinkybių, o gal suklaidintas, didžiulę klaidą, pasirašydamas dokumentus dėl geto įsteigimo ir pan. Bet po to, Noreikos dukra (S. Foti motina) dalino varomiems miestu žydams duoną ir daug žydų šeimų pabėgo iš geto, padedant nematomam globėjui- kitaip tai sunku buvo įvykdyti. Gal J. Noreika suprato savo klaidą ir ją išpirkinėjo padėdamas žydams, kaip galėjo tuo sunkiu metu? Nėra tikslų liudijimų ar dokumentų išlikę apie tai. Noreikos dukra nespėjo visko papasakoti Silvijai. O S. Foti nuėjo paprasčiausiu keliu - nupaisė savo senelį baisiausiomis spalvomis, tuo pakeldama savo knygos populiarumą. Komercija?	Išlikimo / prievartos Hipotetinių motyvų		https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid0eygpf2zK5aPt854dKMFqEYUaKBirH5LwpHoR8if23m1dYZJZkTomNxfcx1ZChPmRl

	[Atsakant į komentarą: Salomėja Nėris yra Lietuva, o tokie ministrai tik tryzniai, kurie mano galintys valkioti kaip mazgote Genijaus vardą ...]: taip taip,, ateina genijai ir vėl išnyksta ,atėjo Leninas visiems laikams ,, ane kažkaip panašiai,tai jei negalima užgauti S Nerį,P.Cvirką,ir eilę kitų juk padarė klaidas,tai ko nirštat kai norima prisiminti pvz generolą Vėtrą ir t.t. galimai ir jie padarė klaidą ir klaidą padarė dėl to kad tie kiti atnešė „rytų saulę,,	Smerkiančių veidmainystės Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid02YU33i3f5zLw3nqZWQTx4UhgFSWZfCqW5G3n2yAx8cjdTm9JZszo7PRCmwHTktnl
	Na, ką? Prezidentas teišus; Penkta kolona nemiega- dirba savo darbą. Darykit išvadas, geraširdžiai patriotai, jeigu žūsité už tėvynę, po daugelio metų galite būti apdergti ir sumaišyti su purvais.	Informacinio karo	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid0VnrhUkERADzkywAtuu4xJrx88FX3EY7r732JyZnbyBaVnMpQXcZeiQPaLXPPBfTVI
Jonas Noreika-Generolas Vėtra ir Kazys Škirpa	Žinant kad abi "netinkančios jamžinimui" asmenybės tų pačių vokiečių buvo kalinamos konclageriuose jas kaltinti kolaboravimu su naciais iš tautos tiek nuo nacių pusės nukentėjusios sakyčiau šventvagiška...Ką tada Lietuvai daryti su kruvinų nkvdistų sąrašais vadovaujančios pareigos kurių vėlgį tos išskiriančios iš visų save tautos pavardėmis...Bandymai ne kuriuos veikėjus parvežt teisingumui į Lietuvą baigėsi 0 pagalbos iš tiek daug iš kitų reikalaujančios šalies...	Kaltinimų nepagrįstumo Institucijų veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0Cdww39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMqDyJSJ1XrwMrvtx7CkxtpCl
	Gal gana ???? Turim žmones kurie gynė Lietuvą laisvę ir už tai juos reikia gerbti. Nėra nė vieno švento kuris tik gero darė,visi turi kažką blogo padarę praeityje. Jeigu jau taip? Tai gal ir Vytauto didžiojo portretus ir paminklus sudaužyti reikia? Jis juk pardavė Žemaitijos žemę vokiečių ordinui bei pradėjo pilietinį karą Lietuvoje. Na jis nėra pavyzdys...- palei dabartį šabloną. Jis turi atsidurti kažkokioje saugyklos dugne. Tai gal gana skaldyti visuomenę ir valstybę!!!! Kiek dar laiko turėsime nešioti tą nežmonišką šydą? Vokiečių tauta nešioja, mes nešiojam šią istoriją. Reikia išmokyti šią pamoką ir nedaryti tokių klaidų ateityje. Politikams reikia būti geresniais pavyzdžiais, patys jie supuvę iš vidaus, tad pirmą pasižiūrėkite į save jūs juodos dėmės!!!!	Nuopelnų iškėlimo Kolektyvinės atsakomybės Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0Cdww39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMqDyJSJ1XrwMrvtx7CkxtpCl
	Gal palikim istoriją ramybė. Toks buvo laikas . Kokia mes būsim tauta be praeities jei viską griausim ir naikinsim .	Sudėtingo istorinio konteksto Istorinės atminties išsaugojimo svarbos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0Cdww39e9xeL9BGNBJUsvZvpT49jtZEgW5oKKC5AaHMqDyJSJ1XrwMrvtx7CkxtpCl
	[Atsakant į komentarą, kad dalyvavimas holokauste neatsveria nuopelnų nepriklausomybei]: beprasmiškas su Jumis , tamsta, diskusija . Niekad nešmeišk tos Šalies žmonių, kurioje gyvenai, nes jų istorijos ir gyvenimai ne atėjūnams spėsti. Visa diskusija beprasmiška.	Smerkiančiųjų veidmainystės	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid023KgdqL4utGGQP2koZ7HtsarZZQSQwkr11mNuHVGrcotFQXkhDhZC8MeeVaKwD7HnI
	Kas kesinasi ,tai ne lietuviai, o kgbistai,komunistai,konservatpiderliberalai,russis tai ir kt.isgamos.... Garbe lietuviai patriotams!!!	Informacinio karo Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid023KgdqL4utGGQP2koZ7HtsarZZQSQwkr11mNuHVGrcotFQXkhDhZC8MeeVaKwD7HnI
	Nusibodo tas atskirų žmonių vertinimas senus karo ir pokario įvykius. Aš nieko nenoriu testuoti ar teisinti. Bet, kad žydai prisidėjo prie lietuvių žudymo, tai yra įrodyta, pvz. Rainių žiaurūs kankinimo ir žudymo būdai. Vadovavo P.Raslanas -žydas. Yra ir daugiau tokių atvejų, visų neaprašysi. Tai kodėl reikia smerkti vien lietuvius? Todėl, aš manau, kad nereikia laikyti vienus šventais, o, kitus budeliais. Buvo visokių nusikaltimų ir iš vienos ir kitos pusės, o, be to tai karo ir pokario istorijos. Yra visokių žmonių ir dabar, todėl istoriją reikia palikti aiškinti istorikams, o, ne pavieniams asmenims.	Etninio kolektyvinio kaltinimo Kolektyvinės atsakomybės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid07RSZm3yr8Npd4Pgn59VB9WDkU2kL.NtfTh3GeMkmkncRnBwTpvNkMSmb4uRNNKZgql
	[Komentaro autorius]: Kaip juokingai skamba frazė „su savivaldybe nesuderinta kontraversiškai vertinamo pulkininko Kazio Škirpos atminimo lenta.“..... Raštai savivaldybei buvo siusti ne vienerius metus,buvo net organizuota gyvų diskusija.Savivaldybė neišgirdo,o tiksliau	Institucijų savivalės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvvgkb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgtfKftTZZqpW8dnl

	nenorėjo girdėti. Tai kodėl dabar rašoma, kad su savivaldybė nesuderinta? Analogišką situaciją su Lukiškių aikštė.... [Atsakymas į komentarą]: Jeigu neaišku, tai prašymo pateikimas nereiškia, kad leidimas gautas. Ar Jums atrodo, kad parašius prašymą jau kaip ir viskas galima? [Komentaro autorius] Tada paaiškinkite man, kodėl iki šiol nėra įvykdytas teismų sprendimas dėl Lukiškių aikštėje turinčio stovėti Vyčio paminklo? Žinoma kad vieno prašymo mažai. Kaip ir minėjau, buvo rengti ir gyvi susitikimai su „valdžia“. Bet jie nenori nieko girdėti. Jie nenori matyti Škirpos atminimo lentos. Šimašiaus laikais panaikintas skveras. Sudaužytą atminimo lentą Generolui Vėtrai. Tai jūsų akimis normalu? Dabar Naujojoje Vilnioje stovi atminimo lentą lenkų kariams - Vilniaus okupantams, ji man nepatinka ir žeidžia mano jausmus, tai man reik pamit kūji ir ją sudaužyti?		
Kazys Škirpa	Anuomet kas užėmė visus valdininkų - kbgistų postus? Žinome jų visi. Škirpos žodžiai buvo atsakas į nemažos dales tos tautos atstovų kolaboravimą..	Etninio kolektyvinio kaltinimo Sudėtingo istorinio konteksto	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid02g2Qa2ViqphxQmphZ9SvnLsMtZNFbgXSyrqYDAFvGPekyjTksjYnnkn4hRxdPgwrLl
	Kodėl gi po Sukilimo ir šešių savačių vokiečiai išvaikė Lietuvos laikinąją Vyriausybę ir kodėl Kazys Škirpa po memoriandumo dėl Lietuvos Nepriklausomybės buvo tų pačių vokiečių suimtas?? Pasakykite gi žmonėms visą tiesą apie tokį neva kolaboravimą.. Gal šitokio šmeižto ir tikro melo jau bus gana!	Kaltinimų nepagrįstumo	
	Jei kabindami pagerbimo lentą kovotojams už šalies Nepriklausomybę, nebuvo numata kaip ją išsaugoti nuo NKVD palikuonių keršto, tai nereikėjo kabinti. Nėra vienybės vertinant Nepriklausomybę mūsų(?) valdžioje.	Informacinio karo Institucijų savivalės	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0Qie47U2ANtTkGnfSpUmuJMxUjJdxoo1PxEbREug8eD3WshtGhmVdGGrUpKkmxaVkl
	Būtų gerai, kad kas tiksliai parašytų ką jis blogo padarė, nes ką gero visiems aišku. Per žinias sako tik kažką "galimai", todėl atrodo, kad ruskynas besipiktinančių žydų rankomis teršia atminimą ir tiek.	Nuopelnų iškėlimo Informacinio karo Kaltinimų nepagrįstumo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0Qie47U2ANtTkGnfSpUmuJMxUjJdxoo1PxEbREug8eD3WshtGhmVdGGrUpKkmxaVkl
	Kai lietuvių vežimą į Sibirą pripažins genocidu, tada ir aš būsiu jautri kiekvienam pasisakymui, o dabar mano jautrumo lygis toks, pasakykit, ką padarė, arba nemyžkit, nes tų dvigubų standartų jau užtenka	Kaltinimų nepagrįstumo	https://www.facebook.com/DelfiLietuva/posts/pfbid0Qie47U2ANtTkGnfSpUmuJMxUjJdxoo1PxEbREug8eD3WshtGhmVdGGrUpKkmxaVkl
	[Atsakant į komentarą, "Aš tai net nežinau, kas jis toks, kuo nusipelnė Lietuvai"]: Pirmasis savanoris Lietuvos kariuomenėje, kovojo nepriklausomybės kovose, iškėlė trispalvę vėliavą virš Gedimino pilies bokšto, Antrojo pasaulinio karo metu įkūrė LAF, surengė Birželio sukilimą, aktyviai siekė valstybės nepriklausomybės.	Nuopelnų iškėlimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvgkb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgfKftTZZqpW8dnl
	Kas vyksta? Kodėl trinama Lietuvos istorija? Nėra blogiečių ar geriečių, visi verti atminties.	Istorinės atminties išsaugojimo	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvgkb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgfKftTZZqpW8dnl
	Kuo jis kontroversiškai vertinamas, kad visą gyvenimą atidavė Lietuvai ir kovai už jos laisvę? Mankurtiniai šimašoidai ir benkunska savo šaknų nežino.	Nuopelnų iškėlimo Kartų / institucijų kritikos	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0224qDNDE82ihKG3sDSxnvgkb7gNyZkqUWafAKuuLsfmsYsHc4bgfKftTZZqpW8dnl
	Taip, sudaužyta neteisėtai pakabinta lenta K. Škirpai, bet ar ne gėda Vilniui, kad tos lentos, teisėtai pakabintos, iki šiol nėra, ar ne gėda, kad buvo pervadinta anksčiau K. Škirpos vardu pavadinta gatvė, žmogui pirmą kartą iškėlusiam trispalvę ant Gedimino pilies bokšto, žmogui, kurio nuopelnai Lietuvos valstybės kūrimo neginčytini, o prieštarai vertinami jį vadina tik tie, kurie nėra susipažinę su K. Škirpos gyvenimu ir veikla. Taip, neteisėtas veiksmas turi būti įvertintas, kaip neteisėtas, bet jis negali gimdyti kito neteisėto veiksmo, tokio vandalizmo, kurį įgyvendino Grinda. Be to, ką	Nuopelnų iškėlimo Kaltinimų nepagrįstumo Institucijų savivalės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0SiwwN5B3FZu1ncsaTo6Lk9fNTVr5AyM8w2ifbTsfGuCtQwCmZLSEBxHwpz2rtrLl

	daryti žmonėms, kurie jau daug metų siekia K. Škirpos atminimo Vilniuje įamžinimo ir atsimušą tarsi į sieną, tiek prie Šimašiaus, tiek prie jo deramo pasekėjo Benkunsko. Diskusija dėl K. Škirpos atrodė jau baigta pasirodžius apie jį fundamentaliems veikalams, bet pasirodo tik Kaune, Vilnius vis tiek mano kitaip.		
	Lietuvos didvyris, nusipelnęs ne lentos, o paminklo ir apdovanojimų, pagerbimų, įamžinimo. Jei nusikaltėliui Lietuvos gėdai brazui stato paminklus kitas nusikaltėlis padėtas į mero kėdę, o didvyrių Lietuvos patriotų atminimo lentos daužomos, šlykščiai sukamos, niekinamos, žmonės ginantys Lietuvą ir jos didvyrius yra puolami, žeminami, kankinami, tampomi špykščių išgamų milicininkų, tai jau pramuštos grindys. Vilniaus merui būtina atsistatydinti.	Nuopelnų iškėlimo Institucinės veidmainystės	https://www.facebook.com/LRT.LT/posts/pfbid0SiwwN5B3FZu1ncsaTo6LK9fNTVr5AymM8w2ifbTsfGuCtQwCmZLSEBxHwpz9rtrLl
	Visi kurie kovojo už nepriklausomą Lietuvą turi būti pagerbti! LGGRTC išvados dėl nuopelnų Lietuvai pakankamai aiškios. O antisemitizmo apraiškų Škirpos biografijoje atsirado tik todėl, kad didelė dalis žydų kolaboravo su sovietais. Rainiai, Dušanskis...Niekas neskaldo visuomenės taip kaip Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė...	Nuopelnų iškėlimo Sprendimų legitimumo Etninio kolektyvinio kaltinimo Visuomenės skaldymo	https://www.facebook.com/lrytaslt/posts/pfbid034xaxazPoN9QXnRoBxSCnpJtzNKzG7er7dkMApSwPatXVpjRT1QsEBzoSYdop8sl
	Neapsigaukit tik partijos NS (Nusikalstamas Susivienijimas) ""rūpeščiu"". Gal partijoje yra, be grb. Jurevičiūtės, daugiau asmenų nuoširdžiai ta istorija besirūpinančių, bet garantuoju jog Radžvilenko ir Sinicenko ši tema yra tik piaras balsams susirinkti. O idiotams kurie stumia ""Škirpa dirbo naciams"" pasakas, primenu, jog Škirpa buvo nuolat tampomas gestapo ir galiausiai uždarytas į SS kontroliuojamą lagerį.	Kaltinimų nepagrįstumo	https://www.facebook.com/respublika.lt/posts/pfbid03d3qAmyEvgBb979CWyibqHSjNEJFiEJzb8y6qv3yAgYF1DsiGfCBPpCak3U9rCwrl

Taip pat, žemiau pateikiamas visų šias reakcijas sugeneravusių žiniasklaidos straipsnių ir jų antraščių socialiniuose tinkluose sąrašas:

Žiniasklaidos straipsnis	Soc. tinklų įrašo antraštė	Nuoroda į straipsnį
Ką Lietuvai reiškė nacių okupacija? Naujausia išvada įžiebė ugnį	Istorikės teigimu, pasirinkimą Generolas Vėtra turėjo. Kurį pusę palaikote jūs?	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/940090/ka-lietuvai-reiske-naciu-okupacija-naujausia-ivsada-iziebe-ugni
Generolo Vėtros anūkei prirėkė dešimtmečio prabilti apie senelį: jis jautė neapykantą žydams	„Jis puikiai žinojo, kad jie bus nužudyti. Manau, kad jau laikas Lietuvai pripažinti, kas atsitiko“, – sako Jono Noreikos-Generolo Vėtros anūkė.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1054817/generolo-vetros-anukei-prireike-desimtmečio-prabilti-apie-seneli-jis-jautė-neapykanta-zydams
Istorikas apie Škirpą: jis yra vienas didžiausių Lietuvos istorijos rašymo sukčių	Istoriko teigimu, Škirpa yra antiherojus	https://www.delfi.lt/a/81809085
Sprendimas nuimti J.Noreikos atminimo lentą R.Šimašiui gali baigtis liūdnei – prašo prokurorų tyrimo	Buvęs Kauno vicemeras Stanislovas Buškevičius kreipėsi į Generalinę Prokuratūrą	https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniuje-nuo-mokslu-akademijos-pastato-nuimta-j-noreikos-atminimo-lenta-56-1180198
Lenta Generolui Vėtrai – ne pabaiga, eilėje – du rašytojai	Ar reikia ištrinti tokių asmenų atminimą?	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1083037/le-nta-generolui-vetrai-ne-pabaiga-eileje-du-rasytojai
Užsienio žiniasklaida atsigręžė į Generolo Vėtros istoriją: „taip Lietuvoje atrodo neigimas“	„Nė vienai tautai nėra lengvas pripažinimo procesas, kad kai kurie jų valstybės kūrėjai buvo žudikai ir nusikaltėliai“, – sako JAV gyvenantis lietuvių kilmės G. Gochinas.	https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/1087499/uzsienio-ziniasklaida-atsigreze-i-generolo-vetros-istorija-taip-lietuvoje-atrodo-neigimas
Iš tarptautinės organizacijos – pagyros Remigijui Šimašiui už Jono Noreikos atminimo lentos nuėmimą	Organizacija džiaugiasi priimtu sprendimu.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1088564/is-tarptautines-organizacijos-pagyros-remigijui-simasiui-uz-jono-noreikos-atminimo-lentos-nuemima
Biblioteka mano, kad Generolo Vėtros lenta galėtų likti, policija jos	Sostinės policija įvertino grupės mitinguotojų sprendimą.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1095086/bi-blioteka-mano-kad-generolo-vetros-lenta-galetu-likti-policija-jos-kabintojams-baudu-kol-kas-neisrase

kabintojams baudų kol kas neišrašė		
Atvėrė Generolo Vėtros gyvenimą: apie žydus, nacius ir tikėjimą	Daug naujų faktų, kurių nežinojote apie Generolą Vėtrą.	https://www.lrytas.lt/bendraukime/isklausykite/2019/10/06/news/atvere-generolo-vetros-gyvenima-apie-zydus-nacius-ir-tikejima-12061455
Istorikai skeptiškai vertina genocido centro medžiagą dėl Generolo Vėtros	Nerijus Šepetys teigė, kad pažyma nedaro garbės genocido centrui ir yra labai klaidinanti.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1126572/istorikai-skeptiskai-vertina-genocido-centro-medziaga-del-generolo-vetros
J.Noreikos-Generolo Vėtros anūkė: Lietuvos istorikai manęs neįtikino	Neseniai anglų kalba pasirodžiusi Jono Noreikos vaikaitės Silvios Foti knyga, kurioje nagrinėjama, koks vaidmuo Holokausto metu teko jos seneliui – mamos Dalios Kučėnas tėvui ir močiutės Antaninos Noreikos vyrui – netrukus pasirodys lietuviškai. Autorė mano, kad Lietuvoje gajus požiūris, jog dėl genocido kalti tik tie, kurie patys žudė žydus, nors kalti ir tie, kurie prisidėjo netiesiogiai. Nors knyga vertinama kontroversiškai dėl pasirinktų abejotinių šaltinių, pavyzdžiui, Aleksandro Pakalniškio liudijimų, S.Foti kritiką atmeta ir sako, kad tai lemia Lietuvos istorikų siekis nusišluoti tai, kad lietuviai prisidėjo prie žudynių. 📄	https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/j-noreikos-generolo-vetros-anuke-lietuvas-istorikai-manes-neitikino-56-1600630
Jono Noreikos-Vėtros anūkė apskelbė pasauliui: „Mano senelis buvo naciis“	Moteris savo senelį nevengia vadinti nacių nusikaltėliu ir apgailestauja, kad Lietuvoje jis laikomas didvyriu.	https://www.lrytas.lt/gyvenimo-budas/likimai/2021/01/27/news/jono-noreikos-vetros-anuke-apskelbe-pasauiui-mano-senelis-buvo-nacis--18065470
Algimantas MIKELIONIS: Lietuviai neretai neapgalvotai kėsina į savo didvyrių atminimą	Prieš kelerius metus žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose virė karšti ginčai dėl Vilniaus savivaldybės priimtų sprendimų: Jono Noreikos-Generolo Vėtros atminimo lentos nuėmimo ir Kazio Škirpos alėjos pervadinimo į Trispalvės.	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/nuomones_ir_komentarai/bus_isklausyta/algimantas-mikelionis-lietuviai-neretai-neapgalvotai-kesina-i-savo-didvyriu-atminima/
Arkadijus Vinokuras. Lietuvai reikalingas atskiras istorijos denacifikacijos įstatymas	Autorius pirmiausia pirštu beda į Kazį Škirpą ir Joną Noreiką.	https://www.lrt.lt/naujienos/nuomones/3/2069815/arkadijus-vinokuras-lietuvai-reikalingas-atiskiras-istorijos-denacifikacijos-istatymas
Vilniaus centre aidėjo „gėda“, „rašistai“, „vatnikai“: nukabinant K. Škirpos atminimo lentą, policijai teko panaudoti jėgą	Prasidėjo protestuotojų ir tarnybų susistumdymas: atskubėjo sustiprintos policijos pajėgos.	https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2024/06/23/news/vilniuje-grindos-darbuotojai-atvyko-salinti-k-skirpos-atminimo-lentos-32528816
Vilniuje nukabinta nelegali Škirpos atminimo lenta: pareigūnams teko panaudoti jėgą	Vilniuje nukabinta su savivaldybe nesuderinta kontraversiškai vertinamo pulkininko Kazio Škirpos atminimo lenta.	https://www.delfi.lt/a/120031711
Vilniuje nukabinta Škirpos atminimo lenta: policija sulaukė 3 asmenis	Vilniuje nukabinta su savivaldybe nesuderinta kontraversiškai vertinamo pulkininko Kazio Škirpos atminimo lenta.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2303292/vilniuje-nukabinta-skirpos-atminimo-lenta-policija-sulauke-3-asmenis
Vilniuje nukabinta Škirpos atminimo lenta: meras kreipėsi į policiją dėl aktyvistų veiksmų	„Tai buvo visiškai neteisėtas, sąmoningas, tyčinis veiksmas siekiant ne kažką pagerbti, ne parodyti kažkokį pagarbos ženklą, bet tiesiog pritraukti visuomenės dėmesį ir išreikšti savo pseudo-patriotizmą“, – opozicinės Vilniaus miesto savivaldybės partijos veiksmą komentavo meras.	https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2303292/vilniuje-nukabinta-skirpos-atminimo-lenta-policija-sulauke-3-asmenis
Konfliktas Vilniaus centre dėl K. Škirpos atminimo lentos: įvykio vietoje – pareigūnai, protestuotojai ruošiasi šturmui	Neteisėtai pakabinant lentą žada ginti ir neleisti nukabinti.	https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2024/06/23/news/vilniuje-grindos-darbuotojai-atvyko-salinti-k-skirpos-atminimo-lentos-32528816
Š.Birutis teigia, kad S.Nėries kūrybą reikėtų atskirti nuo jos padarytų klaidų: tai buvo geniali poetė [šalutinė diskusija dėl dvigubų standartų, kurioje minimas J. Noreika]	Kandidatas į kultūros ministrus Šarūnas Birutis teigia, kad paminklai ir kiti atminimo ženklai nevienareikšmiškai vertinami poetei Salomėjai Nėriai neturėtų būti sunaikinti.	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietuvas-zinios/sbirutis-teigia-kad-sneries-kuryba-reiketu-atiskirti-nuo-jos-padarytu-klaidu-tai-buvo-geniali-poete/
Šiauliuose Generolo Vėtros atminimo lenta pašalinta LGRTC sprendimu	-	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/lietuvos_politika/siauliuose-nukabinta-jono-noreikos-generolo-vetros-atminimo-lenta-itiriamas-savivaliavimas/
K.Škirpa trinamas iš istorijos	K.Škirpa trinamas iš istorijos	https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos-lietuvas-zinios/kskirpa-trinamas-is-istorijos/

SUMMARY

This thesis examines narratives used in public discussions over the commemoration of twentieth-century Lithuanian historical figures that are considered controversial. Drawing on theories of collective memory and research on how national heroes are formed, the thesis explores how these narratives are employed to defend existing sites of memory and to support the need to establish new forms of commemoration.

The analysis focuses on two groups of figures. The first consists of writers who were elevated during the Soviet period in Lithuania – Salomėja Nėris, Petras Cvirka, and Justinas Marcinkevičius. The second includes figures who are commonly associated with nationalist ideals – Kazys Škirpa and Jonas Noreika, also known as Generolas Vėtra. Drawing on literary scholar Alan Kirby's typology of national heroes, the thesis treats all five individuals as national heroes, while emphasizing that this status emerged for different reasons, including their perceived contributions to Lithuanian independence, their role in shaping national self-awareness, and their symbolic relevance within the national narrative.

The analysis looks at how narratives are used to support the commemoration of these figures, paying particular attention to which narratives are specific to individual cases, which tend to repeat within the same group of heroes, and which are shared across both categories. This comparison helps shed light on why sites of memory associated with controversially evaluated twentieth-century figures remain important in Lithuanian society.

Methodologically, the analysis employs Kenneth Burke's Dramatism within Catherine Kohler Riessman's narrative analysis framework to examine how meaning is rhetorically produced in public statements about the commemoration of controversial heroes. Burke's model is based on five elements – act, scene, agent, purpose, and agency – which allow for close attention to how responsibility, motivation, and context are constructed. In this study, Burke's five-question system is used to trace the underlying messages advanced by commentators and to identify the narrative logic shaping their arguments.

The findings demonstrate that despite divergent ideological trajectories and distinct historical narratives surrounding these figures, commemoration support rely on similar argumentative mechanisms. Common narratives emphasize the importance of historical memory, collective responsibility, the recognition of accomplishments, and the complexity of historical circumstances. This suggests that, regardless of ideological orientation, there is a broader tendency within society to justify controversially evaluated heroes in order to safeguard national memory and separating

historical contributions from personal mistakes or morally problematic choices. Discussions of commemoration frequently highlight collective involvement and the difficult historical conditions under which individuals were required to make ambiguous decisions.

In the end, the study encourages discussion on how engaging more closely with the arguments used in discussions about controversial historical figures could contribute to a more multidirectional understanding of collective memory. In this context, disagreements over memory politics may become an opportunity for discussion and the search for common ground, rather than a competition over dominant narratives.